

Plano rengimo organizatorius:
Klaipėdos rajono savivaldybės administracija

KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021–2027 M. PLANO PROJEKTO

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Dokumento rengėjas:
EKO KONSULTACIJOS

2023 m., Vilnius

Plano pavadinimas: **Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas**

Dokumentas: Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Plano rengimo organizatorius: **Klaipėdos rajono savivaldybės administracija**

Adresas: Klaipėdos g. 2, Gargždai 96130

Tel.: (8 46) 21 1116

El. paštas: savivaldybe@klaipedos-r.lt

Atsakingas asmuo: Klaipėdos rajono savivaldybės Komunalinio ūkio ir aplinkosaugos skyriaus specialistė Kristina Lūžaitė

El. paštas: kristina.luzaitė@klaipedos-r.lt, tel.: 8 671 59230

Dokumento rengėjas (SPAV konsultantas): **UAB „Ekokonsultacijos“**

Įmonės kodas: 300081400

Adresas: J. Kubiliaus g. 6-5, Vilnius 08234

Tel.: (8 5) 274 5491

Projektų vadovė Inga Muliolė, aplinkos apsaugos specialistė Jolanta Graudinytė

El. paštas: inga@ekokonsultacijos.lt, jolanta@ekokonsultacijos.lt

Dokumento data: 2023-08-24

Turinys

1 ĮVADAS.....	5
2 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS.....	9
2.1 PAGRINDINIAI PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	9
2.2 PLANO TURINYS.....	11
2.3 PLANE NUMATOMOS PRIEMONĖS IR NAUJA INFRASTRUKTŪRA.....	13
2.4 PLANO SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS	16
3 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS	20
3.1 APLINKOS ORAS IR KLIMATO VEIKSNIAI	25
3.2 PAVIRŠINIO IR POŽEMINIO VANDENS TARŠA	26
3.3 DIRVOŽEMIS	27
3.4 NEATSINAUJINANTYS IR ATSINAUJINANTYS GAMTOS IŠTEKLIAI	27
3.5 BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ IR SAUGOMOS TERITORIJOS	28
3.6 KULTŪROS PAVELDAS	34
3.7 KRAŠTOVAIZDIS.....	37
3.8 MATERIALINIAI ANTROPOGENINIAI IŠTEKLIAI	37
3.9 VISUOMENĖS SVEIKATA	37
4 TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS.....	43
4.1 PLANUOJAMI PASTATYTI KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIAI.....	44
5 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS	48
6 SU PLANU SUSIJĘ TARPTAUTINIŲ, EUROPOS SĄJUNGOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI	50
7 PLANO STRATEGINIS PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS PAGAL POVEIKIO OBJEKTUS IR PASEKMIŲ RŪŠĮ (PAGAL SKYRIUS)	51
7.1 APLINKOS ORAS IR KLIMATO VEIKSNIAI	51
7.2 PAVIRŠINIS IR POŽEMINIS VANDUO.....	62
7.3 DIRVOŽEMIS	63
7.4 NEATSINAUJINANTYS IR ATSINAUJINANTYS GAMTOS IŠTEKLIAI	63
7.5 BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ IR SAUGOMOS TERITORIJOS	64
7.6 KRAŠTOVAIZDIS	65
7.7 KULTŪROS PAVELDAS	66

7.8	MATERIALINIAI ANTROPOGENINIAI IŠTEKLIAI	66
7.9	VISUOMENĖS SVEIKATA	68
7.10	PASEKMIŲ APLINKOS OBJEKTAMS TARPUSAVIO SĄVEIKA	70
8	PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI	71
9	PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS IR JŲ VERTINIMAS	73
9.1	PLANE NUMATOMOS PRIEMONĖS IR NAUJA INFRASTRUKTŪRA	73
9.2	NAGRINĖTOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ALTERNATYVOS	73
9.3	KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ALTERNATYVŲ ĮVERTINIMO METODIKA	78
10	SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURTA ATLIEKANT SPAV	82
11	PLANO ĮGYVENDINIMO PASEKMIŲ STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONĖS	82
12	ATASKAITOJE PATEIKTOS INFORMACIJOS NETECHNINĖ SANTRAUKA	84
13	VISUOMENĖS DALYVAVIMAS	89
14	PRIEDAI	90

NAUDOJAMOS SANTRUMPOS:

AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė
ES	Europos Sąjunga
KRATC	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras
KRAPTP	Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas
MA	Mechaninis apdorojimas
SPAV	Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas
VATP	Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planas
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė

1 ĮVADAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) reglamentavimas

Kaip apibrėžta *Aplinkos apsaugos įstatyme*, **strateginis pasekmių aplinkai vertinimas** (SPAV) – tai „tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo“.

SPAV atliekamas pagal 2001 m. birželio 27 d. *Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo* ir šių Lietuvos teisės aktų reikalavimus:

- *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą*, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1467 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – SPAV tvarkos aprašas);
- *Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašą*, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D 1-455 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. kovo 9 d. įsakymo Nr. D1-208 redakcija).

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas pradėtas rengti 2022 m. gegužės mėn. vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo VI skirsnio 28 straipsniu.

Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimai nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintuose „Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimuose“ (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugpjūčio 19 d. įsakymo Nr. D1-274 redakcija).

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas atnaujiną *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 m. planą*, patvirtintą Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T11-43 „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano pakeitimo“, numatant priemones, užtikrinančias 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane (VAPTP) bei Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane (KRAPTP), patvirtintame Klaipėdos regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 3 d. sprendimu Nr. K/S-7, nustatytų užduočių įgyvendinimą.

SPAV procedūrų

Remiantis *SPAV tvarkos aprašo* 6.1 punkto reikalavimu, SPAV „privaloma atlikti, kai planai ir programos skirti <...> atliekų tvarkymui <...> ir lemia ūkinės veiklos projektų,

taikymas įrašytų į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedėlius, plėtros pagrindus“.

Reikalavimas rengiamiems savivaldybių atliekų tvarkymo planams atlikti SPAV nustatytas ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintuose *Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimuose* (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugpjūčio 19 d. įsakymo Nr. D1-274 redakcija).

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planui buvo atliktos SPAV procedūros, t. y. ankstesniam planui buvo atliktas pilnas SPAV procesas (apimties nustatymas bei SPAV ataskaita).

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto SPAV ataskaita rengiama pagal parengtą ir su SPAV subjektais suderintą Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto apimties nustatymo dokumentą.

**SPAV
proceso
dalyviai**

Savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planus rengia ir tvirtina savivaldybių tarybos. *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto rengimo organizatorius* yra Klaipėdos rajono savivaldybės administracija.

Pagal su Klaipėdos rajono savivaldybės administracija pasirašytą sutartį *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. projekto ir jo SPAV rengėjas* yra UAB „Ekokonsultacijos“.

SPAV procese **subjektų** teisėmis dalyvauja:

- Klaipėdos rajono savivaldybės administracija;
- Klaipėdos miesto savivaldybės administracija;
- Kretingos rajono savivaldybės administracija;
- Neringos savivaldybės administracija;
- Palangos miesto savivaldybės administracija;
- Šilalės rajono savivaldybės administracija;
- Šilutės rajono savivaldybės administracija;
- Rietavo rajono savivaldybės administracija;
- Plungės rajono savivaldybės administracija;
- Aplinkos apsaugos agentūra;
- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis skyrius;
- Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

**SPAV
apimties
nustatymo
dokumentas**

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimtis buvo nustatyta, atsižvelgiant į strateginio pasekmių aplinkai vertinimo subjektų nuomonę dėl vertinamų pasekmių, aplinkos komponentų bei vertinimo metodų. *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto SPAV apimties nustatymo dokumento* derinimo su subjektais išvados pateiktos 2 priede.

**SPAV
ataskaitos
sudėtis**

Vadovaujantis *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo* reikalavimais, SPAV ataskaitoje pateikta ši informacija:

- Plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis (2 skyrius);
- Esama aplinkos būklė ir jos pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas (3 skyrius);
- Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos (4 skyrius);
- Su planu susijusios aplinkos apsaugos problemos (5 skyrius);
- Su planu susiję tarptautiniu, Europos Sąjungos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai (6 skyrius);
- Plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas pagal poveikio objektus ir pasekmių rūšį (7 skyrius; galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, taip pat biologinei įvairovei, visuomenės sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui (įskaitant architektūrinį ir archeologinį paveldą), saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, Europos ekologinio tinklo „Natura2000“ teritorijoms, kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai);
- Priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti (8 skyrius);
- Nagrinėtų plano alternatyvų aprašymas, priežastys, dėl kurių pasirinktos svarstytos plano alternatyvos (9 skyrius);
- Sunkumai, su kuriais susidurta atliekant SPAV (10 skyrius);
- Plano įgyvendinimo pasekmių stebėsenos (monitoringo) priemonės (11 skyrius);
- Ataskaitoje pateiktos informacijos netechninė santrauka (12 skyrius);
- Informacija apie visuomenės dalyvavimą (13 skyrius).

Šios ataskaitos prieduose pateikta ši informacija:

- *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas* (1 priedas);
- SPAV apimties nustatymo dokumento derinimo su subjektais dokumentai

(2 priedas);

- Plano ryšys su kitais strateginiais dokumentais (3 priedas);
- Klaipėdos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno SAZ ribų schema (4 priedas);
- Visuomenės informavimo ir konsultacijų su visuomene dokumentai (5 priedas).

2 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas rengiamas pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą ir Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimus.

2.1 PAGRINDINIAI PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2027 m. nustatyti vadovaujantis *Valstybiniu atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planu (VAPTP)* ir *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planu (KRAPTP)*. Plėtojant Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, siekiama įgyvendinti nustatytus atliekų tvarkymo prioritetus:

1. atliekų prevenciją;
2. paruošimą naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai, jų atnaujinimas, remontas, pakartotinis daiktų naudojimas;
3. atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų gamybą, prieš tai atskyrus netinkamas perdirbti atliekas;
4. kitokį atliekų naudojimą, t. y. tik nebeperdirbamų ir pakartotinai nepanaudojamų atliekų naudojimą energijai gauti, prieš tai atskyrus visas tinkamas perdirbti atliekas;
5. atliekų šalinimą, sąvartynuose šalinti galima tik tas atliekas, kurių negalima sutvarkyti kitais būdais, prieš tai atskyrus visas perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas.

Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama komunalinių atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos (pvz., energijai gauti) tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* 28 str. 2 dalimi, pagrindinis *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra Klaipėdos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Klaipėdos regionas apima Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Kretingos rajono, Neringos, Palangos miesto, Skuodo rajono ir Šilutės rajono savivaldybių teritorijas.

Pagrindinis Klaipėdos rajono savivaldybės organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos tikslas – užtikrinti, kad viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetais ir siekiant įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotis, nustatomi šie **Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 metų:**

1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti jų sąmoningumą ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (pakeisti požiūrį, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti)

- 1.1. uždavinys.** Padidinti visuomenės įsitraukimą įgyvendinant atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus per partnerystes, didesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir įvairias žiniasklaidos priemones
- 1.2. uždavinys.** Stiprinti Klaipėdos rajono savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus žiedinės ekonomikos, atliekų prevencijos ir efektyvaus tvarkymo srityse

2 tikslas. Mažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ir šiuokšlinimą

- 2.1. uždavinys.** Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti maisto švaistymą
- 2.2. uždavinys.** Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ar jų pavojingumą
- 2.3. uždavinys.** Plėtoti ir vystyti paruošimo naudoti pakartotinai veiklą
- 2.4. uždavinys.** Užtikrinti šiuokšlinimo prevenciją, tvarkyti šiuokšles

3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius

- 3.1. uždavinys.** Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis
- 3.2. uždavinys.** Plėsti biologinių atliekų (žaliųjų ir maisto atliekų) rūšiuojamojo surinkimo apimtis
- 3.3. uždavinys.** Plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) apimtis
- 3.4. uždavinys.** Plėtoti kitų paruošimui naudoti pakartotinai ir perdirbimui tinkamų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas
- 3.5. uždavinys.** Vystyti buitįje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas

4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą

- 4.1. uždavinys.** Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą
- 4.2 uždavinys.** Plėtoti Klaipėdos rajono ir Klaipėdos regiono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą
- 4.3 uždavinys.** Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, optimizuoti jos darbą ir poveikį aplinkai
- 4.4 uždavinys.** Vykdyti atliekų monitoringą.

2.2 PLANO TURINYS

Vadovaujantis 2010 m. gruodžio 16 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintais *Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimais*, savivaldybių atliekų tvarkymo planai rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 28 straipsnio reikalavimais.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto turinys:

1 ĮVADAS

2 ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA

2.1 BENDRA INFORMACIJA APIE KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĘ

2.2 KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS ORGANIZAVIMAS

2.3 KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMAS

2.3.1 Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas

2.3.2 Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

2.3.3 Investicinių projektų įgyvendinimas ir finansavimas

2.4 KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS STATISTINIAI IR ATLIEKŲ TVARKYMO DUOMENYS

2.4.1 Gyventojų skaičius ir būstai

2.4.2 Komunalinių atliekų turėtojų aptarnavimas

2.4.3 Susidariusių ir surinktų komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis

2.4.4 Sutvarkytų komunalinių atliekų kiekiai

2.5 MIŠRIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

2.5.1 Mišrių komunalinių atliekų surinkimo sistema

2.5.2 Mechaninio apdorojimo įrenginiai, jų pajėgumai ir sutvarkyti kiekiai

2.5.3 Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai

2.5.4 Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai ir jų pajėgumai

2.6 PAKUOČIŲ ATLIEKŲ IR KITŲ ANTRINIŲ ŽALIAVŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

2.7 BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

2.7.1 Biologinių atliekų namudinis kompostavimas ir žaliųjų atliekų rūšiuojamasis surinkimas

2.7.2 Kompostavimas žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse

2.7.3 Maisto / virtuvės atliekų tvarkymas

2.8 KITŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRAUTŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

2.9 VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

2.10 VALSTYBINIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO UŽDUOČIŲ 2014-2020 M. IR ANKSTESNIO PLANAVIMO LAIKOTARPIO PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ

2.11 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ, GRĖSMIŲ ANALIZĖ

3 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO STRATEGIJA 2021-2027 M.

3.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO UŽDUOTYS IKI 2027 M.

3.2 KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

3.3 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO ATEITYJE VERTINIMAS

3.4 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ TVARKYMO ATEITYJE VERTINIMAS

3.4.1 Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas

3.4.2 Biologinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

3.4.3 Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas

3.4.4 Kitų komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

3.4.5 Po pirminio rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

3.4.6 Šiukšlinimo mažinimo priemonės

3.5 PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮMOKŲ UŽ ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIUI VERTINIMAS

4 KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIEMONIŲ PLANAS 2021–2027 M.

5 PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

6 PRIEDAI

2.3 PLANE NUMATOMOS PRIEMONĖS IR NAUJA INFRASTRUKTŪRA

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano įgyvendinimo priemonės pateiktos šio plano 4 skyriuje. Priemonių plane numatytos priemonės komunalinių atliekų tvarkymo uždaviniams spręsti, atsakingi vykdytojai, atlikimo terminai, prognozuojamas investicijų poreikis ir finansavimo šaltiniai. Plane daugiausiai numatytos organizacinės, ekonominės, visuomenės švietimo ir informavimo priemonės, skatinančios komunalinių atliekų prevenciją bei paruošimą pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui.

2021–2027 metų vykdymo laikotarpiu Klaipėdos rajono savivaldybėje ir Klaipėdos regione bus baigtas įrengti jau suplanuotas ir pradėtas eksploatuoti regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys (kurio pajėgumas ne mažesnis kaip 6 673 t/metų), depakeryje atskiriant priemaišas ir pakuotes nuo švarios biomasės, tinkamos biodujų gamybai ir vėliau po nudojinimo laukų tręšimui. Planuojama papildomai įrengti:

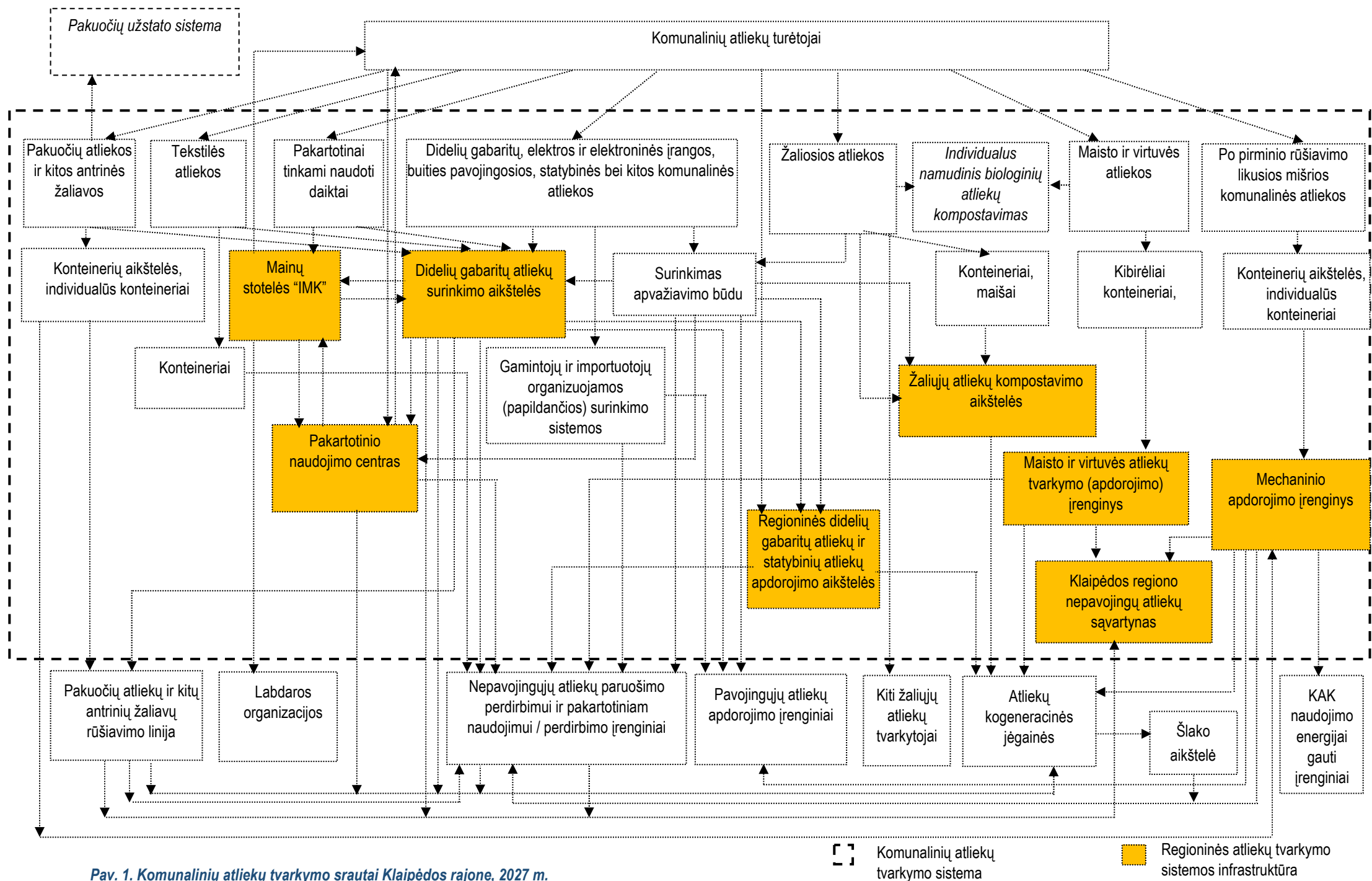
- 1 DGASA Klaipėdos rajono pietrytinėje dalyje (preliminariai ties Endriejavu, Judrėnais);
- 1 regioninę DGASA, kurioje atliekas galės pristatyti juridiniai asmenys, DGASA planuojama įrengti Dumpių k., Klaipėdos r.;
- šalia DGASA, adresu Uosių g. 7, (Dumpių k., Klaipėdos r. planuojama įrengti regioninę aikštelę statybinių atliekų rūšiavimui ir apdorojimui;
- išplėsti DGASA, adresu Statybininkų g. 9, Gargždai pajėgumus;
- planuojama išplėsti esamos Glaudėnų ŽAKA, adresu Kaukėnų g. 21A, Glaudėnų k., Klaipėdos r. žaliųjų atliekų apdorojimo veiklos pajėgumus, atnaujinti kompostavimo įrangą, gerinti komposto kokybę. Glaudėnų ŽAKA pajėgumus planuojama išplėsti iki 14 tūkst. t/metų. ŽAKA eksploatuoja KRATC. Pastaroji priemonė numatyta *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane*. Kadangi į šią aikštelę atvežamos žaliosios atliekos ir iš Klaipėdos miesto, ir iš kitų Klaipėdos regiono savivaldybių, įskaitant Klaipėdos rajono, todėl ji pateikta ir šioje SPAV ataskaitoje.
- Taip pat Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje susidariusioms atliekoms tvarkyti bus ir toliau eksploatuojama 1 DGASA (Geležinkelio pylimo g. 6, Gargždai), kurią eksploatuoja KRATC, 4 DGASA (Ažuolo g. 54, Vėžaičių mstl., Statybininkų g. 9, Gargždai, Šalteikių g. 20, Glaudėnų k., Sendvario sen., Slyvų g. 5., Kuodžių k., Priekulės sen. Klaipėdos r.) ir 1 ŽAKA (Ažuolo g. 54, Vėžaičiai, Klaipėdos r.), kurias eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“, didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelė Dumpiuose, Klaipėdos r. ir šalia jos įrengta Šlako apdorojimo aikštelė, Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartynas, Klaipėdos regioninis mechaninio apdorojimo (MA) įrenginys, atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai (nuo 2013 m. UAB „Gren Klaipėda“ (buvusi UAB „Fortum Klaipėda“). Planuota sąvartyne įrengti ir pradėti eksploatuoti likusią 3-iąją sąvartyno sekciją, o pirmąsias 2 dalinai uždengti, kad sumažinti kvapų sklaidimą ir filtrato kiekius. 3 sekcija įrengta 2022 m. Komunalinių atliekų tvarkymo srutai, sukūrus reikiamą komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Klaipėdos rajono savivaldybėje, pavaizduoti **Pav. 1**.

Kadangi Regioniniam maisto atliekų apdorojimo įrenginiui jau buvo atliktos poveikio aplinkai vertinimo procedūros iki *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* rengimo pradžios, tai šie įrenginiai laikomi kaip esami įrenginiai.

Detalesnė informacija apie esamus atliekų tvarkymo įrenginius pateikta 3 skyriuje, apie planuojamus 4 skyriuje.

Šioje *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* rengimo stadijoje vertinama, kad *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane ir Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane* nustatytas užduotis bus galima įgyvendinti pasinaudojant esama arba iki 2027 m. planuojama sukurti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra.

Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu bus skiriamas atliekų prevencijos, paruošimo pakartotiniam naudojimui bei perdirbimo skatinimui. Šių tikslų bus siekiama ne tik įgyvendinant technines priemones (pvz., sudarant geresnes atliekų rūšiavimo sąlygas), bet ir stiprinant atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo kontrolę bei šviečiant ir informuojant visuomenę.

Pav. 1. Komunalinių atliekų tvarkymo srautai Klaipėdos rajone, 2027 m.

2.4 PLANO SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte nustatytos priemonės, užtikrinančios Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane nustatytų uždavinių įgyvendinimą. Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane (toliau – VAPTP) nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo uždutys pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Vadovaujantis VAPTP, 2021–2027 m. laikotarpiui nustatomos tokios Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo uždutys:

Eil. Nr.	VAPTP punktas	Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo uždutys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduties įgyvendinimas Klaipėdos r. savivaldybėje
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo uždutys			
		260. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje, planuojant įrenginių plėtrą ir pajėgumus, turi būti organizuojama atskirai surenkant atliekas taip, kad būtų įgyvendintos šios valstybinės uždutys	
1.	260.1.	– iki 2025 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip 55 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	Atsakinga Lietuvos valstybė, šios valstybinės uždutys bus pasiektos savivaldybėms įgyvendinus 261.1 p. nustatytas uždutis
2.	260.2	– iki 2030 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip 60 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	
3.	260.3	– iki 2030 m. sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip 5 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį).	
			Regioniniu principu: savivaldybės bendradarbiaujant – per sukurtą Klaipėdos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtos uždutys savivaldybėms ir regionams			
4.	261.1	– atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio.	Savivaldybė/ Administratorius/ KRATC
5.	261.2	– iki 2024 m. aprūpinti namų ūkių biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą. Biologines atliekas kompostuojantiems gyventojams gali	Savivaldybė/ Administratorius

		būti taikomos nuolaidos už komunalinių atliekų tvarkymą;	
6.	261.3.	– sudaryti galimybę buityje susidarančioms išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti;	Savivaldybė/ Administratorius/ KRATC
7.	261.4	– atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;	Savivaldybė/ Administratorius/ KRATC
9.	261.5	– iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;	Savivaldybė/ Administratorius / KRATC
10.	261.6	– iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas).	Savivaldybė/ Administratorius / KRATC
	261.7	užtikrinti, kad gyventojai būtų aprūpinti tinkamomis priemonėmis atliekoms surinkti pagal šiuos minimalius reikalavimus:	
11.		– 261.7.1. gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka;	Savivaldybė/ Administratorius
12.		– 261.7.2. kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė/ Administratorius
13.		– 261.7.3. individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė/ Administratorius
14.		– 261.7.4. pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės);	Savivaldybė/ Administratorius / KRATC / labdaros organizacijos, atliekų tvarkytojai ir kt.
15.		– 261.7.5. iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų;	Savivaldybė/ Administratorius
16.		– 263.3. plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą.	Savivaldybė/ Administratorius/ KRATC

Šioje lentelėje taip pat numatyta, kurios komunalinių atliekų tvarkymo užduotys bus vykdomos per Klaipėdos rajono savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, o kurios savivaldybei bendradarbiaujant su kitomis regiono savivaldybėmis per sukurta regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte bus nustatytos priemonės, užtikrinančios Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane nustatytų uždavinių vykdymą.

Klaipėdos rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m. Klaipėdos rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m. patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. T11-170 „Dėl Klaipėdos rajono strateginio plėtros plano iki 2030 m. patvirtinimo“. **Lentelė 1** pateikta informacija apie Klaipėdos rajono strateginio plėtros plano iki 2030 m. įgyvendinimo būklę. Rengiant Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektą atsižvelgta ir į šias **Lentelė 1** pateiktas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimui numatytas priemones.

Lentelė 1. Klaipėdos rajono strateginio plėtros plano iki 2030 m. priemonių planas

Priemonės pavadinimas	Vertinimo kriterijus	Pradinė reikšmė (2020 m.)	Siektina reikšmė (2030 m.)	Pasiekimo laikotarpis	Atsakingi vykdytojai	Įgyvendinimo būklė
3.2. tikslas. Skatinti ekologinį sąmoningumą						
3.2.1. Uždavinys. Padidinti gyventojų ir verslo sąmoningumą poveikio aplinkai mažinimo srityje	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai antrinių žaliavų konteinerių surinkimo aikštelei, asm.	519	500	2021–2030	Klaipėdos rajono savivaldybė	–
	Vienam gyventojui tenkantis surinktų komunalinių atliekų kiekis, kg	309	250			
3.2.1.1. Gyventojų sąmoningumo maisto vartojimo ir jo atliekų tvarkymo srityje didinimas	Bioskaidžių atliekų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	14	30	2021–2030	Klaipėdos rajono savivaldybė	Įgyvendinama
3.2.1.2. Gyventojų sąmoningumo atliekų tvarkymo srityje didinimas	Nerūšiuotų atliekų dalis bendrame komunalinių atliekų kiekyje (išrūšiuotos po surinkimo), proc.	3	1	2021–2030	Klaipėdos rajono savivaldybė	Įgyvendinama

Priemonės pavadinimas	Vertinimo kriterijus	Pradinė reikšmė (2020 m.)	Siektina reikšmė (2030 m.)	Pasiekimo laikotarpis	Atsakingi vykdytojai	Įgyvendinimo būklė
3.2.1.4. Žiedinės ekonomikos principų namų ūkiuose diegimo skatinimas (dalijimasis, antrinis panaudojimas)	Iniciatyvų skaičius, vnt.	0	2	2021–2030	Klaipėdos rajono savivaldybė	Įgyvendinama
3.2.1.5. Vieningos (centralizuotos) tekstilės atliekų surinkimo ir tvarkymo (perdirbimo) sistemos sukūrimas ir įdiegimas	Įdiegta tekstilės surinkimo ir tvarkymo sistema, vnt.	0	1	2021–2030	Klaipėdos rajono savivaldybė	Įgyvendinama

Teritorijų planavimo dokumentai

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas nėra teritorijų planavimo dokumentas. Šio plano sąsają su teritorijų planavimo dokumentais nėra.

Pažymėtina, kad įrengiant naujus atliekų tvarkymo įrenginius (DGASA, regioninį maisto atliekų apdorojimo įrenginį, statybinių atliekų apdorojimo aikštelę, plečiant esamos DGASA pajėgumus ir pan.), jų įrengimui bus parinktos tokios vietos, kuriose planuojami įrenginiai atitiks galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius. Vadovaujantis teisės aktų reikalavimais naujų įrenginių statybai bus rengiami techniniai projektai. Numatant vietą naujos DGASA įrengimui, bus vadovaujama Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniais.

3 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

Šiame skyriuje pateikiamos bendros Klaipėdos rajono savivaldybės aplinkos charakteristikos ir jų sąsaja su komunalinių atliekų tvarkymu, vertinama kokia bus aplinkos būklė, jeigu *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas* nebus įgyvendintas.

Bendra informacija. Klaipėdos rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas vakarų Lietuvoje, į rytus nuo Klaipėdos miesto, prie Kuršių marių ir Baltijos jūros pakrantės. Klaipėdos rajono administracinis centras – Gargžduose. Savivaldybės teritorija driekiasi automobilių magistraliniai keliai A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ir A13 Klaipėda–Liepoja. Geležinkelio linijos, einančios rajono teritorija, jungia – Klaipėdos miestą su Vilniumi ir Pagėgiais. Gargždai – nutolę nuo Klaipėdos apie 20 km, Šiaulių – 150 km, Kauno – 200 km, Panevėžio – 230 km, Vilniaus – 300 km atstumu. Klaipėdos rajonas yra vienas iš rajonų, kur atvykstančiųjų skaičius 2021-aisiais buvo vienas didžiausių. Didelę įtaką rajono raidai turi greta esančio trečio pagal dydį šalies miesto ir vienintelio uostamiesčio – Klaipėdos – vystymas, gyventojų ir verslo subjektų judėjimas miestas-rajonas ir atvirkščiai. Pagal Lietuvos laisvosios rinkos instituto sudarytą Lietuvos savivaldybių indeksą Klaipėdos rajono savivaldybė 2019 m. užėmė pirmą vietą mažųjų savivaldybių tarpe. 2019 m. Klaipėdos rajono savivaldybė išsiskyrė augančiu gyventojų skaičiumi, efektyviomis transporto, komunalinių paslaugų, sveikatos ir socialinės rūpybos paslaugomis, patrauklia investicine aplinka, mažesniu administracijos darbuotojų skaičiumi tenkančiu 1 000-iui gyventojų¹.

¹ Klaipėdos rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m. (<https://klaipedos-r.lt/wp-content/uploads/2022/11/T111701JPPRINT0719PAGES.pdf>)

Pav. 2. Klaipėdos rajono savivaldybės žemėlapis.

Klaipėdos rajono administracinis centras Gargždai. Savivaldybės teritorija užima 1 323 km² plotą, tai sudaro 25,3 proc. Klaipėdos apskrities teritorijos, apie 2,0 proc. Lietuvos ploto. Vakarinius rajono pakraščius skalauja Baltijos jūra ir Kuršių marios. Savivaldybė yra suskirstyta į 11 seniūnijų: Agluonėnų, Dauparų, Kvietinių, Dovilų, Endriejavo, Gargždų, Judrėnų, Kretingalės, Priekulės, Sendvario, Veiviržėnų, Vėžaičių. Rajone yra du miestai – Gargždai ir Priekulė, 7 miesteliai, 302 kaimai, 1 viensėdis.

Savivaldybės duomenimis, 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje gyveno 70 662 gyventojai. Kaip pateikta **Lentelė 2**, Klaipėdos rajone gyventojų skaičius kasmet auga. Gyventojų tankis Klaipėdos rajone 2022 m. buvo 53,41 žmogus viename kvadratiniam kilometre.

Lentelė 2. Gyventojų skaičius Klaipėdos rajono savivaldybėje, 2013–2022 m.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
54 776	54 933	55 801	56 435	52 595	59 365	62 142	64 007	66 903	70 662

Šaltinis: savivaldybės duomenys.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis², Klaipėdos rajone 2021 m. buvo 22 600 būstų, iš kurių 7 157 – butai daugiabučiuose namuose, 15 443 – butai 1-2 butų namuose, t. y. 1-2 butų namuose

² Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys

gyveno 72 proc. gyventojų (mieste 12 proc., kaime – 60 proc.), o daugiabučiuose gyveno 28 proc. rajono gyventojų (mieste 16 proc., kaime – 12 proc.).

Registrų centro duomenimis, per 2014–2022 m. laikotarpį Klaipėdos rajone buvo pastatyti 10,6 tūkst. naujų individualių namų. Daugiabučių plėtra buvo gerokai mažesnė, per šį laikotarpį pastatyti 48 daugiabučiai namai. 2022 m. duomenimis, Klaipėdos rajone iš viso buvo 18 022 vnt. vieno ir dviejų butų gyvenamųjų (individualių) namų ir 717 vnt. daugiabučių namų.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis, vidutinės disponuojamos piniginės pajamos vienam namų ūkiui per mėnesį 2022 m. Klaipėdos regione sudarė 1379 Eur. Šie statistiniai duomenys leidžia daryti prielaidą, kad Klaipėdos regione gyventojų vartojimas gali būti mažesnis negu Lietuvos vidurkis (1449 Eur/mėn.), todėl ir susidarančių komunalinių atliekų kiekis taip pat gali būti mažesnis nei vidurkis šalyje.

Ūkio subjektai. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. sausio 1 d. Klaipėdos rajone veikė 2 254 ūkio subjektai, t. y. beveik 62 proc. daugiau nei 2014 m.

Esami komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai. Kuriant Klaipėdos rajono komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, dalis komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių jau pastatyta, kita dalis komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros statoma ir pradės veikti iki 2027 m.

Taip pat Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje susidariusioms atliekoms tvarkyti bus ir toliau eksploatuojama ši esama savivaldybės lygmens ir regioninė infrastruktūra (žr. **Lentelė 3**):

- *Klaipėdos regioninis sąvartynas* (Dumpių k., Klaipėdos r.), kurio 1-2 sekcijos pradėtos eksploatuoti 2008 m. balandžio 1 d. Šių sekcijų likutinė talpa 2021 m. pabaigoje buvo apie 55 000 t, todėl priimtas sprendimas įrengti likusią 3-iąją sekciją, o pirmąsias 2 dalinai uždengti, kad sumažinti kvapų sklaidimą ir filtrato kiekius. Šiuo metu jau eksploatuojama ir 3 sąvartyno sekcija.
- *Klaipėdos regioninis mechaninio apdorojimo (MA) įrenginys* (Dumpių k., Klaipėdos r.), kuriame rūšiuojamos mišrios komunalinės atliekos ir kurio pajėgumas siekia 75 000 t/m dirbant viena pamaina ir 125 000 t/m, dirbant dviem pamainomis. MA įrenginio paskirtis – iš mišrių komunalinių atliekų srauto atskirti: antrines žaliavas (popierius ir kartonas (19 12 01) ir jų pakuotės (15 01 01); kombinuotosios pakuotės (15 01 05); juodieji metalai (19 12 02); spalvotieji metalai (19 12 03); metalinės pakuotės (15 01 04); plastikai ir guma (19 12 04); plastikinės (kartu su PET) pakuotės (15 01 02); stiklas (19 12 05) ir jo pakuotės (15 01 07); medinės pakuotės (15 01 03)); atliekas, nebetinkančias perdirbimui, tačiau turinčias energetinę vertę (atgautas kietasis kuras, kurio kaloringumas ≥ 11 MJ/kg, drėgnumas ≤ 35 %) (19 12 10); biologiškai skaidžias atliekas, kurios toliau naudojamos kaip žemo kaloringumo degiosios atliekos (kaloringumas ≥ 6 MJ/kg, drėgnumas ≤ 65 %) (19 12 12); inertines atliekas (smėlį, akmenis, žemę) (19 12 09), atsitiktinai su mišriomis komunalinėmis atliekomis patenkančias stambių gabaritų atliekas (20 03 07); nebenaudojamą elektros ir elektronikos įrangą (nenurodyta 16 02 09-16 02) (16 02 14); atliekų rūšiavimo metu susidariusias atliekas, nebetinkamas naudojimui ir energijai gauti (19 12 12). Planuojamu laikotarpiu numatyta atlikti regioninio MA įrenginio kapitalinį remontą bei vėliau jį modernizuoti, pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą, taip pat gaminti kietąjį atgautąjį kurą.

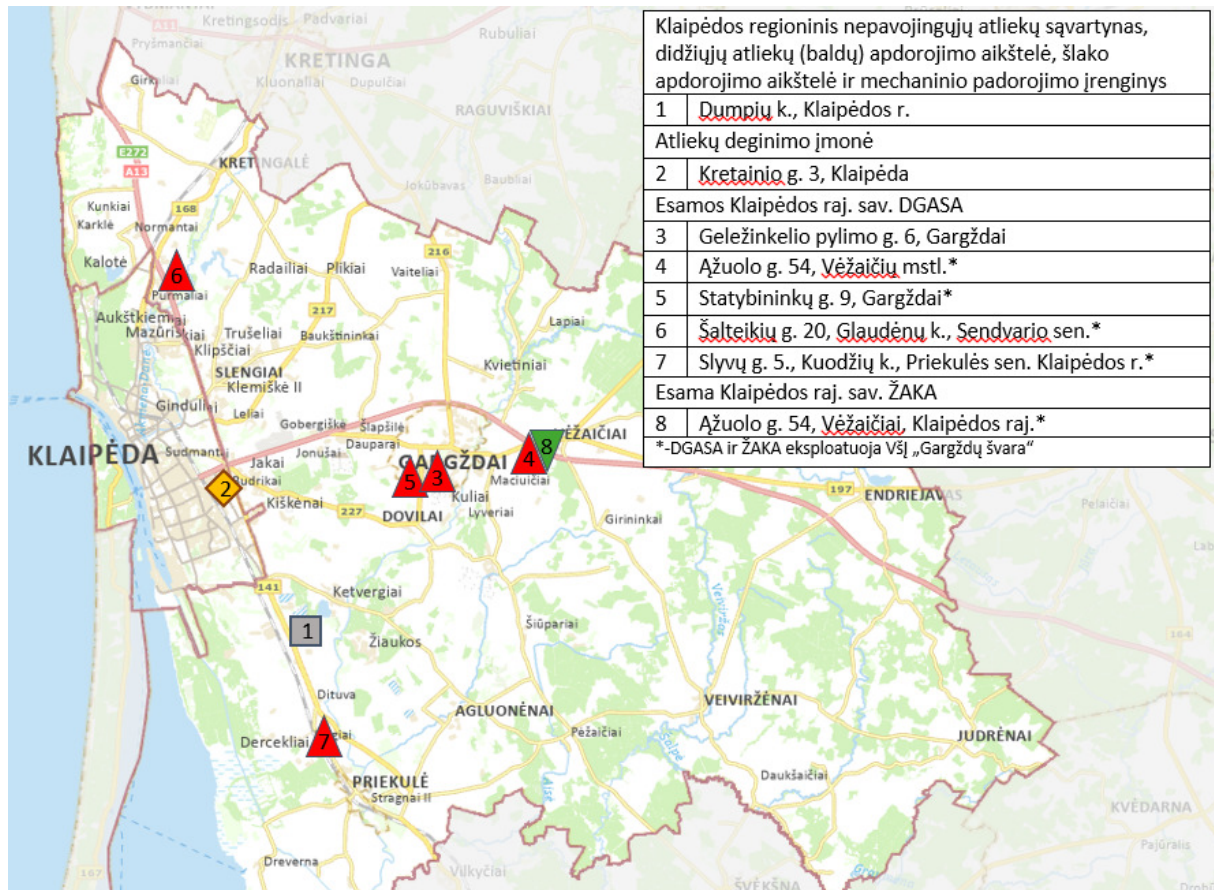
- *Didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelė* Dumpiuose, Klaipėdos r., kurios didžiųjų atliekų apdorojimo pajėgumai (srautai) apie 15000 t per metus. Vienu metu apdorojimo aikštelėje iš viso galima sandėliuoti apie 5000 t apdorotų ir neapdorotų atliekų.
- Šalia didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelės, Uosių g. 7, Dumpių k., Klaipėdos r. įrengta *Šlako apdorojimo aikštelė* ir nuo 2020 m. ji perduoda sutartiniu pagrindu eksploatuoti UAB „Gren Lietuva“; 2022 m. užbaigtas ir II statybų etapas, šiuo metu šlako aikštelė eksploatuojama pilna apimtimi.
- Klaipėdos rajone veikia 4 DGASA (Ažuolo g. 54, Vėžaičių mstl., Statybininkų g. 9, Gargžduose, Šalteikių g. 20, Glaudėnų k., Sendvario sen. ir Slyvų g. 5., Kuodžių k., Priekulės sen. Klaipėdos r. (pastaroji jau įrengta, iki rudens bus perduota eksploatuoti VŠĮ „Gargždų švara“)), jas eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“, aikštelėmis nemokamai gali naudotis Klaipėdos rajono savivaldybės vietinės rinkliavos mokėtojai, išskyrus juridinius asmenis. Dar vieną aikštelę Geležinkelio pylimo g. 6, Gargžduose eksploatuoja KRATC, joje atliekos priimamos pagal komercinius įkainius.
- Žaliųjų atliekų tvarkymui KRATC eksploatuojamos dvi ŽAKA:
 - Klaipėdos regiono ŽAKA, adresu Kaukėnų g. 21A, Glaudėnų k., Klaipėdos raj. Šią aikštelę eksploatuoja KRATC. Į šią aikštelę atvežamos žaliosios atliekos ir iš Klaipėdos miesto, ir iš kitų Klaipėdos regiono savivaldybių, įskaitant Klaipėdos rajono. Planuojama didinti (plėsti) Glaudėnų ŽAKA, atnaujinti kompostavimo įrangą, gerinti komposto kokybę.
 - Klaipėdos rajono ŽAKA, adresu Ažuolo g. 54, Vėžaičiai, Klaipėdos r. (buvęs sąvartynas). 2023 m. šios aikštelės eksploatavimą iš KRATC perėmė VŠĮ „Gargždų švara“. Į šią aikštelę atvežamos žaliosios atliekos, surinktos tik Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje.
- Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai (nuo 2013 m. UAB „Gren Klaipėda“ (buvusi UAB „Fortum Klaipėda“) LEZ teritorijoje eksploatuoja biokuro ir atliekų termofikacinę įėgainę).
- Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamasis surinkimas konteineriais.
- Tekstilės atliekų atskiras surinkimas konteineriais.
- Žaliųjų atliekų namudinis kompostavimas.
- Vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra.

Lentelė 3. Esami Klaipėdos rajono savivaldybės ir Klaipėdos regioniniai komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai, kuriuose tvarkomos Klaipėdos rajono savivaldybės atliekos

Eil. Nr.	Esami Klaipėdos r. sav. ir regioniniai komunalinių atliekų bei šlako tvarkymo objektai	Paslaugos
1.	Regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas Dumpiuose, Klaipėdos r. (eksploatuoja KRATC)	Komunalinių ir pramonės atliekų priėmimas. Pavojingų atliekų (asbesto) šalinimas. Atliekų rūšiavimas ir deponavimas sąvartyne.
2.	Mechaninio rūšiavimo įrenginys Dumpiuose, Klaipėdos r. (eksploatuoja KRATC)	Komunalinių atliekų iš 7 savivaldybių rūšiavimas, perdirbimas, paruošimas energijos gamybai.

Eil. Nr.	Esami Klaipėdos r. sav. ir regioniniai komunalinių atliekų bei šlako tvarkymo objektai	Paslaugos
3.	Didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelė Dumpiuose, Klaipėdos r. (eksploatuoja KRATC)	Baldų ir medienos atliekų smulkinimas, rūšiavimas, paruošimas energijos gamybai, pardavimui.
4.	Šlako apdorojimo aikštelė Dumpiuose, Klaipėdos r. (UAB „Gren Lietuva“)	Sudegintų atliekų šlako sijojimas, rūšiavimas, paruošimas pakartotiniam naudojimui, sandėliavimas.
5.	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Glaudėnų kaime. Į šią aikštelę atvežamos žaliosios atliekos ir iš Klaipėdos miesto, ir iš kitų Klaipėdos regiono savivaldybių, įskaitant Klaipėdos rajono. Planuojama didinti (plėsti) Glaudėnų ŽAKA, atnaujinti kompostavimo įrangą, gerinti komposto kokybę (eksploatuoja KRATC)	Žaliųjų atliekų priėmimas iš Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono ir kompostavimas. Žaliosios atliekos iš Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų priimamos komerciniu tarifu.
6.	Dvi didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Gargžduose (viena eksploatuojama KRATC, kita – VŠĮ „Gargždų švara“)	Klaipėdos rajono gyventojų didžiųjų ir pavojingų buities atliekų priėmimas ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui. Nuo 2023 m. vasario 1 d. juridiniai ir fiziniai asmenys didelio gabarito ir kitas komunalines atliekas į DGASA Gargžduose, adresu Geležinkelio pylimo g. 6, gali pristatyti tik už papildomą mokestį.
7.	Didelių gabaritų atliekų surinkimo ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Vėžaičiuose (nuo 2023 m. jos eksploataciją perėmė VŠĮ „Gargždų švara“)	Didžiųjų ir pavojingų buities atliekų priėmimas ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui; žaliųjų atliekų priėmimas ir kompostavimas iš savivaldybių gyventojų
8.	Nebenaudojami savivaldybių senieji sąvartynai (prižiūri KRATC)	Uždarytų sąvartynų priežiūra, monitoringas, apsauga nuo galimų ekologinių incidentų.
9.	Dvi didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Klaipėdos r. (Glaudėnų km. ir Kuodžių km.) (abi DGASA eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“).	Klaipėdos rajono gyventojų didžiųjų ir pavojingų buities atliekų priėmimas ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui.

Informacija apie esamą komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Klaipėdos rajono savivaldybėje ir regione pateikta **Pav. 3.**

Pav. 3. Esama Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra

3.1 APLINKOS ORAS IR KLIMATO VEIKSNIAI

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis Klaipėdos rajono savivaldybėje 2021 m. teršalų kiekis buvo mažesnis nei Lietuvoje ir siekė 16,1 kg vienam gyventojui, kai Lietuvos vidurkis yra 21,7 kg vienam gyventojui. Per 2011–2021 m. periodą Klaipėdos rajono savivaldybėje teršalų kiekis iš stacionarių taršos šaltinių, tenkantis vienam gyventojui, padidėjo nuo 13,9 kg 2011 m. iki 16,1 kg vienam gyventojui 2021 m., kai tuo tarpu bendras Lietuvos teršalų, tenkančių vienam gyventojui kiekis kilogramais, nežymiai sumažėjo nuo 22,1 kg vienam gyventojui 2011 m. iki 21,7 kg vienam gyventojui 2021 m. 2011 m. ir 2021 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje teršalų kiekis 1 km² buvo žymiai didesnis nei Lietuvos vidurkiai: Klaipėdos rajono teršalų kiekis 1 km² 2021 m. padidėjo nuo 534,3 kg/km² 2011 m. iki 691,8 kg/km² 2021 m., kai tuo tarpu Lietuvos vidurkis siekė 1034 kg/km² 2011 m. ir 932,7 kg/km² 2021 m.

2021 m., kaip ir 2011 m., didžiausią dalį į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų sudarė anglies monoksidas (6,1 kg arba 44 proc. vienam gyventojui 2011 m. ir 11,4 kg arba 71 proc. 2021 m.). Mažiausiai į atmosferą išmetama sieros dioksido bei fluoro ir kitų teršalų.

Informacija apie 2011 m. ir 2021 m. į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių į aplinkos orą išmestus teršalų kiekius pateikta **Lentelė 4**.

Lentelė 4. Klaipėdos rajono savivaldybėje 2011 ir 2021 m. į aplinkos orą išmestų teršalų kiekis, t/metus.

Teršalo pavadinimas	Išmestų teršalų kiekis, t/m	
	2011 m.	2021 m.
Kietosios medžiagos	27,10	27,91
Dujinės ir skystosios medžiagos	686,70	887,31
Sieros dioksidas	0,70	9,27
Azoto oksidai	106,20	151,78
Anglies monoksidai	310,70	651,40
Lakūs organiniai junginiai	235,20	41,05
Fluoras ir kiti teršalai	33,90	33,81
Viso teršalų	713,80	915,22

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra, 2022 m.

Komunalinių atliekų tvarkymas neturi didelės įtakos bendrai oro kokybei Klaipėdos rajono savivaldybėje. Visos Klaipėdos rajono teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos vežamos rūšiuoti į mišrių komunalinių atliekų mechaninio apdorojimo įrenginį, esantį Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje.

Taip pat pažymime, kad atliekų tvarkymo sektorius nėra laikomas reikšmingas šiltnamio dujų susidarymo šaltinis, todėl nepatenka į prekybos apyvartiniais taršos leidimais schemą Lietuvoje.

3.2 PAVIRŠINIO IR POŽEMINIO VANDENS TARŠA

Klaipėdos rajono savivaldybė išsiskiria vandens telkinių gausa: rajone yra Kuršių marios, Baltijos jūra, upės iš kurių didžiausios – Minijos upė su intakais Žvelsa, Skinija, Agluona, Veiviržu ir Danės upė su intaku Eketė, tyvuliuoja keturi ežerai (Kapstato, Kalotės, Plocio (vienintelis Lietuvoje jūrinės kilmės ežeras), Papelkio) Karaliaus Vilhelmo kanalo statinių kompleksas (Klaipėdos kanalas), dirbtiniai vandens telkiniai (Agluonėnų, Laukžemių, Plikių, Geičiūnų ir kt.). Vandens telkiniai rajone sudaro 12,3 proc. teritorijos ploto.

Pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis Klaipėdos rajono savivaldybėje 2021 m. į paviršinius vandenį išleista 1 232,8 tūkst. m³ ūkio, buities ir gamybos nuotekų, t. y. apie 1,3 proc. visų Klaipėdos regiono (98 298,7 tūkst. m³) ir 0,04 proc. visų Lietuvos ūkio, buities ir gamybos nuotekų (3 368 563,7 tūkst. m³) arba 21,6 tūkst. m³/1000 gyventojų. Per 2011–2021 m. laikotarpį išleidžiamų nuotekų kiekis Klaipėdos rajono savivaldybėje ženkliai išaugo: 2021 m. nuotekų išleidimo į paviršinius vandenį kiekis palyginus su 2011 m. išaugo 4 kartus (nuo 306,7 tūkst. m³ 2011 m. iki 1 232,8 tūkst. m³ 2021 m.), kai bendras išleistas Lietuvos nuotekų kiekis augo tik apie 10,4 proc. arba 1,1 karto (nuo 3 017 423,3 tūkst. m³ 2011 m. iki 3 368 563,7 tūkst. m³ 2021 m.).

Klaipėdos rajono savivaldybėje geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų tvarkymą vykdo bei vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą eksploatuoja specialios paskirties akcinė bendrovė, esanti savivaldybės reguliavimo sferoje AB „Klaipėdos vanduo“. Pagal AB „Klaipėdos vanduo“ metinę ataskaitą už 2021 m. bendrovė eksploatuoja 43 vandenvietes, kuriuose 2021 metais išgauta 12.150

tūkst. m³ vandens. Klaipėdos rajone 41 vandenvietėje išgauta 1.373 tūkst. m³ vandens. Visus 2021 m. iš 1-osios ir 3-iosios Klaipėdos miesto vandenviečių tiekiamas geriamasis vanduo atitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2017 reikalavimus. Iš šių vandenviečių vanduo tiekiamas Klaipėdos miestui, taip pat ir Priekulės miestui, Kuodžių, Mickų, Dituvos, Ketvergių, Stragnų II, Gindulių, Slengių, Trušelių, Kleimiškės, Mazūriškių, Aukštikių, Gropiškių, Kalnuvėnų kaimams bei Kalotės ir Purmalių gyvenvietėms. Gargždų mieste vanduo tiekiamas iš vienos vandenvietės. Tiekiamo geriamojo vandens kokybė atitinka higienos normos HN 24:2017 reikalavimus. 2021 m. pabaigoje Klaipėdos mieste ir Klaipėdos rajone vandentiekio tinklų ilgis sudarė 1078,0 km, nuotekų tinklų ilgis – 934,1 km, paviršinių nuotekų – 360,5 km. Nuotekoms perpumpuoti buvo eksploatuojamos 187 buitinių nuotekų siurblinės. 2021 m. AB „Klaipėdos vanduo“ eksploatavo 14 nuotekų valyklų: Dumpių nuotekų valyklą Klaipėdos mieste bei 13 nuotekų valyklų Klaipėdos rajone; buvo išvalyta 16206,8 tūkst. m³ nuotekų. Į Dumpių nuotekų valyklą nuotekos patenka slėginiais tinklais iš Klaipėdos, Gargždų ir Priekulės miestų bei 24 Klaipėdos rajono gyvenviečių. Rajono nuotekų valyklose per 2021 m. išvalyta 787 tūkst. m³ nuotekų.

Centralizuota geriamojo vandens tiekimo paslauga 2021 m. pabaigoje naudojosi 84 proc. AB „Klaipėdos vanduo“ aptarnaujamų teritorijų gyventojų, centralizuota nuotekų tvarkymo paslauga naudojosi 83 proc. aptarnaujamų teritorijų gyventojų. Centralizuota geriamojo vandens tiekimo paslauga naudojosi apie 48 proc. Klaipėdos rajono gyventojų, centralizuota nuotekų tvarkymo paslauga – apie 44 proc. Klaipėdos rajono gyventojų. 2021 m. pabaigoje AB „Klaipėdos vanduo“ aptarnavo 98 382 klientus (fizinius ir juridinius), kuriems teikiama geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo paslauga. Pagal vandens tiekėjo veiklos ataskaitas ir interneto svetainėje pateiktą informaciją, bendrovės prioritetai ir tikslai yra orientuoti į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo infrastruktūros atnaujinimą ir plėtrą.

Komunalinių atliekų tvarkymas neturi didelės įtakos bendrai paviršinio ir požeminio vandens taršai. Visos Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos vežamos rūšiuoti į mišrių komunalinių atliekų mechaninio apdorojimo įrenginį, esantį Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje. Technologiniame komunalinių atliekų tvarkymo procese vanduo nėra naudojamas, taip pat nesusidaro ir gamybinių nuotekų. Didžioji dalis išrūšiuotų atliekų naudojama energijai gauti, dalis atliekų (apie 25,5 proc. 2021 m., apie 31,3 proc. 2022 m.) perdirbama/panaudojama pakartotinai. Tik nedidelė dalis (2021 m. – apie 1,8 proc., 2022 m. – apie 5 proc.) atliekų, kurios nėra tinkamos nei naudojimui energijai gauti, nei perdirbimui, šalinamos Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyne. Šis sąvartynas atitinka ES reikalavimus, įrengta filtrato surinkimo ir valymo sistema, todėl neigiamas poveikis paviršiniam ir požeminiam vandeniui yra kontroliuojamas.

3.3 DIRVOŽEMIS

Atliekų tvarkymas didelės įtakos dirvožemio užteršimui neturi. Dirvožemio cheminė tarša galima ekstremalių situacijų atveju (degalų, filtrato, skystų atliekų išsiliejimo atveju), tačiau pagrindinis poveikis siejamas su dirvožemio praradimais dėl atliekų sąvartynų užimamų plotų. Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno užimamas plotas – 10,3 ha.

3.4 NEATSINAUJINANTYS IR ATSINAUJINANTYS GAMTOS IŠTEKLIAI

2021 m. į Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo sistemą pateko ir buvo sutvarkyta 21,322 tūkst. tonų komunalinių atliekų (surinktų iš vietinės rinkliavos mokėtojų), iš kurių 5,446 tūkst. tonų (apie 25,5 proc.) buvo perdirbta/panaudota pakartotinai, 15,50 tūkst. tonų (apie 72,7 proc.) buvo sunaudota energijos gamyboje (sudeginta) ir 0,376 tūkst. tonų (apie 1,8 proc.) pašalinta sąvartyne. 2022 m. į Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo sistemą pateko ir buvo

sutvarkyta 22,846 tūkst. tonų komunalinių atliekų (surinktų iš vietinės rinkliavos mokėtojų), iš kurių 7,149 tūkst. tonų (apie 31 proc.) buvo perdirbta/panaudota pakartotinai, 14,584 tūkst. tonų (apie 64 proc.) buvo sunaudota energijos gamyboje (sudeginta) ir 1,113 tūkst. tonų (apie 5 proc.) pašalinta sąvartyne (žr. **Lentelė 5**).

Lentelė 5. Komunalinių atliekų, surinktų iš Klaipėdos rajone savivaldybės vietinės rinkliavos mokėtojų, sutvarkymas (2021–2022 m.).

Komunalinės atliekos	Klaipėdos r. sav.	
	2021 m.	2022 m.
Atliekų kiekis, tonos/metus		
Surinktas komunalinių atliekų kiekis	21 322	22 846
Perdirbtas/panaudotas pakartotinai komunalinių atliekų kiekis	5 446	7 149
Sunaudotas energijai gauti (sudegintas) komunalinių atliekų kiekis	15 500	14 584
Pašalintas komunalinių atliekų kiekis	376	1 113
Atliekų kiekis, kg/gyventojui/metus		
Surinktas komunalinių atliekų kiekis	319	323
Perdirbtas/panaudotas pakartotinai komunalinių atliekų kiekis	81	101
Sunaudotas energijai gauti (sudegintas) komunalinių atliekų kiekis	232	206
Pašalintas komunalinių atliekų kiekis	6	16

Šaltinis: Savivaldybių ataskaitos AAA už 2021 m.

Vadovaujantis **Lentelė 5** pateikta informacija, galime daryti išvadą, kad atliekų naudojimas energijai gauti yra pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo būdas Klaipėdos rajono savivaldybėje, todėl yra prarandami dideli kiekiai medžiaginių išteklių.

3.5 BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ IR SAUGOMOS TERITORIJOS

Vadovaujantis *Saugomų teritorijų valstybės kadastro* duomenų bazėje pateikta informacija Klaipėdos rajono savivaldybėje yra įsteigti 2 valstybiniai parkai, iš jų 1 nacionalinis – Kuršių nerijos nacionalinis parkas bei 1 regioninis parkas – Pajūrio regioninis parkas, 1 rezervatas – Plazės gamtinis rezervatas, 2 biosferos poligonai – Kuršių marių biosferos poligonas, Vainuto miškų biosferos poligonas, 18 draustinių, 15 gamtos paveldo objektų, 26 Natura 2000 teritorijos, kuriose įsteigta 15 buveinių apsaugai svarbių teritorijos ir 11 paukščių apsaugai svarbios teritorijos. Natura 2000 saugomos teritorijos, kuriose yra ribojama ūkinė veikla, Klaipėdos rajone užima 32 219 ha teritoriją.

Pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys veiklą šiose saugomose teritorijose yra:

- Lietuvos Respublikos *saugomų teritorijų įstatymas*. Šis įstatymas reglamentuoja saugomų teritorijų sistemą ir su ja susijusius visuomeninius santykius, saugomų teritorijų nustatymo ir

steigimo, ribų keitimo, statuso pakeitimo, apsaugos, tvarkymo ir kontrolės teisinius pagrindus, reglamentuoja veiklą jose, taip pat nustato tarptautinės svarbos teritorijų, tarp jų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, bei gamtinio karkaso kūrimą ir veiklos juose reglamentavimą;

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. 276 „Dėl bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“.

Informacija kaip Klaipėdos rajono savivaldybėje šiuo metu eksploatuojami komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai yra išsidėstę saugomų teritorijų (Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“, nacionalinių saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų) atžvilgiu pateikta **Lentelė 6**.

Lentelė 6. Netoli Klaipėdos rajono savivaldybės ir Klaipėdos regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių esančios saugomos teritorijos

Nr.	Įrenginio pavadinimas	Įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios saugomos teritorijos		Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
			Saugomos teritorijos pavadinimas	Saugomos teritorijos tipas	
1.	Klaipėdos regioninis sąvartynas	Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r.	Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis	~2,79
2.	Klaipėdos regioninis mechaninio apdorojimo (MA) įrenginys		Kliošių kraštovaizdžio draustinis	Draustinis	~4,2
			Lužijos botaninis draustinis	Draustinis	~5,99
			Kuršių marių biosferos poligonas	Poligonas	~5,98
			Kalvių karjeras	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~1,22
			Minijos upės slėnis	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~2,36
			Minijos upė	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~2,78
			Tyrų pelkė	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~4,13
			Lužijos ir Tyrų pelkės	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~4,13
			Šernų akmuo	Gamtos paveldo objektas, riedulys	~3,20
			Šernų ažuolas	Gamtos paveldo objektas	~3,20
3.	Didžiųjų atliekų (baldu) apdorojimo aikštelė		Uosių g. 7, Dumpių k., Klaipėdos r.	Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis
4.	Šlako apdorojimo aikštelė	Kliošių kraštovaizdžio draustinis		Draustinis	~4,88
		Lužijos botaninis draustinis		Draustinis	~6,35
		Kuršių marių biosferos poligonas		Poligonas	~6,29
		Kalvių karjeras		Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~1,51
		Minijos upės slėnis		Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~2,66
		Minijos upė		Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~2,99
		Tyrų pelkė		Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~4,88
		Lužijos ir Tyrų pelkės		Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai	~4,88

Nr.	Įrenginio pavadinimas	Įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios saugomos teritorijos		Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
			Saugomos teritorijos pavadinimas	Saugomos teritorijos tipas	
				svarbios teritorijos	
			Šernų akmuo	Gamtos paveldo objektas	~3,37
			Šernų ažuolas	Gamtos paveldo objektas	~3,37
5.	Klaipėdos rajono didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelė DGASA	Geležinkelio pylimo g. 6, Gargždai, Klaipėdos r.	Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis	~1,90
			Minijos upė	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~1,93
			Minijos upės slėnis	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~1,97
			Kalniškės akmuo	Gamtos paveldo objektas	~3,27
6.	Klaipėdos rajono didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų, buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė DGASA ir ŽAKA	Ažuolo g. 54, Vėžaičiai Klaipėdos r. (buvęs sąvartynas)	Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis	Draustinis	~2,40
			Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis	~2,57
			Minijos upės slėnis	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~2,42
			Minijos upė	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~2,55
			Rietavo miškai	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~4,67
			Kalniškės akmuo	Gamtos paveldo objektas	~1,98
7.	DGASA (eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“)	Statybininkų g. 9, Gargždai, Klaipėdos r.	Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis	~2,93
			Mažeikių miško beržo genetinis draustinis	Draustinis	~5,76
			Minijos upė	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~2,91
			Minijos upės slėnis	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~2,91
			Kalniškės akmuo	Gamtos paveldo objektas	~4,60
8.	DGASA (eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“)	Šalteikių g. 20, Glaudėnų k., Klaipėdos r.	Pajūrio regioninis parkas	Regioninis parkas	~1,93
			Kalotės botaninis-zoologinis draustinis	Draustinis	~2,28
			Kalotės ir Karklės apylinkės	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~3,44
9.	Klaipėdos rajono didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje	Slyvų g. 5, Kuodžių k. Klaipėdos r. (jau	Minijos ichtiologinis draustinis	Draustinis	~0,77
			Kliošių kraštovaizdžio draustinis	Draustinis	~1,95

Nr.	Įrenginio pavadinimas	Įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios saugomos teritorijos		Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
			Saugomos teritorijos pavadinimas	Saugomos teritorijos tipas	
	susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelė DGASA (eksploatuos VŠĮ „Gargždų švara“)	įrengta, iki rudens bus perduota eksploatuoti VŠĮ „Gargždų švara“ 2023 m.)	Minijos upė	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~0,74
			Minijos upės slėnis	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~0,77
			Tyrų pelkė	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~1,95
			Lužijos ir Tyrų pelkės	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~1,95
			levos Simonaitytės bukas, Šperberių ažuolas, Vingio parko ažuolas, Lūžgalių ažuolas	Gamtos paveldo objektai	~2,92–3,37
			Lūžgalių ažuolas	Gamtos paveldo objektas	~1,00
10.	Klaipėdos rajono žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė ŽAKA	Kaukėnų g. 21A, Glaudėnų k., Klaipėdos r.	Pajūrio regioninis parkas	Regioninis parkas	~1,97
			Kalotės botaninis-zoologinis draustinis	Draustinis	~2,44
			Kalotės ir Karklės apylinkės	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~3,77
			Baltijos jūros priekrantė	Natura 2000 teritorijos: paukščių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~5,55
			Nemirsetos smiltpievės	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~5,97
			Pajūrio kopos	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~6,55
			Pajūrio smilgynai	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~6,63
			Trakių vinkšna	Gamtos paveldo objektas	~5,88
11.	Biokuro ir atliekų termofikacinė jėgainė UAB Gren Klaipėda (buvusi UAB „Fortum Klaipėda“)	Kretainio g. 3, Klaipėda	Kuršių nerijos nacionalinis parkas	Nacionalinis parkas	~4,27
			Mažeikių miško beržo genetinis draustinis	Draustinis	~3,46
			Smeltės botaninis draustinis	Draustinis	~4,13
			Alksnynės kraštovaizdžio draustinis	Draustinis	~4,27
			Hageno gūbrio geomorfologinis	Draustinis	~4,41

Nr.	Įrenginio pavadinimas	Įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios saugomos teritorijos		Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
			Saugomos teritorijos pavadinimas	Saugomos teritorijos tipas	
			draustinis		
			Smiltynės urbanistinis draustinis	Draustinis	~5,64
			Neringos talasologinis draustinis	Draustinis	~6,37
			Kuršių marių biosferos poligonas	Poligonas	~5,95
			Kuršių nerijos nacionalinis parkas	Natura 2000 teritorijos: paukščių apsaugai svarbios teritorijos	~4,20
			Kuršių nerija	Natura 2000 teritorijos: buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~4,20
			Kuršių marios	Natura 2000 teritorijos: paukščių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~6,05
			Kalvių karjeras	Natura 2000 teritorijos: paukščių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos	~6,90
			Storoji Klaipėdos liepa	Gamtos paveldo objektas	~4,75
			Storasis uosis, Paupio ažuolas	Gamtos paveldo objektai	~4,96–5,00
			Skvero ažuolas, Bibliotekos ažuolas, Plačiašakis ažuolas	Gamtos paveldo objektai	~6,09–6,35

Šaltinis: Saugomų teritorijų valstybės kadastras

Įvertinus **Lentelė 6** pateiktą informaciją, galime teigti, kad nei vienas esamas regioninis ir Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo įrenginys nepatenka į Europos ekologinio tinklo Natura 2000, nacionalines saugomas ar gamtos paveldo objektų teritorijas.

3.6 KULTŪROS PAVELDAS

Pagrindinis teisės aktas reglamentuojantis nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugą yra Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas.

Klaipėdos rajono savivaldybėje gausu kultūros paveldo objektų. Vadovaujantis Kultūros vertybių registro duomenis Klaipėdos rajono savivaldybėje yra įregistruoti 756 kultūros paveldo objektai, iš jų kilnojamųjų kultūros paveldo objektų – 4, nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų – 752.

Nekilnojamųjų kultūros objektų sąrašas ir atstumai iki esamų Klaipėdos rajono savivaldybės bei Klaipėdos regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių pateikti **Lentelė 7**.

Atliekų tvarkymas tiesioginio neigiamo poveikio kultūros paveldui nesukelia, nes saugomose, jautriose aplinkai bei kultūros paveldui teritorijose ir jų apsaugos zonose atliekų tvarkymo įrenginių statyba neleistina. Nei vieno esamo Klaipėdos rajono savivaldybės bei Klaipėdos regiono komunalinių atliekų tvarkymo įrenginio teritorijoje kultūros paveldo vertybių nėra.

Lentelė 7. Netoli Klaipėdos rajono savivaldybės bei regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių esančios kultūros paveldo vertybės

Nr.	Atliekų tvarkymo įrenginys	Atliekų tvarkymo įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios kultūros paveldo vertybės pavadinimas	Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
1.	Klaipėdos regioninis sąvartynas	Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r.	Spengių k. evangelikų liuteronų senosios kapinės (kodas 22485)	~1,75
2.	Klaipėdos regioninis mechaninio apdorojimo (MA) įrenginys		Toleikių kapinynas (kodas 6181)	~2,00
			Toleikių k. pirmosios senosios kapinės (kodas 24372)	~2,2
3.	Didžiųjų atliekų (baldu) apdorojimo aikštelė	Uosių g. 7, Dumpių k., Klaipėdos r.	Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo akto signataro Alfonso Žalio kapas (kodas 31638)	~1,2
4.	Šlako apdorojimo aikštelė		Toleikių kapinynas (kodas 6181)	~1,4
			Toleikių k. pirmosios senosios kapinės (kodas 24372)	~1,5
			Laistų geležinkelio tiltas (kodas 39435)	~2,2
			Spengių kaimo evangelikų liuteronų senosios kapinės (kodas 22485)	~2,4
5.	Klaipėdos rajono didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelė DGASA	Geležinkelio pylimo g. 6, Gargždai, Klaipėdos r.	Kuršlaukio senosios kapinės (kodas 25396)	~0,9
			Lietuvos partizanų kapai (kodas 43022)	~1,1
			Pastatas (kodas 33501)	~1,2
			Gargždų žydų žudynių ir užkasimo vieta (kodas 37462)	~1,4
6.	Klaipėdos rajono didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų, buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė DGASA ir ŽAKA	Ažuolo g. 54, Vėžaičiai Klaipėdos r. (buvęs sąvartynas)	Vėžaičių dvaro sodyba (kodas 249)	~1,30
			Vėžaičių dvaro sodybos: ūkvedžio namas (kodas 23403), pietų vartai (kodas 23404), arklidė (kodas 23405), šiaurės vartai (kodas 23406), sarginė (kodas 23407), spirito varyklos liekanos (kodas 23408), karvidė (kodas 23409), svirnas (kodas 23410), namas (kodas 23411), koplytėlė (kodas 23412), parkas (kodas 23413)	~1,30–1,50
			Vėžaičių Šv. Kazimiero bažnyčios pastatų kompleksas (kodas 37591)	~1,6
			Vėžaičių klebonija (kodas 33629)	~1,7
			Ežaičių kaimo senosios kapinės (kodas 24426)	~1,7
			Kalniškės, Gargždų, Anielino piliakalnis su gyvenviete (kodas 23779)	~2,2
7.	DGASA (eksploatuoja VŠĮ „Gargždų švara“)	Statybininkų g. 9, Gargždai, Klaipėdos r.	Grambaviškių kaimo senosios kapinės (kodas 24364)	~0,9
			Lietuvos partizanų kapai (kodas 43022)	~1,2
			Kuršlaukio senosios kapinės (kodas 25396)	~1,7
8.	DGASA (eksploatuoja VŠĮ „Gargždų	Šalteikių g. 20, Glaudėnų	Kalnuvėnų kapinynas (kodas 26637)	~0,9

Nr.	Atliekų tvarkymo įrenginys	Atliekų tvarkymo įrenginio adresas	Arčiausiai atliekų tvarkymo įrenginio esančios kultūros paveldo vertybės pavadinimas	Atstumas iki atliekų tvarkymo įrenginio, km
	švara“)	k., Klaipėdos r.	Aukštikių, Plūčių kapinynas (kodas 16498)	~1,1
			Aukštikių kaimo senosios kapinės (kodas 22467)	~1,3
			Purmalių piliakalnis su gyvenviete (kodas 23773)	~1,4
9.	Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelė (eksploatuos VŠĮ „Gargždų švara“)	Slyvų g. 5, Kuodžių k., Klaipėdos r. (bus užbaigta įrengti ir pradėta eksploatuoti 2023 m.)	Lingių, Kuodžių kaimų evangelikų liuteronų pirmosios senosios kapinės (kodas 25487)	~0,3
			Lingių, Kuodžių kaimų antrosios senosios kapinės (kodas 25488)	~0,4
			Lingių, Kuodžių kaimų trečiosios senosios kapinės (kodas 25489)	~1,4
10.	Klaipėdos rajono žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė ŽAKA	Kaukėnų g. 21, Glaudėnų k., Klaipėdos raj.	Kalnuvėnų kapinynas (kodas 26637)	~1,0
			Gvildžių, Eketės k. antrosios senosios kapinės (kodas 25490)	~1,0
			Eketės, Kalotės piliakalnis su gyvenviete (kodas 23771)	~1,2
			Eketės, Kalotės piliakalnio su gyvenviete piliakalnis (kodas 5184)	~1,3
			Eketės, Kalotės piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė (kodas 23772)	~1,5
11.	Biokuro ir atliekų termofikacinė jėgainė UAB Gren Klaipėda (buvusi UAB „Fortum Klaipėda“)	Kretainio g. 3, Klaipėda	Lypkių geležinkelio pralaida (kodas 35592)	~0,3
			Gedminių dvaro namas (kodas 236)	~1,4
			Švėpelių kaimo senosios kapinės (kodas 24360)	~1,5

Šaltinis: Kultūros vertybių registras

Vadovaujantis aukščiau pateikta informacija galime teigti, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje esami atliekų tvarkymo įrenginiai nepatenka į kultūros paveldo objektų teritorijas ir jų apsaugos zonas bei su jomis nesiriboja.

3.7 KRAŠTOVAIZDIS

Atliekų tvarkymo įrenginiai daro neigiamą poveikį kraštovaizdžiui dėl žemės plotų užėmimo, žemėnaudos pakeitimo, sukelia vizualinę taršą, suvaržo gretimų žemių naudojimą. Tačiau įvertinus tai, kad komunalinės atliekos yra koncentruotai surenkamos ir tvarkomos tik tam skirtose vietose, todėl galima teigti, kad tokiu būdu Klaipėdos rajono bei Klaipėdos regiono teritorijoje yra mažinama aplinkos, o tuo pačiu ir kraštovaizdžio tarša atliekomis.

Esamų DGASA, ŽAKA, asbesto laikymo aikštelė, regioninio sąvartyno, MA įrenginių įrengimo vietos buvo parinktos ten, kur kraštovaizdžio estetinė vertė yra mažiausia, taip mažinant atliekų tvarkymo įrenginių daromą neigiamą poveikį Klaipėdos regiono kraštovaizdžiui.

3.8 MATERIALINIAI ANTROPOGENINIAI IŠTEKLIAI

Atliekų tvarkymo poveikis antropogeniniams ištekliams siejamas su žemės sklypų naudojimo suvaržymu dėl atliekų tvarkymo įrenginių sanitarinių apsaugos zonų (SAZ). Atliekų tvarkymo įrenginiams SAZ turi būti nustatomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimais (žr. **Lentelė 8**). SAZ ribų dydžiai gali būti tikslinami (sumažinami ar padidinami), atsižvelgiant į konkrečios planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį gyventojų sveikatai bei numatomas poveikio sumažinimo priemones, atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

Lentelė 8. Atliekų tvarkymo įrenginiams nustatomos sanitarinės apsaugos zonos (SAZ).

Komunalinio objekto (įrenginio) pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis, m
Atliekų deginimo įrenginys	500
Nepavojingųjų atliekų sąvartynas	500
Inertinių atliekų sąvartynas	200
Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelė (be maisto atliekų, gamybinės kilmės biologiškai skaidžių atliekų, gyvūninės kilmės šalutinių produktų, nuotekų dumblo kompostavimo)	100
Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelė (kompostuojant maisto atliekas, gamybinės kilmės biologiškai skaidžias atliekas, gyvūninės kilmės šalutinius produktus, nuotekų dumblą)	500
Atliekų laikymo, perkrovimo ir rūšiavimo įmonės įrenginiai (statiniai)	100
Uždarytas pavojingųjų ir nepavojingųjų atliekų sąvartynas*	100

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2010 m. spalio 28 d. sprendimu Nr. T2-317 biokuro ir atliekų jėgainei nustatyta 150 m sanitarinės apsaugos zona, neišeinanti iš Klaipėdos LEZ nustatytos bendros SAZ.

2020–2021 m. kompleksiskai įvertinus visas sąvartyno sklype vykdomas ir planuojamas vykdyti veiklas (atliekų šalinimas sąvartyne, atliekų rūšiavimas mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, dugno pelenų (šlako) laikymas ir perdirbimas; degių atliekų laikymas; statybinių ir didžiųjų atliekų tvarkymas;

sąvartyno dujų surinkimas ir utilizavimas; sąvartyno kaupo III-iosios sekcijos įrengimas ir eksploatacija) buvo atliktos poveikio visuomenės sveikatos vertinimo procedūros ir šiems įrenginiams nustatyta bendra sanitarinė apsaugos zona (150 m nuo sklypo ribų) (žr. **4 priedą**).

Informacija apie DGASA ir ŽAKA nustatytus SAZ dydžius pateikta **Lentelė 9** ir **Lentelė 10**.

Lentelė 9. Klaipėdos rajono žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėms nustatyti sanitarinių apsaugos zonų dydžiai.

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės adresas	SAZ dydis, m	SAZ įteisinimo dokumentas
1.	Klaipėdos regiono	Kaukėnų g. 21A, Glaudėnų k., Klaipėdos r.	100	Detalusis planas patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2006-06-29 sprendimu Nr. T11-208
2.	Klaipėdos r.	Ažuolo g. 54, Vėžaičiai Klaipėdos r. (buvęs sąvartynas)	SAZ sutapatintas su sklypo riba	Klaipėdos visuomenės sveikatos centro 2013-10-03 raštas Nr. E22-9

Lentelė 10. DGASA, esančioms Klaipėdos rajono savivaldybėje, nustatyti sanitarinių apsaugos zonų dydžiai.

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	DGASA adresas	SAZ dydis, m	SAZ įteisinimo dokumentas
1.	Klaipėdos r.	Geležinkelio pylimo g. 6, Gargždai	100	Detalusis planas patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2007-08-30 sprendimu Nr. T11-189
2.		Vėžaičių sen., Klaipėdos r. (buvęs sąvartynas)	SAZ sutapatintas su sklypo riba	Klaipėdos visuomenės sveikatos centro 2013-10-03 raštas Nr. E22-9

Visoms šiuo metu veikiančioms tiek ŽAKA, tiek DGASA vykdomi SAZ įregistravimo VĮ Registrų centre darbai.

3.9 VISUOMENĖS SVEIKATA

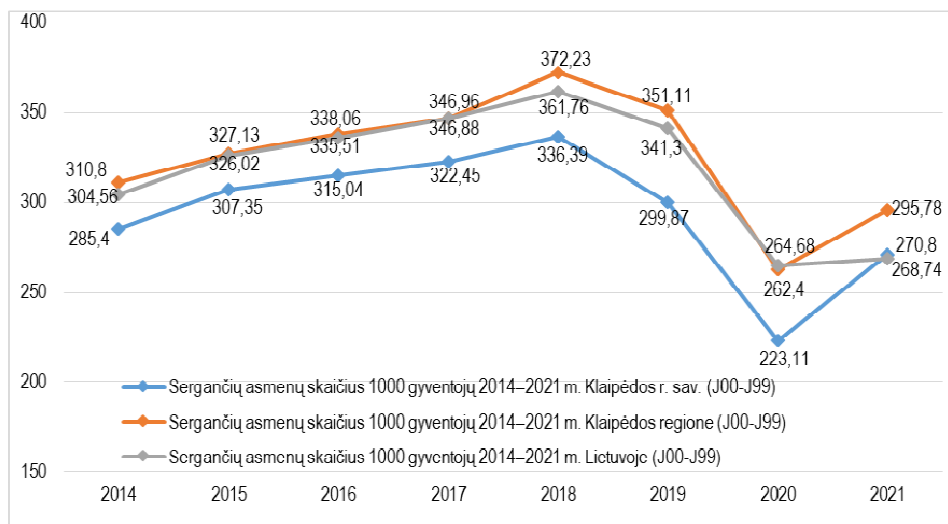
Esamą gyventojų sveikatos būklę galima įvertinti naudojantis sergamumo bei mirtingumo statistiniais duomenimis. Remiantis Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portale skelbiamais Lietuvos sveikatos rodikliais žemiau pateikiama gyventojų pagrindinių sveikatos problemų statistinių duomenų analizė. Šiame dokumente vertinami Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų ligotumo duomenys, lyginant juos su apibendrintais Klaipėdos regiono ir Lietuvos duomenimis. Žemiau pateikti sveikatos rodikliai bei jų statistinė duomenų analizė atlikta pagal 2022 m. spalio mėn. statistinę informaciją.

Pav. 4 ir **Pav. 7** pateikiama informacija apie Klaipėdos rajono savivaldybės, Klaipėdos regiono (apskrities) ir Lietuvos gyventojų ligotumo pokyčius 2014–2021 metais. Ligtumo rodiklis išreikštas sergančių asmenų skaičiumi 1 000 gyventojų³.

³ Sergantys asmenys (ligotumas) – asmenų, kuriems ambulatorinėse ar stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose yra užregistruota bent viena liga ar trauma iš atskirų ligų ar ligų grupių, skaičius (pagal TLK kodus). Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portalas.

2014–2021 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis, kraujotakos sistemos ligomis, infekcinėmis ir parazitų sukeliomomis ligomis, piktybiniais navikais buvo mažesnis nei Lietuvoje bei Klaipėdos regione (išskyrus ligotumą kvėpavimo sistemos ligomis 2021 m. bei infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis 2015–2016 m.). 2014–2018 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje, kaip ir Klaipėdos regione bei visoje Lietuvoje, ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis nuolat, nors ir nestipriai, didėjo. 2019 m. ligotumas sumažėjo, o 2020 m., greičiausiai dėl COVID-19 pandemijos karantino priemonių, ligotumas žymiai sumažėjo. Sergančiųjų kraujotakos sistemos ligomis, piktybiniais navikais, infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis skaičius per 2014–2021 m. laikotarpį Klaipėdos rajone augo 2015 m., o vėliau šie rodikliai tolygiai mažėjo iki 2020 m., kai tuo tarpu Klaipėdos regione ir visoje Lietuvoje, sergančiųjų šiomis ligomis skaičius kasmet augo iki 2019 m, tačiau 2020 m. duomenys rodo didelį ligotumo kaip Klaipėdos rajono savivaldybėje, taip ir Klaipėdos regione bei visoje Lietuvoje sumažėjimą. Manytina, kad šiam pokyčiui didžiausią įtaką padarė COVID-19 pandemija ir jos metu įvestas karantinas: gyventojų judėjimo ribojimai, nebūtinių prekių ir paslaugų pardavimo veiklų stabdymas, viešųjų erdvių uždarymas, privalomas asmens apsaugos priemonių naudojimas. Galima daryti prielaidą, kad ligų diagnostikos rezultatus paveikė ir dėl pandemijos valdymo priemonių sumažėjusios sveikatos priežiūros paslaugų apimtys ir prieinamumas, neįgyvendinamos arba vėluojamos įgyvendinti ligų diagnostikos priemonės, laiku nesuteiktos sveikatos priežiūros paslaugos tiek dėl taikytų apribojimų, tiek dėl gyventojų nenoro kreiptis į sveikatos priežiūros institucijas bijant užsikrėsti COVID-19 virusu. 2021 m. ligotumas visoms ligomis vėl padidėjo, tačiau ligotumo rodikliai buvo mažesni nei 2019 m., tik ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Klaipėdos rajono savivaldybėje 2021 m. buvo didesnis nei 2019 m.

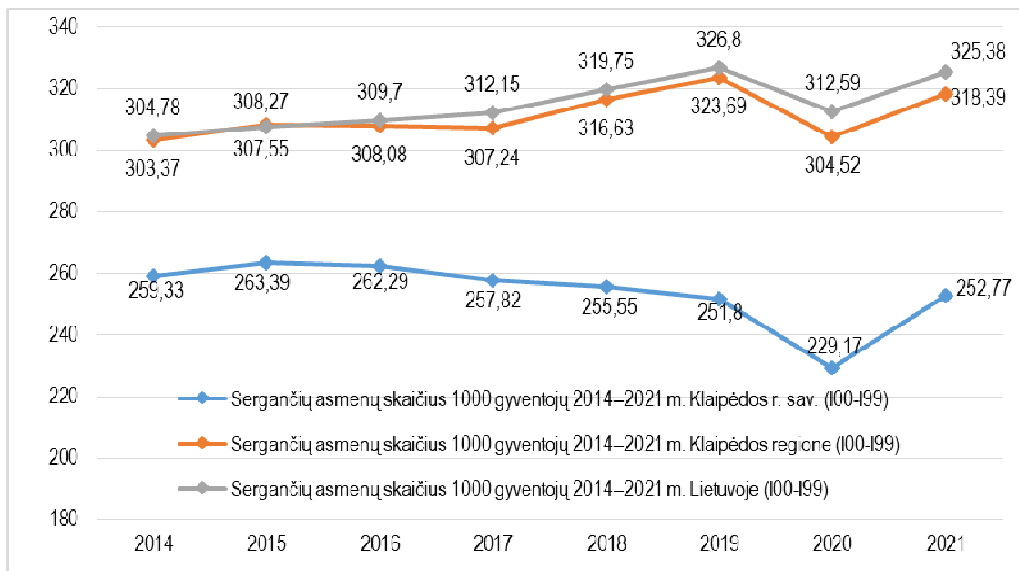
Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2021 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje buvo 270,8 / 1 000 gyv., šis rodiklis buvo didesnis nei Lietuvoje (268,74 / 1000 gyv.), bet mažesnis nei Klaipėdos regione (295,78 / 1 000 gyv.). Vertinant ligotumo rodiklio kitimo tendencijas per 2014–2021 m. laikotarpį, Klaipėdos rajono savivaldybėje, kaip ir Klaipėdos regione bei visoje Lietuvoje, stebimas sergančiųjų skaičiaus padidėjimas nuo 2014 m. iki 2018 metų, 2019 m. ligotumas sumažėjo, o 2020 m., greičiausiai dėl COVID-19 pandemijos karantino priemonių, ligotumas žymiai sumažėjo, bet 2021 m. ligotumas vėl padidėjo, bet buvo mažesnis nei 2019 m. (**Pav. 4**).

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portale pateikti duomenys.

Pav. 4. Klaipėdos rajono savivaldybės, Klaipėdos regiono ir Lietuvos gyventojų ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis (J00–J99) 2014–2021 m.

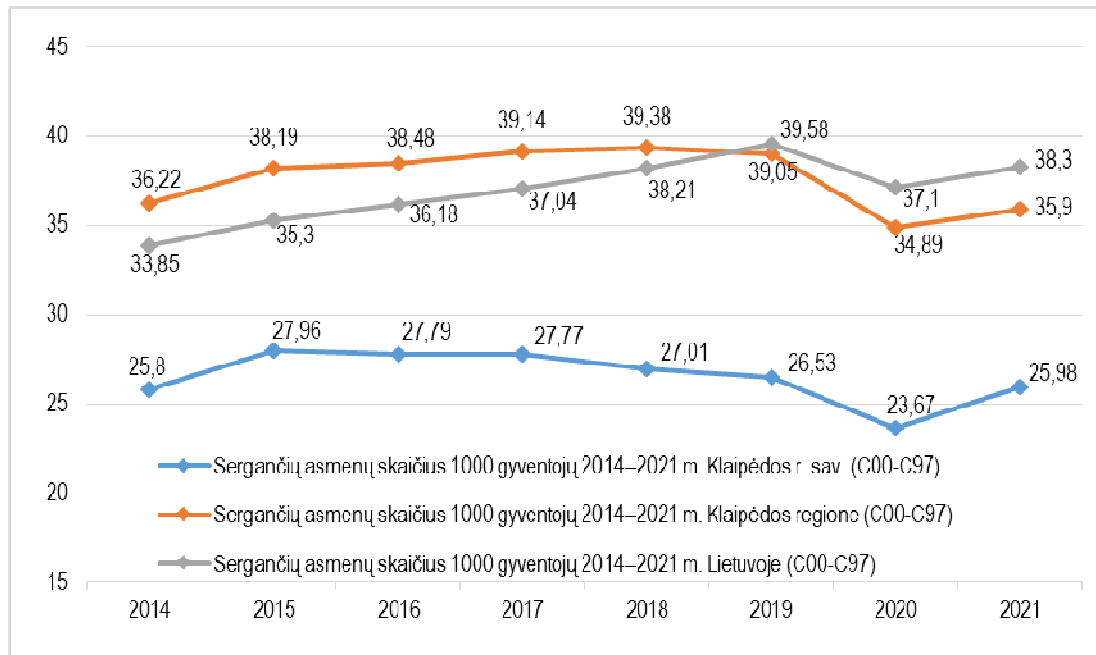
Ligotumo kraujotakos sistemos ligomis rodiklis Klaipėdos rajono savivaldybėje visą 2014–2021 m. laikotarpį buvo mažesnis nei Lietuvoje bei Klaipėdos regione. 2021 m. ligotumas Klaipėdos rajono savivaldybėje siekė 252,77 / 1000 gyv., tais pačiais metais Lietuvoje 1000 gyv. teko 325,38 sergantys asmenys, Klaipėdos regione – 318,39 sergantys asmenys. Per 2014–2021 m. laikotarpį ligotumo kraujotakos sistemos ligomis rodiklis Klaipėdos rajono savivaldybėje beveik nepakito, tačiau visoje Lietuvoje bei Klaipėdos regione sergančiųjų kraujotakos sistemos ligomis kasmet daugėjo. Tik 2020 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje bei Klaipėdos regione, greičiausiai dėl COVID-19 pandemijos karantino priemonių, buvo stebėtas ligotumo sumažėjimas (**Pav. 5**).

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portale pateikti duomenys

Pav. 5. Klaipėdos rajono savivaldybės, Klaipėdos regiono ir Lietuvos gyventojų ligotumas kraujotakos sistemos ligomis (100-199) 2014–2021 m.

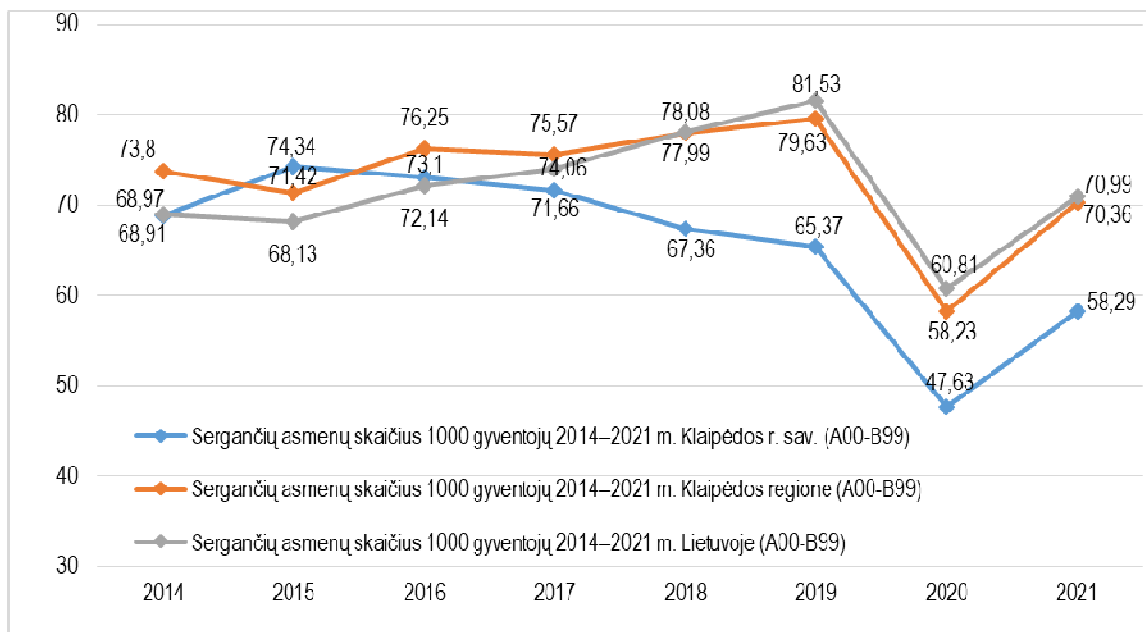
Ligotumas piktybiniais navikais Klaipėdos rajono savivaldybėje visą 2014–2021 m. laikotarpį buvo mažesnis nei Lietuvoje bei Klaipėdos regione. 2021 m. ligotumas Klaipėdos rajono savivaldybėje buvo 25,98 / 1000 gyv., Klaipėdos regiono rodiklis buvo 35,9 / 1000 gyv., Lietuvos rodiklis – 38,3 / 1000 gyv. Per 2014–2021 m. laikotarpį Klaipėdos rajone sergančiųjų piktybiniais navikais skaičius augo 2015 m., o vėliau šis rodiklis mažėjo, kai tuo tarpu per 2014–2021 m. laikotarpį Klaipėdos regione ir visoje Lietuvoje, sergančiųjų piktybiniais navikais skaičius kasmet augo iki 2019 m. (2019 m. šis rodiklis Klaipėdos regione labai nežymiai sumažėjo), bet 2020 m. greičiausiai dėl COVID-19 pandemijos karantino priemonių ligotumas sumažėjo, o 2021 m. ligotumas Klaipėdos rajono savivaldybėje, kaip ir Klaipėdos regione bei visoje Lietuvoje, vėl padidėjo, bet buvo mažesnis nei 2019 m. (**Pav. 6**).

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portale pateikti duomenys

Pav. 6. Klaipėdos rajono savivaldybės, Klaipėdos regiono ir Lietuvos gyventojų ligotumas piktybiniais navikais (įskaitant limfinių kraujodaros ir jiems giminingų audinių, (C00-C97) 2014–2021 m.

Ligotumo infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis rodiklis Klaipėdos rajono savivaldybėje 2021 m. buvo mažesnis nei Klaipėdos regione ir Lietuvoje: 1000 gyv. teko 58,29 sergantieji, Klaipėdos regione 1000 gyv. teko 70,36 sergantieji, Lietuvoje 1000 gyv. teko 70,99 sergantieji. Klaipėdos rajono savivaldybėje ligotumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis 2021 m., palyginus su 2014 metais, sumažėjo, kai tuo tarpu Klaipėdos regione ir Lietuvoje ligotumas nežymiai padidėjo. (Pav. 7).

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portale pateikti duomenys

Pav. 7. Klaipėdos rajono savivaldybės, Klaipėdos regiono ir Lietuvos gyventojų ligotumas tam tikromis infekcinėmis ir parazitų sukeliamomis ligomis (A00-B99) 2014–2021 m.

Atliekų tvarkymo įtaka visuomenės sveikatai pasireiškia per potencialiai kenksmingų medžiagų poveikį, tačiau išsamesnių duomenų apie atliekų tvarkymo poveikį visuomenės sveikatai Lietuvoje nėra.

Apibendrinus pastarųjų metų duomenis, galima daryti išvadą, kad Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų sveikatą lemia didėjantis kraujotakos sistemos ligų, kvėpavimo sistemos ligų, piktybinių navikų ligotumo rodiklis.

4 TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS

Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra Klaipėdos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Todėl Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje susidaranti komunalinės atliekos tvarkomos ne tik Klaipėdos rajono savivaldybei priklausančiuose ar papildomai planuojamuose įrengti atliekų tvarkymo įrenginiuose, bet ir esamuose bei planuojamuose regioniniuose atliekų tvarkymo įrenginiuose. Komunalinių atliekų tvarkymo regionas suprantamas kaip teritorija, apimanti daugiau negu vienos savivaldybės teritoriją, kurioje tos savivaldybės bendru sutarimu įsteigusios juridinį asmenį bendradarbiauja, siekdamos užtikrinti efektyvų atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimą, kokybiškų ir prieinamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą visiems regiono komunalinių atliekų turėtojams. Klaipėdos regionas apima Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Kretingos rajono, Neringos, Palangos miesto, Skuodo rajono, Šilutės rajono savivaldybių teritorijas. Šią sistemą organizuoja ir administruoja Klaipėdos apskrities savivaldybių įsteigta įmonė UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras (KRATC).

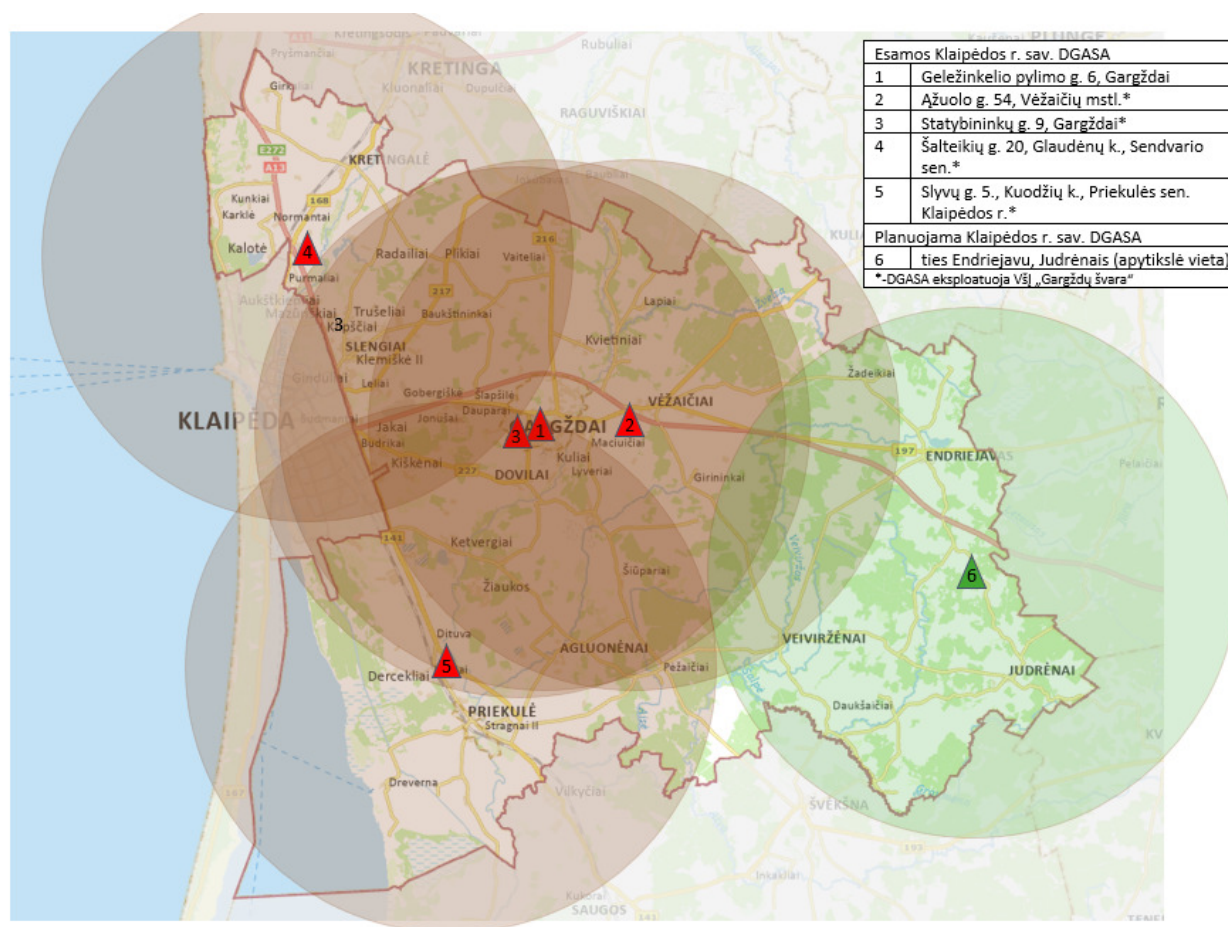
Kuriant Klaipėdos rajono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, dalis komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių jau pastatyta, kita dalis komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros bus pastatyta ir pradės veikti rengiamo *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo laikotarpio viduryje.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte daugiausiai numatytos organizacinės, ekonominės, visuomenės švietimo ir informavimo priemonės, skatinančios komunalinių atliekų, maisto švaistymo prevenciją, šiukšlinimo mažinimą bei paruošimą pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui.

Klaipėdos rajone eksploatuojamos 4 esamos DGASA, papildomai jau įrengta 1 nauja DGASA sklype, adresu: Slyvų g. 5. Kuodžių k., Priekulės sen., Klaipėdos r., kurios eksploatacijos pradžia – 2023 m. rudenį. Šioje aikštelėje atliekos bus priimanamos iš Klaipėdos rajono gyventojų. Planuojama, kad aikštelėje bus vykdoma tik buityje sudarančių pavojingųjų ir nepavojingųjų atliekų priėmimo, laikymo ir perdavimo šias atliekas naudojančioms ar šalinančioms įmonėms veikla. Jokia atliekų apdorojimo ir/arba demontavimo veikla nenumatoma. Šiai planuojamai ūkinei veiklai 2019 m. buvo parengtas informacijos atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo dokumentas. Aplinkos apsaugos agentūra 2019-09-30 raštu Nr. (30.4)-A4E-4585 priėmė atrankos išvadą, kad poveikio aplinkai vertinimo atlikti nereikia. Ją eksploatuos VŠĮ „Gargždų švara“.

Siekiant įvykdyti valstybinę užduotį – iki 2027 m. kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, turėtų būti įrengta dar viena DGASA Klaipėdos r. savivaldybės pietrytinėje dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Tiksliai DGASA įrengimo vieta dar nėra žinoma. Klaipėdos rajono savivaldybės administracija parinks tokią DGASA įrengimo vietą, kad ji nepatektų į saugomas bei kultūros paveldo teritorijas bei jų apsaugos zonas ir su jomis nesiribotų.

Taip pat planuojama esamos DGASA adresu Statybininkų g. 9, Gargždai plėtra. **Pav. 8** pateikta informacija apie esamas ir planuojamą DGASA Klaipėdos rajone su pažymėtu 15 km spinduliu aplink jas.

Pav. 8. Esamos ir planuojama DGASA Klaipėdos rajone su pažymėtu 15 km spinduliu aplink jas

Nauji regioniniai atliekų tvarkymo įrenginiai, kuriais naudosis ir Klaipėdos rajono savivaldybė, planuojami šalia esamų atliekų tvarkymo įrenginių Dumpių k., Klaipėdos r.: maisto atliekų apdorojimo įrenginys planuojamas esamo Klaipėdos regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno Dumpių k. Klaipėdos r. teritorijoje šalia MA įrenginio, o DGASA, skirta atliekų priėmimui iš juridinių asmenų, bei statybinių atliekų rūšiavimo aikštelė planuojamos įrengti prie didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelės, esančios Uosių g. 7, Dumpių k., Klaipėdos r., Klaipėdos rajono DGASA, esančios adresu Statybininkų g. 9, Gargždai, plėtra, taip pat planuojama esamoje aikštelės teritorijoje, todėl naujų atliekų tvarkymo įrenginių vietos alternatyvos nenagrinėjamos.

4.1 PLANUOJAMI PASTATYTI KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIAI

Šiame skyriuje pateikta informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo įrenginius, kuriuos planuojama pastatyti ir pradėti eksploatuoti iki 2027 m., t. y. rengiamo *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* pabaigos (žr. **Lentelė 11**).

Lentelė 11. Planuojami Klaipėdos rajono savivaldybės ir Klaipėdos regioniniai komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai ir kiti objektai

Eil. Nr.	Planuojami nauji Klaipėdos r. sav. ir regioniniai komunalinių atliekų tvarkymo ir kiti objektai	Paslaugos
1.	Regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys Dumpiuose, Klaipėdos r. (KRATC projektas)	Rūšiuojamuoju būdu iš gyventojų surinktų maisto atliekų rūšiavimas, priemaišų atskyrimas depakeryje, biomasės pulpos, tinkamos biodujų gamybai, paruošimas.
2.	Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė Dumpiuose, Klaipėdos r. (KRATC projektas)	Statinių atliekų rūšiavimas, perdirbimas, paruošimas energijos gamybai, šalinimui.
3.	1 nauja regioninė didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė juridiniams asmenims Dumpiuose, Klaipėdos r. (KRATC projektas)	Didžiųjų ir pavojingųjų buities atliekų priėmimas iš juridinių asmenų ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui, daiktų mainai pakartotiniam naudojimui.
4.	Papildoma nauja didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė Klaipėdos rajono savivaldybėje (pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais) (savivaldybės/ VŠĮ „Gargždų švara“ projektas)	Didžiųjų ir pavojingųjų buities atliekų priėmimas ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui.
5.	DGASA Gargžduose, adresu Statybininkų g. 9, plėtra, praplečiant priimamų atliekų asortimentą, kiekius bei numatant naujas atliekų tvarkymo veiklas (tekstilės atliekų paruošimą naudoti pakartotinai, naudotų padangų smulkinimą ir kt.). Aikštelėje taip pat bus įrengtas pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų / atliekų mainų punktas (stotelė), planuojamas statybinių atliekų apdorojimas, šakų smulkinimas (VŠĮ „Gargždų švara“ projektas).	Didžiųjų ir pavojingųjų buities atliekų priėmimas ir rūšiavimas, paruošimas perdirbimui, apdorojimas (tekstilės atliekų paruošimas naudoti pakartotinai, naudotų padangų smulkinimas, šakų smulkinimas ir kt.). Pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų priėmimas ir mainai. Statybinių atliekų apdorojimas

Maisto atliekų apdorojimo įrenginys (KRATC projektas). Šis įrenginys bus įrengtas Dumpiuose, Klaipėdos r. Klaipėdos rajono savivaldybė planuoja naudotis šiuo įrenginiu atskirai surinktų maisto atliekų tvarkymui. Rūšiuojamuoju būdu surinktos maisto atliekos į apdorojimo įrenginį bus atvežamos šiukšliavežėmis ir iškraunamos į priėmimo bunkerį ar patalpas. Į maisto atliekų rūšiavimo (paruošimo apdoroti) liniją, kurios našumas ne mažesnis kaip 5 t/val. (6 673 t/m), maisto atliekos iš įgilinto bunkerio bus tiekiamos uždaru sraigtiniu konvejeriu. Rūšiavimo linijoje bus sumontuotas maišelių praplėšytuvas, skirtas suplėšyti maisto atliekų maišelius, nepažeidžiant pačių atliekų. Išpakuotos atliekos preplėšytuve bus apdorojamos probiotiniu preparatu „ProbioStopOdor“. Visos atliekos į tolimesnį rūšiavimo etapą pateks apdorotos probiotiniu preparatu. Atviru juostiniu konvejeriu išpakuotų atliekų srautas slinks pro rūšiavimo kabiną. Rūšiavimo kabinoje iš konvejeriu slenkančio srauto bus atskiriamos į maisto atliekų srautą (maišus) patekusios ne maisto atliekos (19 12 12) ir stiklo atliekos (19 12 05), kurios yra nepageidaujamos depakeryje. Atrinktos ne maisto atliekos ir stiklas bus surenkami į atskirus konteinerius. Ne maisto atliekos (19 12 12) tolimesniam apdorojimui bus nukreipiamos į esamą MA įrenginį. Maisto atliekos (20 01 08) iš rūšiavimo kabinos konvejeriais transportuojamos į depakerį (2), kuriame maisto atliekos išskiriamos į dvi frakcijas:

- 1) maisto atliekų biomasę (19 12 12), kuri bus laikinai saugoma 150 m³ biomasės rezervuare ir perduodama biodujų gamybai privačiam operatoriui;
- 2) įvairios priemaišos ir pakuotės (19 12 10), kurios bus nukreipiamos į degintinų atliekų frakciją.

Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė (KRATC projektas). Statybos ir griovimo atliekos bus priimamos tiesiogiai į aikštelę pagal sudarytas sutartis. Pasverta transporto priemonė išpila apdorojimui skirtas atliekas numatytoje sandėliavimo vietoje. Minėta veikla bus atliekama atviroje lauko aikštelėje. Taip pat, siekiant apsaugoti aplinkos poveikiui neatsparias tvarkomas atliekas nuo atmosferinių kritulių įtakos bei riboti dulkių sklaidą, o taip pat neleisti vėjui ir paukščiams išnešioti smulkiosios atliekų frakcijos, aikštelė bus aptverta lengvos konstrukcijos kilnojamu atitvaru, kurio šoninės ir viršaus dangos esant poreikiui gali būti nuimamos/pakeliamos. Perdirbimo metu bus gaunama produkcija - skirtingų frakcijų skalda ir atsijos. Iš statybos ir griovimo objektų gautos atliekos ne visada bus paruoštos perdirbimui, todėl ekskavatorius su hidraulinėmis žnyplėmis jas paruoš perdirbimui, t.y. susmulkins iki reikiamo dydžio segmentų, kuriuos būtų galima krauti į perdirbimo įrenginį. Atliekos, kurių kodai 17 01 01 (betonas), 17 01 02 (plytos), 17 09 04 (mišrios statybinės ir griovimo atliekos, nenurodytos 17 09 01, 17 09 02 ir 17 09 03) bus perdirbamos į skaldą.

Gauta produkcija – skalda ir atsijos, sandėliuojamos aikštelėje šiam tikslui skirtoje vietoje.

Perdirbant gelžbetonio atliekas susidarys juodųjų metalų liekanos. Juodojo metalo liekanos bus atskiriamos magnetiniu transporteriu, esančiu virš trupintuvo galinio transporterio. Iš perdirbamų gelžbetonio atliekų išgautas juodųjų metalų laužas bus parduodamas šią atlieką tvarkančiai įmonei, kuri savo konteineriu ir lėšomis transportuos jas į tvarkymo vietą.

Visi statybinių ir griovimo atliekų perdirbimo darbai bus atliekami naudojant specialų įrenginį. Šio įrenginio maksimalus našumas: iki 125 t/val. (priklausomai nuo statybinių ir griovimo atliekų (laužo) segmentų dydžio, kuo šie segmentai smulkesni, tuo trupinimo įrenginio našumas didesnis).

MA įrenginių kapitalinis remontas ir modernizavimas (KRATC projektas). Siekiant atliekų tvarkymo sistemos efektyvumo ir ekonominės naudos vartotojams, mišrių komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros išlaikymas bei plėtra ir toliau bus vykdoma regioniniu principu. Planuojamu laikotarpiu KRATC planuoja atlikti regioninio mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginio Dumpių k., Klaipėdos r., kapitalinį remontą bei vėliau modernizuoti regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį, pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą, taip pat gaminti kietąjį atgautąjį kurą. Tuo tikslu esamoje MA linijoje būtų įrengiami optiniai separatoriai (2 vnt.) ir windshifter'is su priklausiniais. Atlikus numatytą modernizavimą planuojama, kad antrinių žaliavų atskyrimas turėtų išaugti iki 3-3,5 tūkst. t/m, bei įrenginiuose būtų numatyta galimybė pagaminti apie 20 tūkst. t/m kietojo atgautojo kuro.

Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės (Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos ir VšĮ „Gargždų švara“ planuojami įgyvendinti projektai). Planuojama DGASA plėtra, kad iki 2027 m. būtų pasiekta valstybinė užduotis – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų. Iki 2027 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje planuojama įrengti 1 papildomą DGASA pietrytinėje Klaipėdos r. savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Naujoji DGASA planuojama su atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vieta (stotele). Šioje aikštelėje atliekos bus priimamos tik iš Klaipėdos rajono gyventojų. Planuojama, kad aikštelėje bus vykdoma tik buityje sudarančių pavojingųjų ir nepavojingųjų atliekų priėmimo, laikymo ir perdavimo šias atliekas naudojančioms ar šalinančioms įmonėms veikla. Jokia atliekų apdorojimo ir/arba demontavimo veikla nenumatoma.

Taip pat planuojamas įgyvendinti esamos DGASA Gargžduose, adresu Statybininkų g. 9, plėtros projektas, įrengiant joje naują nepavojingųjų atliekų surinkimo, laikymo ir naudojimo aikštelę. Į aikštelę planuojama priimti:

- žaliąsias atliekas (medžių šakas), priimtos žaliosios atliekos (šakos) iki išvežimo laikomos žaliųjų atliekų priėmimo ir laikymo zonoje. Susikaupus didesniai šių atliekų kiekiui, į aikštelę atvažiuos atliekų tvarkytojo (-ų) transporto priemonės, kurios paims ir išsiveš į atliekų tvarkymo vietą aikštelėje surinktas žaliąsias atliekas (šakas).
- tekstilės atliekas, kurias planuojama rankiniu būdu rūšiuoti, atrenkant dar tinkamus naudoti pagal paskirtį drabužius ir gaminius, ir tekstilės atliekas, nebetinkamas tolimesniam naudojimui. Tinkami pakartotinai naudoti drabužiai ir tekstilės gaminiai bus perduodami tolimesniam naudojimui (kaip humanitarinė pagalba ar labdara naudoti vargstantiems, socialiai remtiniams, nuo gaisrų ir kt. nelaimių nukentėjusiems asmenims, dalis šių atliekų gali būti perduodama į prekybą, eksportuoti į trečiąsias užsienio šalis). Nebetinkami pakartotinai naudoti drabužiai ir tekstilės gaminiai paruošiami tolimesniam naudojimui R1-R11 būdais - išardomi (išpjunami, išplėšiami ar kitaip) užtrauktukai, sagos ir kt. drabužių ir tekstilės gaminių nedegios dalys. Visos tekstilės atliekų naudojimo metu susidariusios atliekos perduodamos šias atliekas tvarkančioms įmonėms.
- naudoti nebetinkamos padangos, kurios bus laikomos tentu dengtame sandėlyje nebetinkamų naudoti padangų priėmimo, laikymo iki naudojimo, naudojimo ir laikymo po naudojimo zonoje, kur jos rankiniu būdu pakraunamos į atliekų smulkintuvą (šrederį), kuriame bus susmulkinamos (supjaustomos, suplėšomos) į stambius padangų atliekų gabalus. Po smulkinimo dalinai apdorotos naudoti nebetinkamų padangų atliekos bus perduodamos tolimesniam naudojimui kitiems atliekų tvarkytojams.
- Statybines atliekas, kurias planuojama išrūšiuoti bei susmulkinti, pagaminant skaldą ar kitas užpildo medžiagas.
- Esant finansavimo galimybėms, aikštelėje bus įrengtas pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų / atliekų mainų punktas (stotelė).

Kadangi esamos ir planuojamos DGASA yra skirtos gyventojams aptarnauti, jomis negali naudotis juridiniai asmenys, pas kuriuos taip pat susidaro didelių gabaritų atliekos, todėl KRATC papildomai planuoja Dumpių k., Klaipėdos r. įrengti DGASA, skirtą atliekų priėmimui tik iš juridinių asmenų.

Įvertinus tai, kad per DGASA surenkami nemaži statybinių atliekų kiekiai, kurių apdorojimui reikalinga regioninė infrastruktūra. Šiuo tikslu KRATC planuoja praplėsti didelių gabaritų atliekų apdorojimo aikštelę Uosių g., Dumpių k., Klaipėdos r., numatant joje ir statybinių atliekų rūšiavimo ir apdorojimo veiklą.

Prieš įrengiant naują DGASA ar plečiant esamos pajėgumus, bus atliekamos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros. Tik gavus Aplinkos apsaugos agentūros išvadą, kad poveikio aplinkai vertinimo atlikti nereikia, bus vykdomi tolimesni naujų DGASA įrengimo bei esamos DGASA pajėgumų išplėtimo darbai.

Įvertinus tai, kad Regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys, Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė juridiniams asmenims bus įrengta esamo regioninio sąvartyno teritorijoje, tai galime teigti, kad šių įrenginių įrengimo vietos apylinkės nepasižymi jautriomis aplinkos poveikiui teritorijomis, arti nėra saugomų teritorijų, istorinių ar kultūros paveldo vertybių.

Vadovaujantis šia informacija galima teikti, kad **teritoriju, kurios gali būti reikšmingai paveiktos dėl šio plano įgyvendinimo nėra.**

5 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius–ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

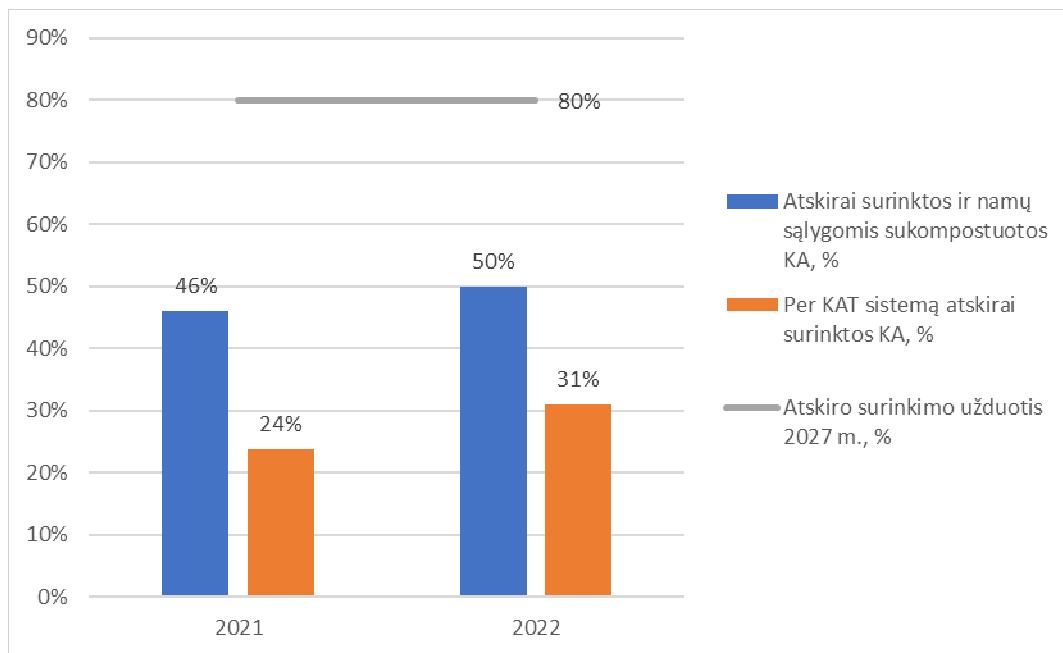
Rengiant Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektą, buvo identifikuotos 5 pagrindinės aplinkos apsaugos problemos, kurias būtina spręsti iki 2027 m.:

- 1) užtikrinti, kad atliekų susidarymo vietoje sutvarkytas biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktas komunalinių atliekų kiekis 2023 m. sudarytų ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio;
- 2) iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose;
- 3) iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarantiems tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
- 4) iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidaranti pavojaingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas);
- 5) iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų.

Kaip minėta 3.4 skyriuje, 2021 m. į Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo sistemą pateko ir buvo sutvarkyta 21,322 tūkst. tonų komunalinių atliekų (surinktų iš vietinės rinkliavos mokėtojų), iš kurių 5,446 tūkst. tonų (apie 25,5 proc.) buvo perdirbta/panaudota pakartotinai, 15,50 tūkst. tonų (apie 72,7 proc.) buvo sunaudota energijos gamyboje (sudeginta) ir 0,376 tūkst. tonų (apie 1,8 proc.) pašalinta sąvartyne. 2022 m. į Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo sistemą pateko ir buvo sutvarkyta 22,846 tūkst. tonų komunalinių atliekų (surinktų iš vietinės rinkliavos mokėtojų), iš kurių 7,149 tūkst. tonų (apie 31 proc.) buvo perdirbta/panaudota pakartotinai, 14,584 tūkst. tonų (apie 64 proc.) buvo sunaudota energijos gamyboje (sudeginta) ir 1,113 tūkst. tonų (apie 5 proc.) pašalinta sąvartyne, t.y. didžioji dalis šiuo metu surinktų komunalinių atliekų sunaudojamos energijos gamybai (sudeginamos). Siekiant įgyvendinti 2027 m. VAPTP nustatytą užduotį būtina imtis papildomų priemonių komunalinių atliekų rūšiavimui bei paruošimui pakartotinai naudoti ir perdirbti paskatinti.

Analizuojant 2021 m. duomenis apie rūšiuojamuoju būdu surinktų, įskaitant juridinių įmonių atliekas, vienkartinį gėrimų pakuočių užstato sistemos atliekas, ir namų sąlygomis sukompostuotų komunalinių atliekų kiekį proc. nuo 2021 m. viso surinkto komunalinių atliekų kiekio, nustatyta, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje, šis kiekis sudarė apie 46 proc. O per komunalinę atliekų tvarkymo sistemą atskirai surinktų komunalinių atliekų kiekį proc. nuo viso surinkto komunalinių atliekų kiekio, Klaipėdos rajono savivaldybėje sudarė apie 24 proc. 2022 m. rūšiuojamuoju būdu surinktų ir namų sąlygomis

sukompostuotų komunalinių atliekų kiekis sudarė 50 proc. nuo viso 2022 m. surinkto komunalinių atliekų kiekio. O per komunalinę atliekų tvarkymo sistemą atskirai surinktų komunalinių atliekų kiekį proc. nuo viso surinkto komunalinių atliekų kiekio, Klaipėdos rajono savivaldybėje sudarė apie 31 proc. (žr. **Pav. 9**).

Pav. 9. Klaipėdos rajono savivaldybėje 2021–2022 m. atskirai surinktų komunalinių atliekų kiekis.

Vadovaujantis VAPTP savivaldybėms nustatytais užduotimis, 2023 m. kiekviena Klaipėdos regiono savivaldybė, taip pat ir Klaipėdos rajono, turės atskirai surinkti 60 proc., o 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio. Taip pat nuo 2024 m. bus atskirai surenkamos maisto ir virtuvės atliekos, o nuo 2025 m. reikės atskirai surinkti ir tekstilės atliekas. Siekiant įgyvendinti šias užduotis, Klaipėdos rajono savivaldybė turės ženkliai išplėsti atskirą atliekų surinkimo sistemą, aktyviai vykdyti visuomenės informavimą ir švietimą apie atliekų rūšiavimą.

Kad Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje iki 2027 m. atstumas nuo gyventojų iki DGASA atitiktų VAPTP savivaldybėms nustatytą užduotį, t.y. kaimo vietovėse būtų įrengta po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų, turės būti plečiamas DGASA tinklas. Pateikiame informaciją apie preliminarai parinktą naujos DGASA įrengimo vietą (žr. **Pav. 8**).

Planuojama, kad Klaipėdos r. savivaldybėje 1 DGASA reikėtų įrengti pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Naujoji DGASA planuojama su atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vieta (stotele).

Tiek esamose, tiek naujai planuojamoje įrengti DGASA gyventojai ir toliau galės atiduoti buityje susidariusias tiek pavojingąsias, tiek nepavojingąsias atliekas. Taip pat papildomai bus organizuojamas buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamasis surinkimas apvažiavimo būdu arba apvažiuojamasis surinkimas pagal išankstinę registraciją ir pan.

6 SU PLANU SUSIJĘ TARPTAUTINIŲ, EUROPOS SĄJUNGOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas susijęs su dviejų ES direktyvų įgyvendinimu:

- 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų;
- 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų.

1999 m. balandžio 26 d. sąvartynų direktyvos 1999/31/EB tikslas yra užtikrinti laipsnišką sąvartynuose šalinamų atliekų, visų pirma atliekų, tinkamų perdirbti ar kitaip naudoti, kiekio mažinimą ir, atliekoms ir sąvartynams taikant griežtus eksploatavimo ir techninius reikalavimus, numatyti priemones, procedūras ir gaires, kuriomis siekiama išvengti neigiamo poveikio aplinkai, ypač paviršinio ir požeminio vandens, dirvožemio ir oro taršos, ir aplinkai pasauliniu mastu, įskaitant šiltnamio efektą, taip pat atliekų šalinimo sąvartynuose keliamo pavojaus žmonių sveikatai, kylantį šalinant atliekas sąvartynuose per visą sąvartyno veikimo laiką, arba kuo labiau jį sumažinti.

Šioje direktyvoje reikalaujama imtis visų priemonių, kad būtų užtikrinta, jog:

- a) ne vėliau kaip 2035 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis būtų sumažintas ir sudarytų ne daugiau kaip 10 % ar mažiau visų susidarančių komunalinių atliekų (svorio).

Bendrieji atliekų tvarkymo reikalavimai, tokie kaip aplinkos ir žmonių sveikatos apsauga apdorojant atliekas ir pirmenybė atliekų perdirbimui, nustatyti direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų. Šios direktyvos 11 straipsnio „Pakartotinis naudojimas ir perdirbimas“ 2 dalyje nustatoma nauja užduotis valstybės narėms: „Valstybės narės imasi priemonių, kuriomis siekiama šių tikslų:

- iki 2025 m. padidinti pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 55 % atliekų (pagal svorį);
- iki 2030 m. padidinti pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 60 % atliekų (pagal svorį).

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo metu siekiant atlikti *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* sąsają su kitais strateginiais dokumentais analize buvo vadovaujamosi Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje pateikta informacija.

Pažymime, kad pagal Planą ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą, reikalavimus, rengiant planus ir programas, jų organizatoriai, siekdami išvengti dvigubo vertinimo, gali rengiamai SPAV ataskaitai naudoti aktualią informaciją apie kitų planų ir programų pasekmes aplinkai. Atsižvelgiant į šią nuostatą, SPAV ataskaitoje naudojama Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje bei Klaipėdos regiono prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje pateikta informacija apie tai, kaip rengiant Klaipėdos rajono APTP atsižvelgta į tarptautinius, Europos Sąjungos arba nacionalinių lygmeniu nustatytus aktualius tikslus ir aplinkos apsaugos problemas. Detalesnė informacija apie su *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planu* susijusius tarptautinius, Europos Sąjungos arba nacionalinių lygmeniu nustatytus aplinkos apsaugos tikslus ir uždavinius pateikta **3 priede**.

7 PLANO STRATEGINIS PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS PAGAL POVEIKIO OBJEKTUS IR PASEKMIŲ RŪŠĮ

Šiame skyriuje pateiktas *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* strateginis pasekmių aplinkai vertinimas pagal poveikio objektus ir pasekmių rūšį. Vertinimo pagal atliekų tvarkymo būdus ir pasekmių tipą rezultatai pateikti **Lentelė 12**, o pagal komunalinių atliekų rūšis, plane numatytas jų tvarkymo priemonės (poveikio objektus) ir pasekmių tipą – **Lentelė 13**.

7.1 APLINKOS ORAS IR KLIMATO VEIKSNIAI

Atliekų tvarkymo procesai gali didinti arba mažinti šiltnamio efektą ir klimato kaitą. Šiltnamio efektą didina:

- Metano emisijos, susidaranti šalinant biologiškai skaidžias atliekas sąvartynuose;
- Anglies dioksido emisijos, susidaranti deginant atliekas (ypač plastikų ir tekstilės atliekas);
- Azoto oksidų emisijos, susidaranti deginant atliekas;
- Anglies dioksido emisijos, susidaranti atliekų surinkimo, transportavimo ir apdorojimo operacijų metu;
- Halogenintų junginių, naudojamų EEI kaip šaldymo agentai ar izoliacinės medžiagos, emisijos su aukštu globalinio atšilimo potencialu.

Šiltnamio efektą mažina vengimas emisijų, kurios susidarytų kituose procesuose, pavyzdžiui:

- Energijos iš atliekų išgavimas sumažina iškastinio kuro naudojimą energijai gauti;
- Atliekų perdirbimas mažina emisijas, kurios susidarytų išgaunant pirmines žaliavas;
- Komposto panaudojimas mažina išmetimus, kurie susidarytų gaminant trąšas.

Klimato pokyčius įtakoja išimtinai CO₂ emisijos deginant iškastinį kurą. Tos CO₂ emisijos, kurios vyksta deginant biomasę, klimato pokyčių atžvilgiu apibrėžiamos kaip neutralios. Todėl atliekų tvarkymo sektoriuose biologinio atliekų irimo metu susidaranti CO₂ emisijos nėra priskiriamos prie klimato pokyčius įtakančių emisijų. Analogiškai, deginant atliekas šiai kategorijai priskiriama tik ta anglies dioksido dalis, kuri susidaro iš iškastinės anglies (pvz., šiai kategorijai priklauso CO₂, susidarantis deginant plastmases, bet ne tas CO₂, kuris susidaro deginant popierių)⁴. Tiek biodujų gamybos įėgainės, tiek kompostavimo uždaroje erdvėje įrenginiai paprastai būna aprūpinti oro valymo įrenginiais, todėl poveikis aplinkos orui iš kontroliuojamų biologinio apdorojimo įrenginių nėra reikšmingas.

⁴ *Atliekų tvarkymo planavimas ir optimizavimas. Komunalinių atliekų susidarymo prognozavimo ir atliekų tvarkymo sistemų tvarumo vertinimo vadovas*. Technologija, Kaunas, 2005.

Lentelė 12. Siūlomos alternatyvos vertinimas pagal atliekų tvarkymo būdus ir pasekmių tipą.

Atliekų tvarkymo būdas	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
Atliekų prevencija	N I R	N I R	N I R	N I R	N I R		N I R			N I R
Surinkimas, vežimas, perkrovimas	T T R L O									T N L L O
Perdirbimas	T N L L O	T N L L O		N G	N G					N I S
Kompostavimas	T N L L O		N L O	N G	N L O					N L L O
Atliekų deginimas	T N L L O	N/T N L L O	N N L L O	N/T G	N G					N L L O
Šalinimas	T N L L O	T I L O	T I L O	T I G	N G		T I L O			N L L O

Pasekmių tipai:

T Tiesioginės
N Netiesioginės
K Kaupiamosios
S Sąveikaujančios

TR Trumpalaikės
VT Vidutinės trukmės
I Ilgalaikės
NL Nuolatinės
L Laikinos

LO Lokalios
R Regioninės/Nacionalinės
G Globalios

Lentelė 13. Siūlomos alternatyvos vertinimas pagal Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytas tvarkyti komunalinių atliekų rūšis, jų tvarkymo būdus (poveikio objektus) ir pasekmių tipą.

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
Biologinės atliekos.	1.1.2. Vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų), tinkamą tvarkymą bei kompostavimą namų sąlygomis, taip pat įtraukiant ir 2.2.1 priemonėje numatytas temas 2.1.1. Esant galimybėms įgyvendinti taupaus maisto vartojimo iniciatyvas mokyklų, darželių, darbuotojų valgyklose, skatinant „švediško stalo“ principu grįstą maitinimą 3.1.1. Skatinti namudinį kompostavimą žalioms ir (ar) maisto atliekoms, pavyzdžiui kompostuojantiems atliekų turėtojams taikyti diferencijuotą apmokestinimą ar kt. 3.1.2. Parengti ir platinti atliekų turėtojams maisto atliekų kompostavimo namų ūkio sąlygomis instrukciją (lankstinukus, informaciją internete, žiniasklaidoje) 3.1.3. Identifikuoti namudinio kompostavimo dėžių, skirtų kompostuoti maisto atliekas ir žaliąsias atliekas, Klaipėdos rajono savivaldybėje, poreikį 3.1.4. Esant poreikiui, aprūpinti namudinio kompostavimo dėžėmis, skirtomis kompostuoti žaliąsias ir (ar) maisto atliekas, Klaipėdos rajono savivaldybės individualių namų gyventojus (preliminarus savivaldybės poreikis iki KRATC pilotinio maisto atliekų namudinio kompostavimo projekto įgyvendinimo – 2000 vnt. žaliųjų atliekų kompostinių) 3.2.1. Įsigyti ir aprūpinti atliekų turėtojus bendro naudojimo maisto atliekų surinkimo konteneriais Gargždų mieste (20 vnt. bendro naudojimo kontenerių)	T NL LO	N LO	N LO	N G	T LO					NL LO

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantis ir atsinaujinantis gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	3.2.2. Organizuoti maisto atliekų rūšiuojamojo surinkimo paslaugos teikimą gyventojams 3.2.3. Plėtoti žaliųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo apimtį (<i>žaliųjų atliekų surinkimui individualių konteinerių poreikis Klaipėdos raj. sav. – 12 000 vnt.</i>) 3.2.4. Įgyvendinti maisto atliekų ir žaliųjų atliekų rūšiavimo monitoringo ir kontrolės sistemą 4.2.1. Įgyvendinti maisto atliekų apdorojimo pajėgumų sukūrimo Klaipėdos RATC projektą Dumpių k., Klaipėdos r. 4.2.6. Modernizuoti regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį Dumpių k., Klaipėdos r., pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą 4.3.4. Eksploatuoti maisto atliekų apdorojimo įrenginius Dumpių k., Klaipėdos r. 4.3.6. Eksploatuoti Klaipėdos rajono savivaldybės DGASA ir ŽAKA										
Antrinės žaliavos (popieriaus ir kartono, plastikų, stiklo, tekstilės)	1.1.2. Vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų), tinkamą tvarkymą bei kompostavimą namų sąlygomis, taip pat įtraukiant ir 2.2.1 priemonėje numatytas temas 1.1.3. Vykdyti rūšiuojamojo atliekų surinkimo kontrolę, taikyti atsakomybę už savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus	T NL LO	T NL LO	T I LO	N G	N G				G	N I G

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
ir metalo), pakuočių atliekos ir kitos perdirbimui tinkamos atliekos	2.2.1. Organizuoti viešinimo kampaniją, ypatingai atkreipiant dėmesį į ilgalaikio vartojimo gaminius, tekstilę ir vienkartinius gaminius, skatinančią rinktis daugkartinius gaminius ir pakartotinai naudoti daiktus, vengti vienkartinį plastikinių gaminių vartojimo (1.1.2 priemonės dalis) 2.3.1. Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą (ne mažiau kaip 1 stotelę savivaldybėje) (naujai įrengiamose DGASA bus suprojektuotos vietos daiktų mainams, taip pat Klaipėdos raj. sav. – Gargžduose esančioje DGASA ar kitoje vietoje) 2.3.2. Organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų/atliekų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles) 2.4.3. Išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą 2.4.4. Siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose 3.3.1. Naujus atliekų turėtojus (individualius namus) aprūpinti konteineriais pakuočių atliekoms ir kitoms antrinėms žaliavoms rūšiuoti, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą (bendras poreikis 6000 vnt. individualių pakuočių atliekų konteinerių komplektų) 3.3.2. Plėtoti daugiabučių namų bei viešųjų erdvių rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą, įrengiant papildomas aikšteles ar vietas su konteineriais pakuočių atliekoms ir kitoms antrinėms žaliavoms rūšiuoti, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą										

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantis ir atsinaujinantis gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	(Klaipėdos raj. sav. 15 vnt. aikštelių su 80 vnt. rūšiavimo konteinerių komplektų) 3.3.3. Parinkti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugą teikiančius atliekų tvarkytojus bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugas teikiančius paslaugų teikėjus ir sudaryti su jais sutartis 3.3.4. Organizuoti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugos bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugos teikimo administravimą 3.3.5. Atnaujinti savivaldybės ir Administratoriaus internetiniuose puslapiuose rūšiuojamųjų atliekų surinkimo ir tvarkymo atmintines 3.4.1. Parinkti vietą trūkstamos naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės įrengimui, užtikrinant jų prieinamumą atliekų turėtojams (preliminariai Klaipėdos r. sav. - ties Endriejavu, Judrėnais) 4.2.2. Įrengti papildomą (trūkstantį) DGASA savivaldybės parinktoje vietoje (Klaipėdos r. sav. – 1 vnt.) 4.2.3. Įrengti DGASA, skirtą atliekų priėmimui iš juridinių asmenų Dumpių k., Klaipėdos r. 4.2.6. Modernizuoti regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį Dumpių k., Klaipėdos r., pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą 4.2.9. Įgyvendinti DGASA plėtros projektą Gargžduose, adresu Statybininkų g. 9										

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantis ir atsinaujinantis gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	4.3.2. Eksploatuoti regionines DGASA ir naujai įrengtą juridinių asmenų DGASA Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.3.6. Eksploatuoti Klaipėdos rajono savivaldybės DGASA ir ŽAKA										
EEI atliekos	1.1.2. Vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų), tinkamą tvarkymą bei kompostavimą namų sąlygomis, taip pat įtraukiant ir 2.2.1 priemonėje numatytas temas	T NL LO	T NL LO		N G	N G					N I S
	2.3.1. Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą (ne mažiau kaip 1 stotelę savivaldybėje) (naujai įrengiamose DGASA bus suprojektuotos vietos daiktų mainams, taip pat Klaipėdos raj. sav. – Gargžduose esančioje DGASA ar kitoje vietoje)										
	2.3.2. Organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų/atliekų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles)										
	3.4.1. Parinkti vietą trūkstantos naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės įrengimui, užtikrinant jų prieinamumą atliekų turėtojams (<i>preliminariai Klaipėdos r. sav. - ties Endriejavu, Judrėnais</i>)										
	3.4.2. Vykdyti elektros ir elektroninės įrangos atliekų priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą										
	4.2.2. Įrengti papildomą (trūkstantą) DGASA savivaldybės parinktoje vietoje (<i>Klaipėdos r. sav. – 1 vnt.</i>)										
	4.2.3. Įrengti DGASA, skirtą atliekų priėmimui iš juridinių asmenų Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.2.9. Įgyvendinti DGASA plėtros projektą Gargžduose, adresu Statybininkų g.										

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantis ir atsinaujinantis gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	9										
	4.3.2. Eksploatuoti regionines DGASA ir naujai įrengtą juridinių asmenų DGASA Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.3.6. Eksploatuoti Klaipėdos rajono savivaldybės DGASA ir ŽAKA										
Didžiosios atliekos	1.1.2. Vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų), tinkamą tvarkymą bei kompostavimą namų sąlygomis, taip pat įtraukiant ir 2.2.1 priemonėje numatytas temas	T NL LO	T NL LO		N G	N G				G	N I S
	2.3.1. Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą (ne mažiau kaip 1 stotelę savivaldybėje) (naujai įrengiamose DGASA bus suprojektuotos vietos daiktų mainams, taip pat Klaipėdos raj. sav. – Gargžduose esančioje DGASA ar kitoje vietoje)										
	2.3.2. Organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų/atliekų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles)										
	2.4.5. Organizuoti padangų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymą										
	3.4.1. Parinkti vietą trūkstamos naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės įrengimui, užtikrinant jų prieinamumą atliekų turėtojams (preliminariai Klaipėdos r. sav. - ties Endriejavu, Judrėnais)										
	3.4.3. Vykdyti atskirą naudotų padangų ir kitų apmokestinamų gaminių priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais apmokestinamų gaminių atliekų tvarkymą										
	3.4.4. Vykdyti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų (buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, didelių gabaritų, žaliųjų atliekų ir kt. atliekų) surinkimą										

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	DGASA										
	3.4.5. Organizuoti atskirą didelių gabaritų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu										
	3.4.6. Teikti mokamą, iš anksto užsakomą išrūšiuotų didžiųjų, statybinių ir kt. atliekų nuvežimo į DGASA, didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelę arba statybinių atliekų rūšiavimo aikštelę Dumpių k., Klaipėdos raj. paslaugą										
	4.2.2. Įrengti papildomą (trūkstantį) DGASA savivaldybės parinktoje vietoje (Klaipėdos r. sav. – 1 vnt.)										
	4.2.3. Įrengti DGASA, skirtą atliekų priėmimui iš juridinių asmenų Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.2.4. Praplėsti didelių gabaritų atliekų apdorojimo aikštelę Uosių g., Dumpių k., Klaipėdos r., numatant joje ir statybinių atliekų rūšiavimo ir apdorojimo veiklą										
	4.2.9. Įgyvendinti DGASA plėtros projektą Gargžduose, adresu Statybinių g. 9										
	4.3.2. Eksploatuoti regionines DGASA ir naujai įrengtą juridinių asmenų DGASA Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.3.5. Eksploatuoti didelių gabaritų atliekų apdorojimo ir statybinių atliekų rūšiavimo aikštelę Uosių g., Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.3.6. Eksploatuoti Klaipėdos rajono savivaldybės DGASA ir ŽAKA										
Buities pavojingosios atliekos	1.1.2. Vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų), tinkamą tvarkymą bei kompostavimą namų sąlygomis, taip pat įtraukiant ir 2.2.1 priemonėje numatytas temas	T NL LO	T NL LO		N G	N G					N I S
	2.2.2. KRATC parengus informaciją apie buityje susidarančių pavojingųjų atliekų vengimą, alternatyvių valymo priemonių naudojimą ir pan. bei tinkamą										

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiavimą, patalpinti informaciją savivaldybės ir Administratoriaus internetiniuose puslapiuose 3.4.1. Parinkti vietą trūkstantos naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės įrengimui, užtikrinant jų prieinamumą atliekų turėtojams (<i>preliminariai Klaipėdos r. sav. - ties Endriejavu, Judrėnais</i>) 3.5.1. Organizuoti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (priėmimą į DGASA, apvažiuojamąjį surinkimą, individualią atliekų išvežimo paslaugą pagal gyventojo užsakymą ir pan.) 3.5.2. Plėsti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą (plėtoti specialių konteinerių tinklą, plėtoti surinkimą per DGASA) (<i>rūšiavimo konteinerių poreikis Klaipėdos raj. sav. – 1 vnt. bendro naudojimo</i>) 4.2.2. Įrengti papildomą (trūkstantą) DGASA savivaldybės parinktoje vietoje (<i>Klaipėdos r. sav. – 1 vnt.</i>) 4.2.3. Įrengti DGASA, skirtą atliekų priėmimui iš juridinių asmenų Dumpių k., Klaipėdos r. 4.2.9. Įgyvendinti DGASA plėtros projektą Gargžduose, adresu Statybininkų g. 9 4.3.2. Eksploatuoti regionines DGASA ir naujai įrengtą juridinių asmenų DGASA Dumpių k., Klaipėdos r. 4.3.6. Eksploatuoti Klaipėdos rajono savivaldybės DGASA ir ŽAKA										
Mišrios komunalinės atliekos	2.4.1. Organizuoti, skatinti ir dalyvauti pilietinėse šiukšlių rinkimo iniciatyvose 2.4.2. Įtraukti šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius, pakelėse į viešųjų darbų programas 4.2.5. Atlikti regioninio mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginio Dumpių k., Klaipėdos r., kapitalinį remontą	T NL LO	N/T NL LO	N NL LO	N/T G	N G					NL LO

Komunalinių atliekų rūšys	Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane numatytos priemonės	Aplinkos oras	Paviršinis ir požeminis vanduo	Dirvožemis	Klimato veiksniai	Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	Biologinė įvairovė	Kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Materialiniai antropogeniniai ištekliai	Visuomenės sveikata
	4.2.6. Modernizuoti regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį Dumpių k., Klaipėdos r., pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą										
	4.2.7. Dalinai rekultivuoti Klaipėdos regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno 1 ir 2 sekcijas Dumpių k., Klaipėdos r.										
	4.3.1. Eksploatuoti Klaipėdos regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną, kaupti lėšas jo uždarymui										
	4.3.3. Eksploatuoti regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį Dumpių k., Klaipėdos r.										

Pasekmių tipai:

T	Tiesioginės	TR	Trumpalaikės	LO	Lokalias
N	Netiesioginės	VT	Vidutinės trukmės	R	Regioninės/Nacionalinės
K	Kaupiamosios	I	Ilgalaikės	G	Globalios
S	Sąveikaujančios	NL	Nuolatinės		
		L	Laikinos		

Igyvendinus Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatytas priemones ir užduotis (t. y. diegiant pakartotinį atliekų naudojimą, intensyvinant maisto atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų bei kitų perdirbimui tinkamų komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir perdirbimą, plečiant žaliųjų atliekų kompostavimą ir tik perdirbimui ar naudojimui netinkamas atliekas bus šalinamos sąvartyne, t.y. mažinant šalinamų atliekų kiekį sąvartnyuose), komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai lyginant su esama būkle turės teigiamą poveikį aplinkos orui ir klimato kaitai (t. y., atliekų tvarkymo procesai sąlygos mažesnę šiltnamio dujų susidarymą).

Išplėtus rūšiuojamojo surinkimo sistemą (atskiro surinkimo konteinerius ne tik antrinėms žaliavoms, bet ir maisto ir virtuvės, žaliosioms, tekstilės bei buityje susidarančioms pavojingosioms atliekoms arba jas surinkti per DGASA), įdiegus atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų tvarkymą, modernizavus regioninį mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginį Dumpių k., Klaipėdos r., pritaikant, kad jis galėtų išrūšiuoti daugiau pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų bei vykdant atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą bus perdirbama daugiau antrinių žaliavų ir biologinių atliekų, kas įtakos šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažėjimą ir turės ženklią teigiamą poveikį klimato kaitai.

7.2 PAVIRŠINIS IR POŽEMINIS VANDUO

Igyvendinus Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatytas priemones ir užduotis, komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai lyginant su esama būkle neturės reikšmingo neigiamo poveikio paviršiniams ir požeminiams vandenims, nes:

- Tik apdorotos, bet netinkamos perdirbimui ar naudojimui atliekos bus šalinamos ES reikalavimus atitinkančiame regioniniame sąvartyne, kuriame įrengtas hermetiškas sąvartyno dugnas, sąvartyne susidarančiam filtratui surinkti drenažinė surinkimo sistema. Surinktas filtratas, kartu su buitinėmis nuotekomis, mašinų ratų plovimo, paviršinėmis nuotekomis nuo galimai taršios teritorijos, yra kaupiamos į 300 m³ talpos kaupimo rezervuarą ir iš jo atiduodamos į AB „Klaipėdos vanduo“ centralizuotus nuotekų tinklus.
- MA įrenginyje gamybinių nuotekos susidaro tik atliekų laikymo metu. Šios nuotekos atiduodamos tvarkymui į AB „Klaipėdos vanduo“ centralizuotus nuotekų tinklus. Visa veikla vykdoma pastate, stoginėje bei ant kietos vandeniui nelaidžios dangos.
- Atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų tvarkymo veikla bus vykdoma pastato viduje, atskirtos maisto atliekos bus saugomos uždaroje talpoje. Todėl PŪV nesąlygos galimai teršiamų teritorijų ploto padidėjimo objekto žemės sklype bei nedidins susidarančio paviršinių nuotekų kiekio ar jų užterštumo. Atliekų tvarkymo veiklos metu nuotekos nesusidarys. PŪV įrangos valymo ir plovimo metu susidarys apie 1 m³ nuotekų, kurios bus nuvedamos į esamą mišrių nuotekų surinkimo talpą bei tvarkomos kaip ir kitos buitinės, gamybinės nuotekos, t.y. atiduodamos į AB „Klaipėdos vanduo“ centralizuotus nuotekų tinklus
- Atliekų deginimo metu su emisijomis į aplinkos orą patekę teršalai gali nusėsti į paviršinius vandens telkinius, tačiau dėl griežtų išlakų ribinių verčių, galimas tik nežymus indėlis į rūgštėjimo procesą.
- Naujai planuojama įrengti DGASA bus pastatyta vadovaujantis Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. D1-193, su visais pakeitimais, reikalavimų, t.y. aikštelė bus įrengta ant kietos vandeniui nelaidžios dangos, nuo kurios paviršinės nuotekos bus surenkamos ir valomos paviršinių nuotekų valymo įrenginiuose.

- Planuojant išplėsti esamos DGASA pajėgumus, veiklos vykdymo vieta nesikeičia, bus naudojamosi esama infrastruktūra, todėl ši veikla jokios įtakos paviršiniam ir požeminiam vandeniui neturės.
- Kiti atliekų tvarkymo būdai reikšmingo poveikio vandenims neturi.

7.3 DIRVOŽEMIS

Atliekų tvarkymas didelės įtakos dirvožemio užteršimui neturi. Dirvožemio cheminė tarša galima ekstremalių situacijų atveju (degalų, filtrato, skystų atliekų išsiliejimo atveju), tačiau tvarkant atliekas pagal atliekų naudojimo ir šalinimo techninių reglamentų reikalavimus, laikantis aplinkos vadybos sistemų nuostatų, gero ūkininkavimo praktikos, teisės aktų nustatyta tvarka atliekant rizikos įvertinimus bei parengus avarijų likvidavimo planus, nelaimingų atsitikimų riziką galima sumažinti iki minimumo.

Dirvožemio kokybę gali įtakoti ir nusėdę ar su krituliais išplauti oro teršalai. Tačiau ekspertiniu vertinimu šis poveikis yra nereikšmingas. Teršalai į dirvožemį gali patekti su kompostu ar po anaerobinio pūdymo likusiom liekanom, tačiau kompostui, naudojamam tręšimui, keliami atitinkami kokybės reikalavimai, kurių laikymasis užtikrina dirvožemio apsaugą nuo teršalų. Atliekų tvarkymo objektų statybos atveju, derlingas dirvožemio sluoksnis nukasamas ir panaudojamas rekultivavimui ar gerbuvio sutvarkymui. Dėl šių išvardintų priežasčių daroma prielaida, kad atliekų tvarkymo veikla reikšmingo neigiamo poveikio dirvožemiui neturės.

Kompostuojant žaliąsias atliekas (žolę, lapus, nugenėtas šakas) bei atskirai surinktas maisto ir virtuvės atliekas gaunamas aukštos kokybės kompostas – dirvos trąša, kuri naudojama dirvai tręšti, jos kokybei gerinti, taigi turi teigiamą poveikį dirvožemio kokybei.

7.4 NEATSINAUJINANTYS IR ATSINAUJINANTYS GAMTOS IŠTEKLIAI

Vadovaujantis teisės aktuose įtvirtinta atliekų tvarkymo hierarchija, atliekų prevencija yra pirmasis prioritetas. Kita ekologiniu požiūriu geriausia išeitis – pakartotinis gaminių, pavyzdžiui, pakuočių, drabužių, EEI atliekų ir pan., naudojimas tuo pačiu tikslu, kuriam jie buvo sukurti, arba kitu tikslu. Toliau seka atliekų perdirbimas, įskaitant kompostavimą, taip pat kitas apdirbimas, pvz., atliekų deginimas energijai gauti. Šie principai prisideda prie atsinaujinančių ir neatsinaujinančių gamtos išteklių taupymo.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte nustatyti tikslai bei uždaviniai pirmiausia ir yra susiję su atliekų prevencija, pakartotiniu naudojimu ir perdirbimu.

Vienas iš šio plano tikslų yra bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti jų sąmoningumą ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (keisti požiūrį, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti). Per visuomenės viešinimo kompanijas, skatinančias taupų apsipirkimą, maisto atliekų prevenciją, atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir tinkamą tvarkymą, bus skatinama mažiau naudoti gamtos išteklius.

Plėtojant paruošimo pakartotinai naudoti veiklą, bus mažinamas susidarančių atliekų kiekis, taupomi gamtos ištekliai ir mažinama aplinkos tarša.

Įdiegus atskirą tekstilės atliekų surinkimo sistemą, surinktos tekstilės atliekos bus rūšiuojamos, atskiriant tinkamus pakartotiniam naudojimui daiktus, o likusi tekstilė bus perdirbama arba panaudojama energijai gauti. Tokiu būdu bus taupomos žaliavos bei atsinaujinantys ir neatsinaujinantys ištekliai.

Pažymime, kad atliekų perdirbimo ar naudojimo metu išsaugomi ištekliai pakeičia gamtinius išteklius, kurie turėtų būti išgaunami. Plečiant antrinių žaliavų (įskaitant ir pakuočių atliekas), tekstilės, EEI ir kitų atliekų atskiro surinkimo sistemas, padidės atliekų perdirbimas, lyginant su esama situacija. Įgyvendinus

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatytas priemonės, atliekų perdirbimas ir pakartotinis naudojimas pasiektų apie 24,609 tūkst. tonų/ metus.

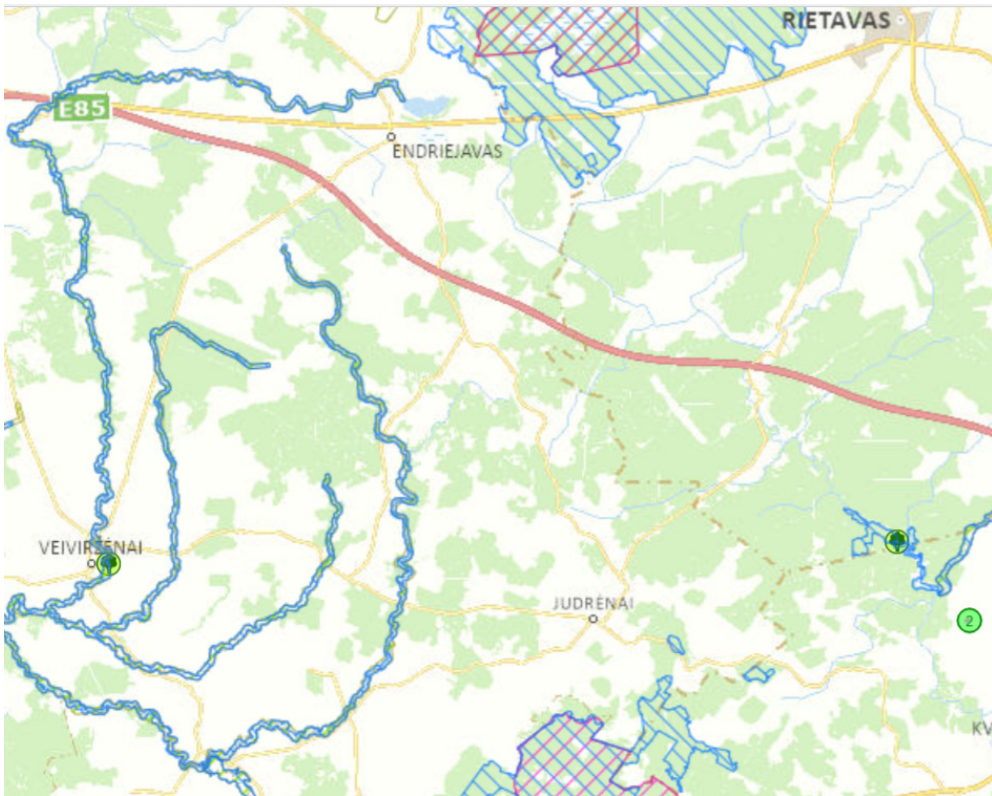
Pradėjus atskirai surinkti maisto ir virtuvės atliekas bei iš jų atskyrus priemaišas bus pagaminta biomasė, tinkama biodujų gamybai ir laukų tręšimui.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją, galime teigti, kad atliekų perdirbimo ar naudojimo metu tausojami gamtiniai ištekliai, kurie turėtų būti išgaunami, todėl įgyvendinus *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatytas priemonės* numatomas teigiamas poveikis neatsinaujinantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams (mažinant iškastinio (neatsinaujinančio) kuro vartojimą ir pirminių žaliavų naudojimą).

7.5 BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ IR SAUGOMOS TERITORIJOS

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatoma įrengti Regioninį maisto atliekų apdorojimo įrenginį, Statybinių atliekų apdorojimo aikštelę, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę juridiniams asmenims, išplėsti esamą DGASA, adresu Statybininkų g. 9, Gargždai. Šie įrenginiai bus statomi esamo Klaipėdos regioninio sąvartyno teritorijoje, adresu Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r. ir esamos DGASA teritorijoje. Kadangi šie planuojami įrenginiai bus įrengiami esamo regioninio sąvartyno ar esamos DGASA teritorijoje, tai jos į saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektų teritorijas, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas nepatenka ir su jomis nesiriboja. Saugomų teritorijų sąrašas ir atstumai nuo šių regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių pateikti 3.5 skyriuje (žr. Lentelė 6.).

Tam, kad iki 2027 m. pasiekti valstybinę užduotį dėl DGASA tinklo plėtos, Klaipėdos r. sav. planuojama papildomai įrengti vieną DGASA pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose (žr. **Pav. 8**). Tiksliai DGASA įrengimo vieta dar nėra žinoma. DGASA nebus įrengiamos prie Veiviržos, Upitos, Šlūmžės, Šalpės upių, kurios patenka į Natura2000 teritoriją ir į Veiviržo ichtiologinį draustinį, todėl galime teigti jog planuojama DGASA į saugomas teritorijas nepateks ir su jomis nesiribos (žr. **Pav. 10**).

Pav. 10. Ištrauka iš Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų valstybės kadastro (ties Endriejavu, Judrėnais esančios saugomos teritorijos).

Planuojamų atliekų tvarkymo įrenginių įrengimo vietos apylinkės nepasižymi jautriomis aplinkos poveikiui teritorijomis, nei viena iš žinomų planuojamų atliekų tvarkymo įrenginių teritorijų į saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektų teritorijas, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas nepatenka bei arti nėra saugomų teritorijų, todėl komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai lyginant su esama būkle neturės reikšmingo neigiamo poveikio biologinei įvairovei ir saugomoms teritorijoms.

7.6 KRAŠTOVAIZDIS

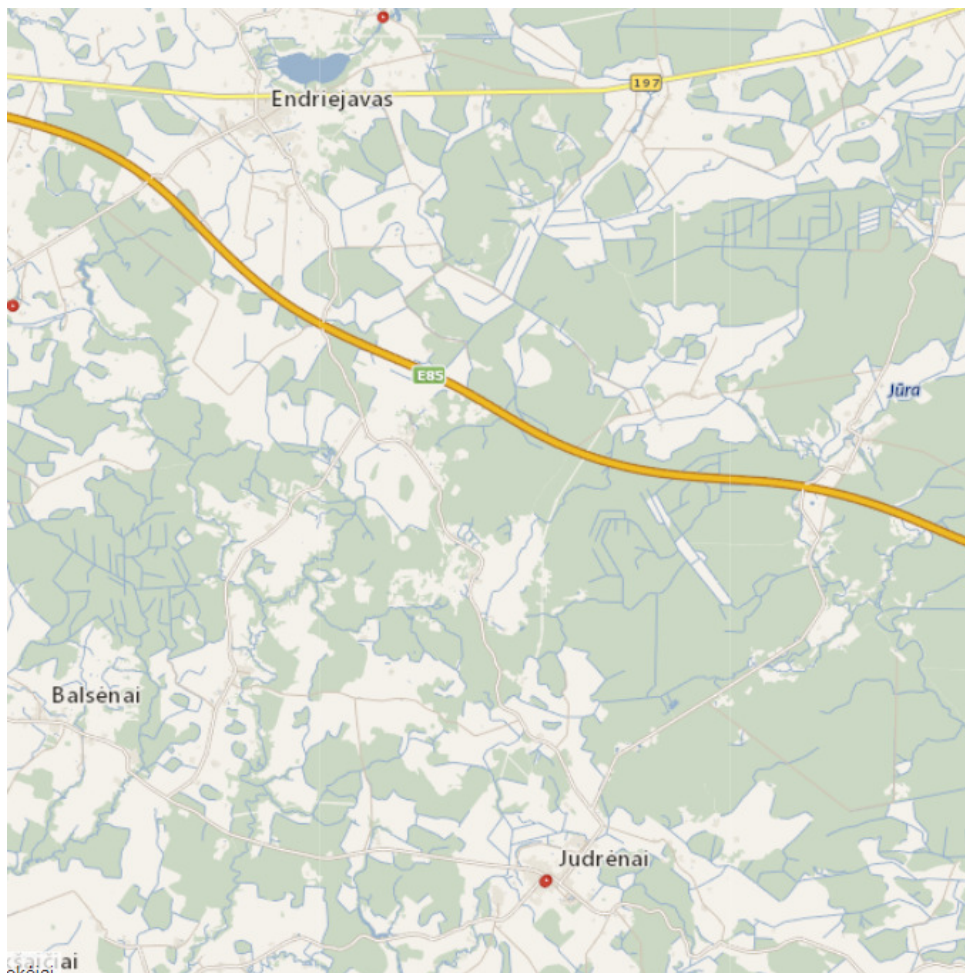
Kraštovaizdžiui atliekų tvarkymo įrenginiai daro neigiamą poveikį dėl žemės plotų užėmimo, žemėnaudos pakeitimo, sukelia vizualinę taršą, suvaržo gretimų žemių naudojimą. Atliekų tvarkymo įrenginiams yra privalomos PAV procedūros, todėl išsamus poveikio kraštovaizdžiui įvertinimas atliekamas PAV procesų metu. Esamo Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno užimamas plotas – 10,3 ha ir įgyvendinus siūlomą alternatyvą, šio ploto nereikės didinti, nes plečiant rūšiuojamąjį atliekų surinkimą (papildomai atskirai surenkant maisto ir virtuvės atliekas, tekstilės atliekas ir pan.), o likusiais mišias komunalines atliekas rūšiuojant mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, kurį modernizavus bus dar daugiau išrūšiuojama pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, sumažės į sąvartyną patenkančių atliekų kiekis, todėl tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės.

Papildomai planuojama įrengti DGASA neigiamo poveikio kraštovaizdžiui nesukels, nes jos preliminarus plotas būna apie 0,5 - 0,8 ha. Šioje aikštelėje įrengiama kieta dangą, ant kurios sustatomi atliekų konteineriai bei keletą konteinerinio tipo pastatų. Planuojama DGASA nepablogins aplinkinio kraštovaizdžio bei nesukels neigiamo vizualinio poveikio, nes bus statomi neaukšti, t.y. iki 2,5 m. aukščio, pastatai, kurie mažai keis kraštovaizdžio pobūdį ir jo vizualinę kokybę.

7.7 KULTŪROS PAVELDAS

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte numatoma įrengti Regioninį maisto atliekų apdorojimo įrenginį, Statybinių atliekų apdorojimo aikštelę, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę juridiniams asmenims, Šie įrenginiai bus įrengti esamo Klaipėdos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje, adresu Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r. Taip pat planuojama išplėsti esamos DGASA pajėgumus, adresu Statybinių g. 9, Gargždai. Nei vienas iš šių planuojamų įrenginių į kultūros paveldo vertybių teritorijas ir jų apsaugos zonas nepatenka ir su jomis nesiriboja. Nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sąrašas ir atstumai iki šių regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių pateikti 3.6 skyriaus **Lentelė 7**.

Klaipėdos r. sav. teritorijoje papildomai planuojama vieną DGASA įrengti pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose (žr. **Pav. 8**). Pažymime, kad aikštelė nebus įrengta prie Veiviržos, Upitos, Šlūmžės, Šalpės upių, nes šiose vietovėse yra įsteigtos saugomos teritorijos. Įvertinus kultūros paveldo vertybių išsidėstymą šioje vietovėje, Klaipėdos r. savivaldybės administracija parinks tokią DGASA įrengimo vietą, kad ji nepatektų į kultūros paveldo teritorijas, jos apsaugos zonas ir su jomis nesiribotų. Informacija apie kultūros paveldo vertybių išsidėstymą šioje vietovėje pateikta **Pav. 11**.

Pav. 11. Arčiausiai planuojamos Klaipėdos r. sav. DGASA teritorijos esančios kultūros paveldo vertybės.

Vadovaujantis paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ reikalavimais, archeologiniai tyrimai privalomi atliekant atranką dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai (jei turimais duomenimis pagrindžiama archeologinio pobūdžio vertingųjų savybių

buvimo tikimybė) ir vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai. Tai yra atskiri procesai, kurie atliekami vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu. Šie procesai bus atliekami sekančiu etapu, kai jau bus tiksliai žinomi planuojamos veiklos pajėgumai ir pan.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas – tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo.

Pagal PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ 7.8. p., archeologiniai tyrimai privalomi, kai numatoma vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbus (rengti karjerus, kasti tvenkinius, tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus bei statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius ir kt.), keičiančius reljefą daugiau nei 1 ha plote. Pažymime, kad planuojamos DGASA plotas nesiekia 1 ha ir aikštelės įrengimo metu nėra vykdomi didelės apimties žemės judinimo darbai.

Vadovaujantis aukščiau pateikta informacija, galime teigti, kad SPAV procese paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ reikalavimai netaikomi.

SPAV ataskaitos dokumentas yra tik pirminis etapas, kuriame numatomi strateginiai Klaipėdos rajono savivaldybės planai dėl naujų atliekų tvarkymo įrenginių poreikio, atsižvelgiant į valstybines komunalinių atliekų tvarkymo užduotis, kurias Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planas nustato savivaldybėms. Naujos DGASA įrengimui savivaldybė ieškos optimalių vietų, kad ši aikštelė būtų įrengta iki 2027 m., būtų patogi naudotis gyventojams ir nekeltų neigiamo poveikio aplinkai. DGASA įrengimui bus parinkta konkreti šių įrenginių statybos vieta, kurios poveikis aplinkai, tuo pačiu ir kultūros paveldo vertybėms, bus vertinamas rengiant atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo bei statybos techninio projekto dokumentus. Šie dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka bus derinami ir su Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis skyriumi.

Įvertinus aukščiau pateiktą informaciją galime teigti, kad dėl naujos DGASA įrengimo bus parinkta tokia vieta, kuri į kultūros paveldo vertybių teritorijas nepatenka ir su jomis nesiriboja. Kita dalis planuojamų atliekų tvarkymo įrenginių bus pastatyti esamų atliekų tvarkomo įrenginių teritorijose, kurie taip pat į kultūros paveldo vertybių teritorijas nepatenka ir su jomis nesiriboja, todėl šio atliekų tvarkymo plano sprendiniai neigiamo poveikio kultūros paveldo objektams nesukels.

7.8 MATERIALINIAI ANTROPOGENINIAI IŠTEKLIAI

Poveikis antropogeniniams ištekliams – žemės sklypų naudojimo suvaržymas dėl atliekų tvarkymo įrenginių sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) nustatymo priklauso nuo konkrečios atliekų tvarkymo įrenginio vietos parinkimo.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte dalis suplanuotų atliekų tvarkymo įrenginių (regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys, statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė juridiniams asmenims) bus įrengti esamo Klaipėdos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje, Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos raj. Pažymime, kad 2020–2021 m. kompleksiskai įvertinus visas sąvartyno sklype vykdomas ir planuojamas vykdyti veiklas (atliekų šalinimas sąvartyne, atliekų rūšiavimas mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, dugno pelenų (šlako) laikymas ir perdirbimas; degių atliekų laikymas; statybinių ir didžiųjų atliekų tvarkymas; sąvartyno dujų surinkimas ir utilizavimas; sąvartyno kaupo III-iosios sekcijos įrengimas ir eksploatacija) buvo atliktos poveikio visuomenės sveikatos vertinimo procedūros ir šiems įrenginiams

nustatyta bendra sanitarinė apsaugos zona (150 m nuo sklypo ribų). SAZ ribų planas pateiktas **4 priede**. Kadangi sąvartyno teritorijoje naujai planuojamiems statyti įrenginiams reglamentuojamas 100 m SAZ dydis patenka į sąvartynui nustatytą sanitarinės apsaugos zoną, tai planuojamos ūkinės veiklos bus vykdomos objekte, kuriam nustatytas 150 m sanitarinės apsaugos zonos dydis ir dėl šių planuojamų ūkinių veiklų teritorijoje nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis nesikeis (nedidės).

Naujai planuojamai įrengti DGASA reglamentuojamas 100 m SAZ dydis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo, patvirtinto 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886 24 straipsnio 3 punktu, planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesų metu, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nurodytas sanitarinės apsaugos zonų dydis gali būti sumažintas. Remiantis šia teisine nuostata Klaipėdos rajone naujai planuojamai įrengti DGASA atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą gali būti sumažinamas SAZ dydis su šio įrenginio ar sklypo ribomis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimais, jeigu dėl naujai planuojamų atliekų tvarkymo įrenginių ar esamos DGASA plėtos reikės specialiasias žemės naudojimo sąlygas (SAZ) nustatyti ant šalia esančių žemės sklypų, reikės gauti žemės sklypo savininko, valstybės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimus bei jiems atlyginti nuostolius dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo. Todėl galime teigti, kad jeigu dėl naujų atliekų tvarkymo įrenginių ar esamos DGASA plėtos ant gretimų sklypų ir atsiras specialiosios sąlygos dėl žemės naudojimo, jos galės atsirasti tik gavus šio sklypo savininko sutikimą bei jam sumokėjus nustatyto dydžio kompensaciją. Todėl daroma išvada, kad dėl naujai planuojami įrenginių neigiamo poveikio materialiniams antropogeniniams ištekliams nebus arba šis poveikis bus nežymus.

7.9 VISUOMENĖS SVEIKATA

Išsamesnių duomenų apie atliekų tvarkymo poveikį visuomenės sveikatai Lietuvoje nėra. Jungtinėje Karalystėje buvo atlikti epidemiologiniai ir emisijų į aplinką tyrimai, siekiant nustatyti skirtingų komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių poveikį visuomenės sveikatai⁵. Studijoje „*Atliekų tvarkymo poveikis aplinkai ir sveikatai*“ identifiкуotos atliekų tvarkymo sritys, galinčios sukelti tam tikrą neigiamą poveikį visuomenės sveikatai:

- Detalūs sąvartynų teritorijų tyrimai leido identifiкуoti galimą neigiamą poveikį sveikatai (t. y. didesnis apsigimimų skaičius ir mažesnis gimstamumas) netoli sąvartynų gyvenantiems žmonėms, bet pilnai neatsakė, ar šis ryšys tiesiogiai priklauso nuo sąvartynų taršos ar ir nuo kitų tyrimuose neįvertintų veiksnių. Studijoje konstatuojama, kad apsigimimų skaičius dėl sąvartynų kaimynystės daug mažesnis negu dėl kitų sveikatos veiksnių;
- Tyrimai, atlikti gyvenamuose rajonuose, esančiuose netoli pramoninio kompostavimo įrenginių, parodė tam tikrą sąryšį tarp emisijų iš pramoninių kompostavimo įrenginių ir bronchitų bei kitų negalavimų skaičiaus.

Studijoje taip pat identifiкуotos sritys, kuriose nebuvo nustatytas sąryšis tarp atliekų tvarkymo įrenginių veiklos ir visuomenės sveikatos:

⁵ DEFRA. *Review of Environmental and Health Effects of Waste Management: Municipal Solid Waste and Similar Wastes*. 2004.

- Nebuvo identifikuotas modernių atliekų deginimo įrenginių neigiamas poveikis visuomenės sveikatai, tačiau toks poveikis nustatytas dėl anksčiau pastatytų deginimo įrenginių veiklos pramoniniuose rajonuose. Tyrimuose buvo vertintas galimas atliekų deginimo poveikis onkologiniams, kvėpavimo ligų susirgimams ir apsigimimų skaičiui, tačiau nebuvo nustatyta tiesioginio ryšio tarp modernių atliekų deginimo įrenginių ir šių ligų atsiradimo;
- Detalūs tyrimai nenustatė, kad egzistuoja didesnė tikimybė netoli sąvartynų gyvenantiems žmonėms susirgti onkologinėmis ligomis;
- Nebuvo nustatytas ryšys tarp kompostavimo įrenginių ir susirgimų vėžiu bei astma.

Studijos išvadose teigiama, kad nors nebuvo nustatytas atliekų tvarkymo įrenginių neigiamas poveikis tyrimuose nagrinėjamiems susirgimams, bet koks poveikis sveikatai dėl atliekų tvarkymo bus žymiai mažesnis, nei dėl kitų veiksnių.

Daugumoje epidemiologinių tyrimų iki šiol nebuvo pateikta neginčijamų ir aiškių įrodymų dėl padidėjusios specifinių susirgimų rizikos, susijusios su atliekų tvarkymo infrastruktūra. Taip yra dėl epidemiologinių studijų trūkumo ir dėl pasikeitusių bei nuolat tobulėjančių atliekų tvarkymo technologijų. Dauguma tyrimų buvo atlikti vertinant senus atliekų tvarkymo įrenginius, ypač kalbant apie atliekų deginimo įrenginius. Yra labai mažai studijų, kurių metu būtų tirtas tiesioginis poveikis žmonėms. Daugelyje studijų nebuvo eliminuoti tokie faktoriai, kaip socialinis skurdas ir kiti, su tiriamuoju nesusiję, taršos šaltiniai⁶.

Pasaulio sveikatos organizacijos 2022 m. parengtoje Sveikatos įrodymų tinklų suvestinėje ataskaitoje „Kaip kultūriniai atliekų praktikos kontekstai veikia sveikatą ir gerovę?“⁷ (toliau – Ataskaita) nustatyta, kad didėjant kietųjų komunalinių atliekų kiekiui ir sudėtingėjant jų tvarkymui, atsiranda vis didesni iššūkiai visam PSO Europos regionui, turintys rimtų pasekmių žmonių sveikatai ir gerovei. Norint tai išspręsti, reikia ne tik techninių naujovių, bet ir geriau suprasti ir integruoti įvairius veiksnus, įskaitant kultūrinį kontekstą.

Šioje ataskaitoje buvo atkreiptas dėmesys į šiukšlinimą, kuris vertinamas kaip aplinkos ar psichologinis stresorius ir kaip sutrikimo rodiklis, mažinantis paplūdimių, gyvenamųjų rajonų ir miesto žaliųjų erdvių atkuriamąją vertę. Aplinkoje esančios šiukšlės gali atgrasyti žmones nuo sveikatą gerinančios veiklos lauke. Pavyzdžiui, pastebėjimas kaimynystėje esančių šiukšlių susijęs su mažesniu noru ar saugiu pasivaikščiojimu ir sportavimu lauke, ypač vyresnio amžiaus žmonėms ir moterims.

Kaip šiukšlinimo mažinimo priemonė nurodyta, kad kultūriškai pagrįstos kovos su šiukšlinimu programos, pabrėžiančios kolektyvinį tikslą ar tarnavimą kažkam didesniam už individualų save, gali būti labai veiksmingos.

Moksliniais tyrimais, kurie buvo orientuoti į sveikatą, o ne į ligas, nustatyta, kad teigiamas poveikis sveikatai yra susijęs ne tik su sumažėjusiu šiukšlių kiekiu, bet ir su dalyvavimu jas renkant. Įrodyta, kad aplinkos priežiūros veikla, pavyzdžiui, šiukšlių rinkimas, jūrų stebėsenos programos ir medžių sodinimo iniciatyvos, didina gerovę, skatindama fizinį aktyvumą, didindama prisirišimą prie vietos ir gerindama savivertę.

Taip pat šioje ataskaitoje vertinamas maisto švaistymas ir jo poveikis sveikatai. Pažymėtina, kad maisto atliekų poveikis sveikatai nėra pats aktualiausias tvarkant kietąsias komunalines atliekas. Maisto

⁶ L. Giusti. A review of waste management practices and their impact on human health. Waste management 29 (2009) 2227-2239.

⁷ <https://apps.who.int/iris/handle/10665/354695>

švaistymas yra susijęs su padidėjusia infekcijos rizika, kvapų ir parazitų, graužikų, galinčių pernešti ligas, trauka.

Maisto švaistymui didžiausią įtaką daro tai, kad maisto gamyba ir paruošimas paprastai perduodamas didelėms įmonėms, kartu pabrėžiant patogumą žmonėms. Tačiau šie veiksniai netiesiogiai turi poveikį buitinių maisto atliekų kiekiui, nes prarandamos žinios apie maisto saugojimą ir konservavimą, trūksta įgūdžių ir pasitikėjimo vertinant maisto tinkamumą vartoti ir iš tikrųjų ar numanoma trūksta laiko maistui gaminti, kol jis sugenda. Kai kurie tyrimai rodo, kad žmonės, kurie augina savo maistą, geriau žinodami, kokių pastangų ir įgūdžių reikalauja maisto gamyba, linkę švaistyti mažiau. Tai suteikia galimybių sumažinti maisto švaistymą atgaivinant vietos maisto gamybos kultūrą, be kita ko, pasitelkiant bendruomenių programas, tokias kaip miesto sodai ir bendruomenių sodai.

LR Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama užtikrinti sveikatai palankią mitybą ugdymo įstaigose ir sumažinti iššvaistomo maisto kiekį, pateikė švediško stalo principo diegimo ir maisto švaistymo mažinimo priemonių įgyvendinimo rekomendacijas⁸. Toks būdas organizuoti maitinimą vaikų kolektyvuose yra efektyvus ir dėl to, kad ugdoma maitinimosi kultūra, savarankiškumas bei geriau patenkinami asmeniniai vaikų skonio poreikiai. Vaikų maitinimas savitarnos principu gali būti visiškas, kuomet galima pasirinkti visus nurodytus patiekalus ir jų kiekius, arba dalinis, kuomet vaikai gali patys įsidėti garnyrą ar įsipilti sriubos.

Vadovaujantis Maisto švaistymo problematikos Lietuvoje apžvalga Kauno rajono savivaldybė švediško stalo sistemą mokyklose diegti pradėjo viena pirmųjų Lietuvoje. 2017 metais įgyvendintas pilotinis švediškų stalų projektas 6 skirtingo tipo mokyklose Kauno rajone. 2022 m. rugsėjo mėnesį buvo vykdoma apklausa švediško stalo principą taikančiose mokyklose Kauno rajone, kurioje buvo klausiama apie maisto atliekų kiekį. Mokyklose, kuriose taikomas švediško stalo maitinimo principas maisto atliekų sumažėjo nuo 50 iki 80 proc. ir vidutiniškai nuo pagaminamo maisto atliekomis virsta tik 5-9 proc. maisto. O štai mokyklos, kuriose taikoma įprasta maitinimo tvarka, nurodė, kad vidutiniškai nuo pagaminamo maisto susidaro 12-20 proc. atliekų. Todėl galime teigti, kad švediško stalo sistemos diegimas mokyklose mažina maisto atliekų susidarymą bei maisto švaistymą.

Atsižvelgiant į tai, kad *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatyti atliekų tvarkymo ir prevencijos tikslai ir uždaviniai, susiję su visuomenės sąmoningumo ugdymu, šiuokšlinimo bei maisto švaistymo mažinimu ir plečiama atskirai surenkamų atliekų, kurios tinkamos perdirbimui, naudojimui ar pakartotiniam naudojimui, sistema, tokiu būdu mažinant regioniniame sąvartyne šalinamų atliekų kiekius, daroma išvada, kad šie atliekų tvarkymo sprendiniai darys teigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Be to, atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas visuomet siejamas su aukštesnių higienos reikalavimų užtikrinimu, mažesne aplinkos tarša ir mažesniu neigiamu poveikiu visuomenės sveikatai ir gerovei.

Naujai planuojami atliekų tvarkymo įrenginiai reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai taip pat neturės. Įvertinus šiuo metu veikiančiose DGASA vykdomą veiklą – atliekų priėmimą, laikymą, esant poreikiui rankinį rūšiavimą, ardymą ir perdavimą šias atliekas tvarkančioms įmonėms, galime teigti, kad aikštelėje stacionarių triukšmo šaltinių nėra, į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių teršalai neišsiskiria. Mobilūs konteinerinio tipo pastatai dažniausiai būna šildomi elektra. Todėl PŪV metu išmetimų iš stacionarių oro taršos šaltinių nėra. Vykdoma veikla nėra susijusi su kvapų generavimu. Įvertinus vykdomos atliekų tvarkymo veiklos pobūdį, fizikinės ir cheminės taršos galimybę DGASA teritorijoje ir už jos ribų, galime teigti, kad šiuo metu eksploatuojamose DGASA atliekų tvarkymo

⁸ <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/visuomenes-sveikatos-prieziura/mityba-ir-fizinis-aktyvumas-2/vaiku/svedisko>

veiklos keliama tarša už sklypo ribų neviršija gyvenamai aplinkai nustatyti normų. Todėl ir naujos DGASA įrengimas reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai neturės.

Maisto atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Klaipėdos regioninio sąvartyno žemės sklype, adresu Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r. sav., t.y. regioninio maisto atliekų apdorojimo įrenginio įrengimui, buvo atliktos poveikio aplinkai procedūros. Aplinkos apsaugos agentūra, įvertinus šios veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, priėmė sprendimą, kad veikla atitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas 2022-06-23 raštu Nr. (3-11 14.3.3 Mr)2-33218 pritarė Ataskaitai ir planuojamai ūkinei veiklai.

Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė juridiniams asmenims bus taip pat statomos esamo Klaipėdos regioninio sąvartyno teritorijoje, adresu Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r. Artimiausios gyvenamosios teritorijos nuo PŪV yra 390–570 m atstumu nuo PŪV žemės sklypo ribos (Spengių k.). Artimiausia Ketvergių gyvenvietė yra už 1,6 km. Objekto teritorijoje ar jo gretimybėse nėra visuomeninės ir rekreacinės paskirties urbanizuotų teritorijų, visuomeninės paskirties pastatų ar statinių. Artimiausios rekreacinės teritorijos – Minijos upės pakrantė – yra didesniu nei 2 km atstumu. T.y. šios aikštelės bus įrengiamos atokiau nuo gyvenamųjų teritorijų, kad jų keliama tarša neturėtų įtakos visuomenės sveikatai. Pažymėtina, kad šių aikštelių įrengimui bus rengiami atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo dokumentai.

7.10 PASEKMIŲ APLINKOS OBJEKTAMS TARPUSAVIO SĄVEIKA

Pasekmių aplinkos objektams, tarpusavio sąveika gali turėti sinergetinį efektą dėl, pvz., maisto ekonomijos, bendrai naudojamos teritorijos ar pastatų atliekų tvarkymo įrenginiams. Regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys, Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė juridiniams asmenims bus statomi esamo Klaipėdos regioninio sąvartyno teritorijoje, adresu Ketvergių g. 2, Dumpių k., Klaipėdos r. Tokiu būdu nereikės ieškoti naujų teritorijų, bus naudojamosi esama infrastruktūra (keliais, inžineriniais tinklais). Taip pat šie įrenginiai papildys vienas kitą, nes DGASA priimtos statybinės atliekos galės būti tvarkomos Statybinių atliekų apdorojimo aikštelėje. Statybinių atliekų tvarkymo aikštelėje susmulkintos statybinės atliekos galės būti naudojamos sąvartyno kelių tvarkymui. O tiek DGASA, tiek Statybinių atliekų apdorojimo aikštelėje atskiros šalinimui tinkamos atliekos bus šalinamos tame pačiame sklype esančiame sąvartyne. Šių įrenginių statyba vienoje vietoje taip pat prisidės ir prie atliekų transportavimo išlaidų mažinimo.

8 PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Priemonės komunalinių atliekų tvarkymo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti galima suskirstyti į dvi kategorijas:

1. Priemonės, susijusios su atliekų tvarkymo įrenginių planavimu, projektavimu, statyba, eksploatavimu;
2. Priemonės, susijusios su komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimu.

Komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių planavimas, projektavimas, statyba, eksploatavimas reglamentuojamas teisės aktu, o galimas šių įrenginių poveikis aplinkai vertinamas keturiais etapais:

- ankstyvojo planavimo stadijoje teritorijų planavimo metu;
- poveikio aplinkai vertinimo ir techninio projektavimo metu;
- statybos metu;
- atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimo metu.

Teisės aktų nustatytų reikalavimų įgyvendinimą (įskaitant ir TIPK leidime ar atliekų naudojimo ir šalinimo techniniame reglamente nustatytų eksploatavimo sąlygų laikymąsi) kontroliuoja atitinkamos kontroliuojančios institucijos.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas – pagrindinis instrumentas Klaipėdos rajono savivaldybei išvengti, sumažinti ar kompensuoti neigiamas komunalinių atliekų tvarkymo pasekmes aplinkai organizacinėmis priemonėmis. Šiomis priemonėmis siekiama užtikrinti, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistema būtų organizuojama tokiu būdu, kad atliekos būtų tvarkomos vadovaujantis atliekų tvarkymo hierarchija. Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu skiriamas atliekų prevencijai, pakartotiniam naudojimui, visuomenės švietimui, atskiram atliekų (antinių žaliavų, tekstilės atliekų, maisto ir virtuvės atliekų, statybinių atliekų, buityje susidarantių pavojingųjų atliekų), surinkimui bei perdirbimui ir komunalinių atliekų kiekio, patenkančio į sąvartyną, mažinimui.

Klaipėdos rajono savivaldybės administracija *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekte* numatytas priemones įgyvendins šiomis organizacinėmis/teisinėmis priemonėmis:

- rengdama savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planą;
- rengdama savivaldybės atliekų tvarkymo taisykles atliekų turėtojams;
- nustatydamas reikalavimus atliekų tvarkytojams sutartyse dėl komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo.

9 PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS IR JŲ VERTINIMAS

9.1 PLANE NUMATOMOS PRIEMONĖS IR NAUJA INFRASTRUKTŪRA

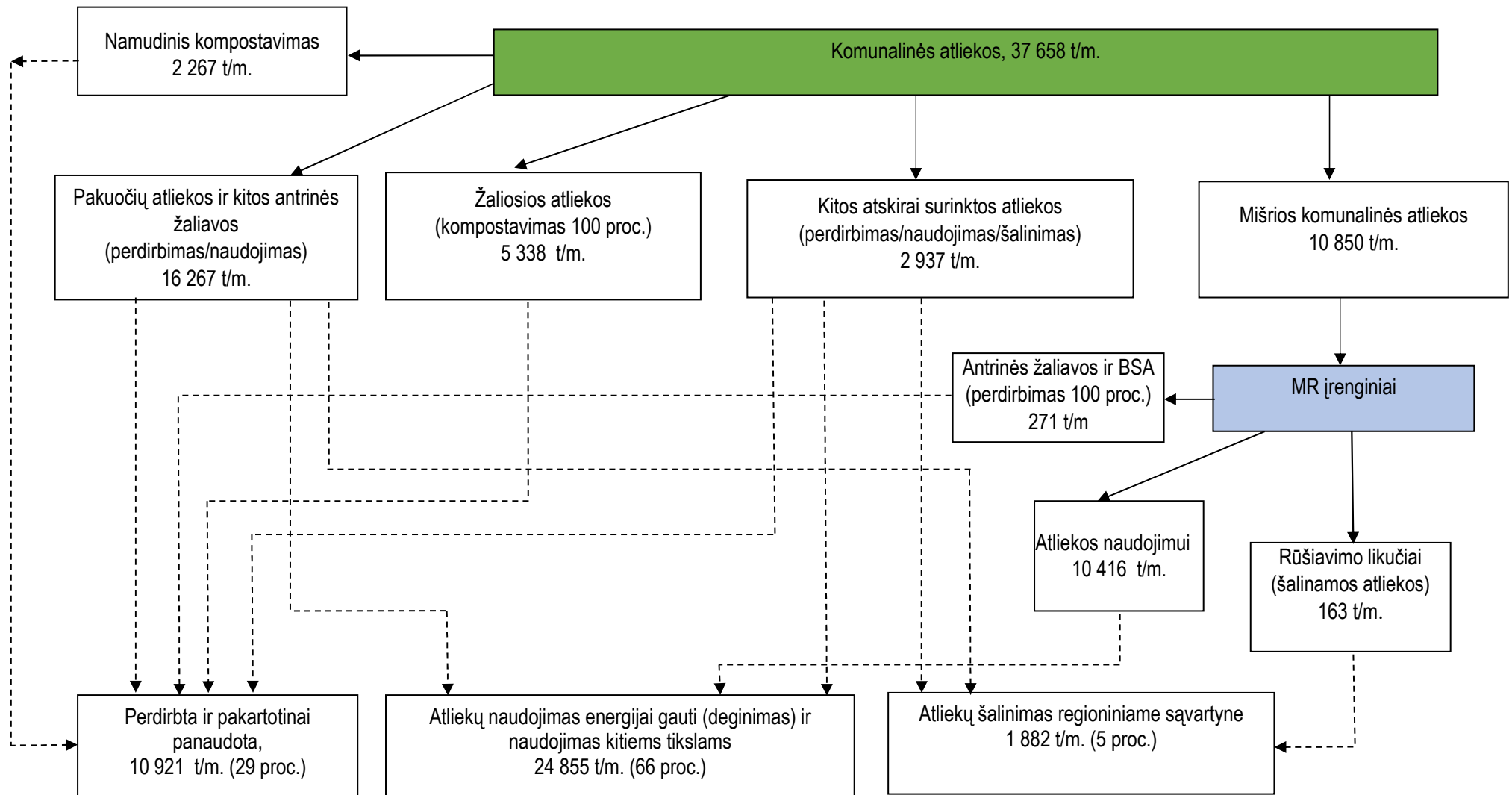
Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano įgyvendinimo priemonės pateiktos šio plano 4 skyriuje. Priemonių plane numatytos priemonės komunalinių atliekų tvarkymo uždaviniams spręsti, atsakingi vykdytojai, atlikimo terminai, prognozuojamas investicijų poreikis ir finansavimo šaltiniai. Plane daugiausiai numatytos organizacinės, ekonominės, visuomenės švietimo ir informavimo priemonės, skatinančios komunalinių atliekų prevenciją bei paruošimą pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui, ypač didelis dėmesys skiriamas rūšiuojamojo surinkimo plėtrai ir jo skatinimui.

2021–2027 metų vykdymo laikotarpiu Klaipėdos rajono savivaldybėje bei pačiame Klaipėdos regione bus baigta kurti ir pradėta eksploatuoti jau suplanuota regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra – regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys, statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, taip pat papildomai planuoja įrengti 1 naują DGASA, išplėsti esamą DGASA. Taip pat Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje susidariusioms atliekoms tvarkyti bus ir toliau eksploatuojamos 5 DGASA, 2 ŽAKA, Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartynas, Klaipėdos regiono mechaninio apdorojimo įrenginys, atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai (UAB „Gren Klaipėda“), Šlako apdorojimo aikštelė, vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra. Komunalinių atliekų tvarkymo srutai, sukūrus reikiamą komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Klaipėdos rajono savivaldybėje, pavaizduoti **Pav. 1**.

9.2 NAGRINĖTOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ALTERNATYVOS

Rengiant Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektą, SPAV ataskaitoje buvo nagrinėjamos 2 komunalinių atliekų tvarkymo alternatyvos.

„Nulinė“ alternatyva – galioja Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T11-43 patvirtinto *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plano* sprendiniai ir komunalinių atliekų tvarkymo būdai išlieka panašūs kaip esamos situacijos, t. y. didžioji dalis komunalinių atliekų panaudojama energijos gamybai (apie 66 proc. susidariusių ir surinktų komunalinių atliekų), o sąvartyne šalinama apie 5 proc.

Pav. 12. Nagrinėtos „nulinės“ alternatyvos preliminarus atliekų srautai

Siūloma alternatyva – didelis dėmesys skiriamas atliekų prevencijai, maisto švaistymo ir šiukšlinimo mažinimui, prioritetas teikiamas atliekų rūšiuojamajam surinkimui, nerūšiuotų atliekų kiekių mažinimui, pakartotiniam naudojimui, biologinių atliekų (žaliųjų atliekų bei nuo 2024 m. maisto / virtuvės atliekų) rūšiuojamajam surinkimui ir perdirbimui (įskaitant namudinį kompostavimą):

-intensyvinamas visuomenės švietimas atliekų rūšiavimo ir tvarkymo tema;

-intensyvinamas biologinių (įskaitant maisto atliekas) atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų bei kitų perdirbimui tinkamų komunalinių ir kitų atliekų rūšiuojamasis surinkimas, vystoma rūšiuojamojo surinkimo sistema (konteineriais, plečiamas DGASA tinklas, apvažiavimo būdu); nuo 2024 m. planuojamas maisto atliekų atskiras surinkimas Gargždų mieste ir kitose vietovėse, kur nėra sąlygų kompostavimui individualiuose namų ūkiuose. Taip pat planuojama DGASA plėtra, kad iki 2027 m. pasiekti valstybinę užduotį - kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų. Siekiant įvykdyti šią užduotį, turėtų būti įrengta dar viena DGASA Klaipėdos r. savivaldybės pietrytinėje dalyje ties Endriejau, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Tiksliai DGASA įrengimo vieta dar nėra žinoma. Klaipėdos r. savivaldybės administracija parinks tokią DGASA įrengimo vietą, kad ji nepatektų į saugomas bei kultūros paveldo teritorijas ir su jomis nesiribotų.

-plečiamas žaliųjų atliekų kompostavimas; diegiamas maisto atliekų kompostavimas individualių namų ūkiuose;

-vystoma ir plėtojama Klaipėdos regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra. Vystomas po pirminio rūšiavimo likusių atliekų mechaninis apdorojimas, išskiriant daugiau perdirbimui tinkamų antrinių žaliavų, planuojama įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo iš juridinių asmenų aikštelė bei statybinių atliekų, surinktų per DGASA, apdorojimo aikštelė. Surinktų maisto atliekų apdorojimui KRATC projektuoja regioninius maisto atliekų apdorojimo įrenginius (kurių pajėgumas ne mažesnis kaip 6 673 t/metus), depakeryje atskiriant priemaišas ir pakuotes nuo švarios biomasės, tinkamos biodujų gamybai ir laukų tręšimui. Šiais regioniniais maisto atliekų apdorojimo įrenginiais preliminarai planuoja naudotis ir Klaipėdos rajono savivaldybė. Naujas KRATC maisto apdorojimo įrenginys planuojamas esamo Klaipėdos regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno Dumpių k., Klaipėdos r. teritorijoje šalia MA įrenginio.

Po pirminio rūšiavimo likusios mišrios komunalinės atliekos nukreipiamos į esamą KRATC MA įrenginį, kurio metiniai pajėgumai – 75 tūkst. tonų, dirbant viena pamaina, 125 000 tonų, dirbant dviem pamainomis.

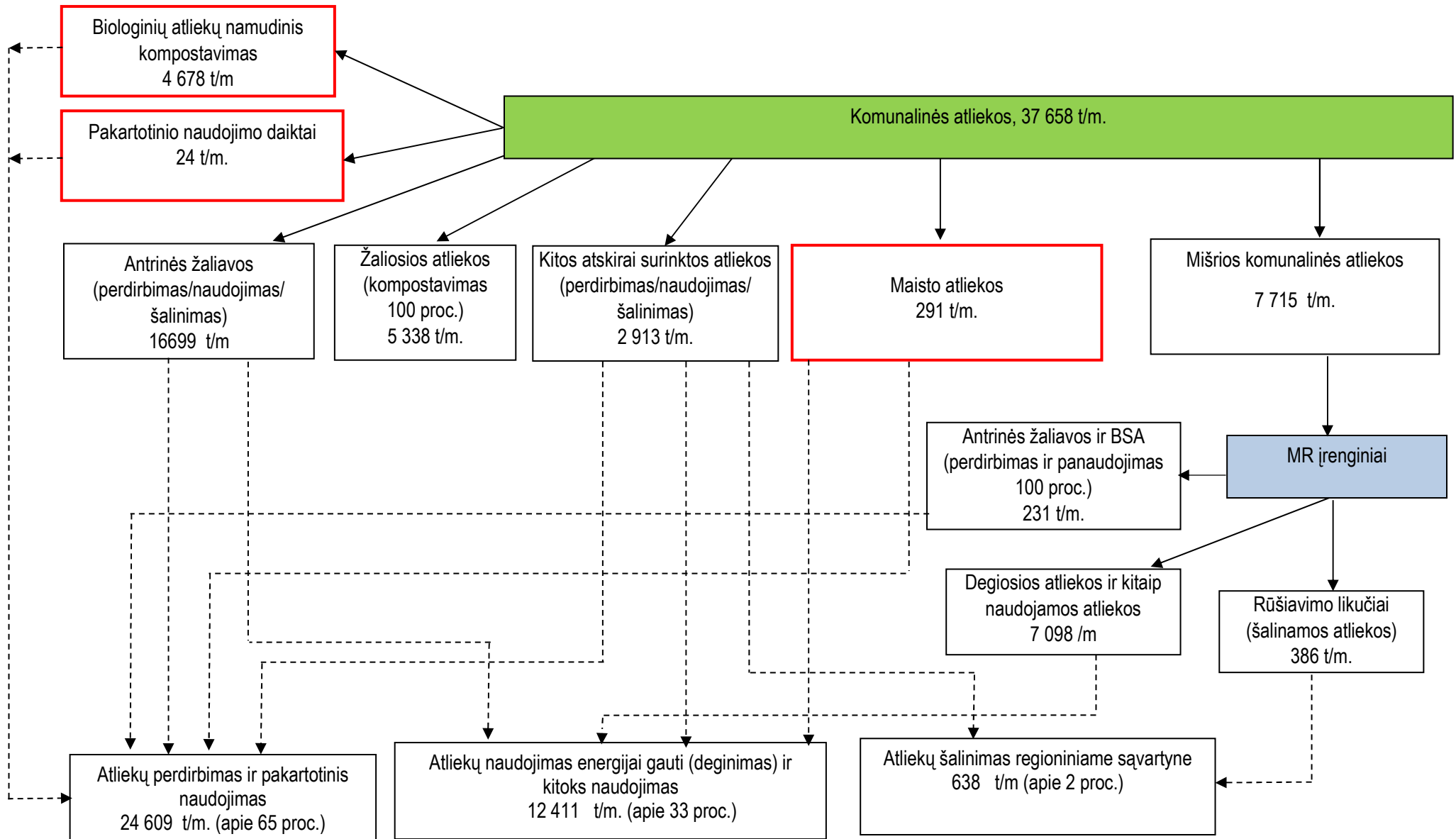
Įdiegus atskirą maisto atliekų surinkimą, MA įrenginyje tikimasi atskirti daugiau perdirbimui tinkamų antrinių žaliavų, nes į MA į regioninio atliekų tvarkymo centro įrenginius atvežamos mišrios komunalinės atliekos bus sausesnės.

-degamos tik perdirbimui netinkamos ir energetinę vertę turinčios atliekos, (biokuro ir atliekų termofikacinėje jėgainėje Klaipėdoje (UAB „Gren Klaipėda“).

-komunalinių atliekų šalinimas sąvartyne sumažinamas iki minimumo (2 proc.).

Nauji regioniniai atliekų tvarkymo įrenginiai planuojami šalia esamų atliekų tvarkymo įrenginių Dumpių k., Klaipėdos r.: maisto atliekų apdorojimo įrenginys planuojamas esamo Klaipėdos regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno Dumpių k. Klaipėdos r. teritorijoje šalia MA įrenginio, o DGASA, skirta atliekų priėmimui iš juridinių asmenų, bei statybinių atliekų rūšiavimo aikštelė planuojamos įrengti prie didžiųjų atliekų apdorojimo aikštelių, esančios Uosių g. 7, Dumpių k., Klaipėdos r., todėl vietos

alternatyvos nenagrinėjamos. Minėti regioniniai atliekų tvarkymo įrenginiai bus pastatyti esamų atliekų tvarkomo įrenginių teritorijose, kurie į saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektų teritorijas, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas bei kultūros paveldo vertybių teritorijas ir jų apsaugos zonas nepatenka ir su jomis nesiriboja.

Pav. 13. Nagrinėtos alternatyvos preliminarūs atliekų srautai

Vadovaujantis pateikta informacija galime teigti, kad nulinės alternatyvos atveju nebūtų įgyvendintos VAPTP nustatytos užduotys dėl atskiro maisto ir virtuvės atliekų surinkimo, atskiro tekstilės atliekų surinkimo, atliekų pakartotinio naudojimo, perdirbimo bei neįgyvendinti nustatyti atliekų šalinimo sąvartyne kriterijai.

9.3 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ALTERNATYVŲ ĮVERTINIMO METODIKA

Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 26 punkte nustatyta, kad „kai rengiami skirtingo planavimo lygmens planai ir programos, jų rengimo organizatoriai, siekdami išvengti dviejopo vertinimo, gali rengiamai ataskaitai tiesiogiai naudoti anksčiau atlikto aukštesnio planavimo lygmens planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo rezultatus“. Toks pat reikalavimas nustatytas ir *Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimuose, t.y. kai planas ar jo dalis yra aukštesnio lygmens plano dalis, vengiant pakartotinio vertinimo, informacija, surinkta atliekant aukštesnio lygmens plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, gali būti naudojama rengiant žemesnio lygmens plano ar jo dalies strateginį pasekmių aplinkai vertinimą.*

Kadangi atnaujinamas *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projektas rengiamas pagal *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano* bei *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* sprendinius, todėl rengiamo plano SPAV gali būti panaudota informacija, surinkta atliekant šių planų SPAV.

Rengiant *Valstybinį atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planą* bei *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planą*, t.y. aukštesnio planavimo lygio planus, buvo atliktas SPAV, todėl *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* SPAV ataskaitoje naudojami šių vertinimų rezultatai. *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano* bei *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* SPAV vertinimas buvo atliekamas pagal su aplinkos apsauga susijusius darnaus vystymosi prioritetus ir aplinkos apsaugos tikslus bei su jais susijusias nustatytas reikšmingas pasekmes aplinkai, naudojant **pasekmių lenteles**. Šis metodas pagrįstas numatomų strateginių veiksmų ar sprendinių išskaidymu į sudedamąsias dalis ir kiekvienos dalies įvertinimu aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi aspektais. **15 lentelėje** pateiktas apibendrintas nagrinėtų *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* alternatyvų palyginimas pagal pasekmes aplinkai, vadovaujantis *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano* bei *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* SPAV ataskaitų pasekmių lentelėse pateiktais motyvais.

Lentelė 14. SPAV alternatyvų palyginimas pagal pasekmes aplinkai

Aplinkos komponentai	Svarstytos plano alternatyvos		Motyvai, pastabos
	„Nulinė“ alternatyva	I alternatyva	
Atliekų susidarymas	0	+	I alternatyvoje numatytas atliekų prevencijos priemonių įgyvendinimas sumažins susidarantių atliekų kiekį, pirminių žaliavų poreikį, prailgins gaminių gyvavimo ciklą ir skatins susidariusių atliekų perdirbimą. Gaminių ir produktų pakartotinio naudojimo skatinimas mažins susidarantių atliekų kiekį, todėl netiesiogiai mažins jų šalinimą sąvartynuose ar deginimą. Plėtojant atskirą atliekų surinkimą bus didinami atliekų perdirbimo ir pakartotinio naudojimo pajėgumai. Tokiu būdu mažės į sąvartynus ir atliekų deginimo įrenginius patenkantys atliekų srautai, mažės žaliavų ir kitų išteklių sąnaudos tokiems produktams pagaminti. Vystant atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų perdirbimą bus pagaminamas aukštos kokybės kompostas.
Aplinkos oras	-	0/+	Komunalinių atliekų sąvartyne pašalintose atliekose greitai susidaro anaerobinės sąlygos (nelieka deguonies) ir prasideda pašalintų organinių medžiagų irimas. Vykstant šiam procesui, susidaro sąvartyno dujos, kuriose paprastai esama apie 55% metano, 45% anglies dvideginio ir per šimtą kitų dujinių junginių (pvz. sieros vandenilis (H₂S), anglies disulfidas (CS₂), merkaptanai, chloruoti angliavandeniliai, odorantai, silikato komponentai ir kt.). Net ir įrengus sąvartyno dujų surinkimo ir panaudojimo įrenginius, neįmanoma išvengti sąvartynų neigiamo poveikio aplinkos orui. Pradėjus atskirai surinkti maisto ir virtuvės atliekas ir iš jų gaminant organinę pulpa, taip pat atskirai surenkant tekstilės atliekas, dar mažiau biologiškai skaidžių atliekų bus šalinama sąvartyne. Pakartotinio produktų naudojimo ir remonto skatinimo priemonės sumažins susidarantį atliekų kiekį. Tam tikri produktai, jų neremontuojant ar nenaudojant pakartotinai, gali būti anksčiau laiko šalinami kaip atliekos, įskaitant deginimą atliekų deginimo įrenginiuose ar net buityje (pvz., baldų, tekstilės atliekos). Sumažėjęs tokių atliekų kiekis prevenciniu būdu gali mažinti į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį atliekų deginimo ir namų ūkių sektoriuose. Mažinant maisto švaistymą bus mažinama oro tarša, kuri susidarytų didesnio kiekio maisto gamybos bei transportavimo metu. Atskirai surenkant didesnius išrūšiuotų atliekų ir juos perdirbat bus mažinamas pirminių žaliavų naudojimas, o tuo pačiu ir tarša, kuri susidaro dėl pirminės žaliavos išgavimo. Tačiau padidės autotransporto, surenkančio atliekas srautai, o tai turės įtakos iš autotransporto išmetamų teršalų kiekio padidėjimui.
Triukšmas	-/0	-/0	Atliekų tvarkymo įrenginiuose galima lokali triukšmo tarša, kurią gali sukelti tiek stacionarūs įrenginiai, tiek mobilios transporto priemonės. Tačiau kaip rodo praktika, triukšmo lygis už komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių sklypų ribos paprastai neviršija leistinų triukšmo normų.
Paviršinis ir požeminis vanduo	0	0	Didžiausias atliekų tvarkymo poveikis vandenims susijęs su sąvartyno filtrato surinkimu ir tvarkymu. Tiek „nulinės“ alternatyvos atveju, tiek I alternatyvos atveju numatyta eksploatuoti modernų regioninį sąvartyną su hermetišku sąvartyno dugnu, drenažine filtrato surinkimo sistema bei filtrato valymu.
Dirvožemis	+	+	Iš atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų bus pagaminta organinė pulpa, iš kurios bus pagaminamas kokybiškas

Aplinkos komponentai	Svarstytos plano alternatyvos		Motyvai, pastabos
	„Nulinė“ alternatyva	I alternatyva	
			kompostas. Taip pat ir toliau planuojama plėsti žaliųjų atliekų kompostavimo pajėgumus. Kompostuojant žaliąsias atliekas (žolę, lapus, nugenėtas šakas) gaunamas aukštos kokybės kompostas - dirvos trąša, kuri naudojama dirvai tręšti, jos kokybei gerinti. Mažinant šiukšlinimą taip pat bus prisidedama prie dirvožemio išsaugojimo, nes mažėjant šiukšlinimui, mažės pavojingų cheminių medžiagų patekimo į dirvožemį tikimybė.
Klimato veiksniai	+	0/+	Atliekų tvarkymo sektoriaus pagrindinis globalinį klimato atšilimą įtakojantis veiksnys yra sąvartynuose šalinant biologiškai skaidžias atliekas anaerobinėmis sąlygomis išsiskiriančios metano dujos. Jau šiuo metu yra ribojamas į sąvartyną šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekis. Planuojamas atskiras maisto ir virtuvės atliekų surinkimas ir perdirbimas, atliekų prevencija, pakartotinis naudojimas bei didesnis atskirai surinktų atliekų perdirbimas mažins sąvartyne šalinamų atliekų kiekį ir prisidės prie mažesnio ŠESD kiekio išsiskyrimo sąvartyne. Tačiau tokios priemonės kaip antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklo plėtra gali turėti tiek teigiamų (rūšiavimo skatinimas), tiek neigiamų (padidėjęs ŠESD kiekis iš surenkamojo transporto) mažo reikšmingumo pasekmių.
Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	+	+	Atliekų perdirbimo ar panaudojimo metu išsaugomi ištekliai pakeičia gamtinius išteklius, kurie turėtų būti išgaunami. Abiejų alternatyvų atveju numatytas atliekų perdirbimas ir atliekų energetinio potencialo panaudojimas (energijos gamyba).
Biologinė įvairovė (įsk. pasekmės gyvūnijai ir augalijai)	0	0	Atliekų tvarkymas tiesioginio neigiamo poveikio natūralioms buveinėms ir biologinei įvairovei (įsk. pasekmės gyvūnijai ir augalijai) nekelia, nes saugomose, jautriose aplinkai teritorijose atliekų tvarkymo įrenginių statyba neleista.
Kraštovaizdis	0	0/+	I alternatyvoje numatyto priemonės tokios kaip, atliekų prevencija, šiukšlinimo mažinimas turės tiesioginį teigiamą poveikį kraštovaizdžiui, nes bus siekiama mažinti pačių atliekų susidarymą. O šiukšlėmis užterštų vietovių sutvarkymas tiesiogiai gerins kraštovaizdžio būklę bei šias vietovės padarys patrauklias visuomenės lankymui. Plečiant atskirą atliekų surinkimą bus mažinamas sąvartyne šalinamų atliekų kiekis. Tokiu būdu bus galima ilgiau eksploatuoti esamą sąvartyną, neužimat naujų teritorijų, kurios neigiamai įtakotų kraštovaizdį. Dalis atliekų tvarkymo įrenginių (Regioninis maisto atliekų apdorojimo įrenginys, Statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, 1 nauja DGASA juridiniams asmenims) bus įrengiama esamo sąvartyno teritorijoje, todėl jos jokios įtakos kraštovaizdžiui nedarys. Naujos DGASA įrengimas nežymiai įtakos kraštovaizdį, nes teritorija bus užstatoma žemais, konteinerinio tipo pastatais bei konteineriais. Tai nėra masyvus įrenginys, kuris išdarkytų kraštovaizdį.
Kultūros paveldas	0	0	Atliekų tvarkymas tiesioginio neigiamo poveikio kultūros paveldui nesukelia, nes saugomose, jautriose kultūros paveldui teritorijose atliekų tvarkymo įrenginių statyba neleista, o atskirais atvejais poveikis turi būti įvertintas ar poveikio mažinimo priemonės numatomos PAV dokumentuose, kurie derinami su kultūros paveldo apsaugos institucijomis.

Aplinkos komponentai	Svarstytos plano alternatyvos		Motyvai, pastabos
	„Nulinė“ alternatyva	I alternatyva	
Materialiniai antropogeniniai išteklių	0	0	Poveikis antropogeniniams ištekliams – žemės sklypų naudojimo suvaržymas dėl atliekų tvarkymo įrenginių sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) nustatymo priklauso nuo konkrečios atliekų tvarkymo įrenginio vietos parinkimo. Regioninio sąvartynui jau yra suformuota ir įteisinta teritorijų planavimo dokumentais 150 m SAZ. Sąvartyne papildomai planuojamiems įrengti įrenginiams reglamentuojama 100 m SAZ, t.y. dėl šių naujų įrenginių papildomų apribojimų neatsiras. Naujai planuojamai įrengti DGASA reglamentuojamas 100 m SAZ dydis bei esamos DGASA pajėgumų išplėtimui reikės papildomai įvertinti, ar nereikės tikslinti šių aikštelių SAZ dydžių. Todėl šioms įrenginiams bus atliekamos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūros, kurių metu SAZ dydis nustatomas pagal keliamą taršą arba sumažinamas su šio įrenginio ar sklypo ribomis. Jeigu bus nuspręsta registruoti SAZ, kuris patenka ant kitoms fiziniams asmenims priklausančių žemės sklypų, šie darbai bus atlikti tik gavus žemės sklypų savininkų sutikimus ir jiems sumokėjus kompensacijas. T.y. jokie suvaržymai ant kitoms asmenims priklausančių žemės sklypų nebus uždėti be jų sutikimo.
Visuomenės sveikata	-	+	Didžiausią neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir gerovei gali daryti atliekų šalinimas sąvartynuose. Abiejų alternatyvų atveju moderniam sąvartynui numatyta šalinti vis mažesnius atliekų kiekius, todėl poveikis visuomenės sveikatai turėtų būti teigiamas. Be to, atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas visuomet siejamas su aukštesnių higienos reikalavimų užtikrinimu, mažesne aplinkos tarša ir mažesniu neigiamu poveikiu visuomenės sveikatai ir gerovei.

+

tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės.

-

tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės.

0

nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų reikšmingų pasekmių.

10 SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURTA ATLIEKANT SPAV

Pagrindinis sunkumas, su kuriuo buvo susidurta atliekant vertinimą, susijęs su susistemintos informacijos apie atliekų tvarkymo sektoriaus poveikį atskiriems aplinkos komponentams ir visuomenės sveikatai nebuvimu. Lietuvoje nėra sukurtos informacinės bazės, kurioje būtų kaupiama informacija, pvz., apie atliekų tvarkymo įrenginių veiklos sąlygojamą taršą orui, vandenims, dirvožemiui ir daromą neigiamą poveikį visuomenės sveikatai.

11 PLANO ĮGYVENDINIMO PASEKMIŲ STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONĖS

Pagrindiniai su atliekų tvarkymu susiję aplinkos apsaugos politikos tikslai:

- efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas;
- pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas;
- pavojaus visuomenės sveikatai mažinimas;
- geresnė gamtos apsauga;
- geresnis visuomenės informavimas ir aktyvumo skatinimas.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas numato priemones, kurios leistų siekti šių tikslų, mažinant neigiamą atliekų tvarkymo poveikį aplinkai. Plano įgyvendinimą vertins Klaipėdos rajono savivaldybės administracija ir KRATC periodiškai po kiekvienų kalendorinių metų pagal tokius kriterijus:

1. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo priemonės, kurios pateiktos **Plano Lentelė 35**.
2. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano* komunalinių atliekų tvarkymo užduotys (užpildoma **Lentelė 15**):

Lentelė 15. Valstybinio atliekų tvarkymo 2021–2027 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas

VAPT punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys							
260.1- 260.2	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	Siektina reikšmė	47%	54%	58%	62%	65%
		Faktinė	...	...	...	...	...

VAPT punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
		reikšmė					
260.3	Planuojamas šalinti Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	Siektina reikšmė	3%	2%	2%	2%	2%
		Faktinė reikšmė	...	...	...	...	...
Rūšiuojamojo surinkimo kiekybinės užduotys savivaldybėms/regionui							
261.1	Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	Siektina reikšmė	60%	65%	70%	75%	80%
		Faktinė reikšmė	...	...	...	...	...
261.2	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, tame tarpe:						
	Žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	Faktinė reikšmė		...	...	...	...
	Maisto atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	Faktinė reikšmė		...	...	...	...
	Žaliųjų atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	Faktinė reikšmė		...	...	...	...
	Maisto atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	Faktinė reikšmė		...	...	...	...
261.5	Gyventojų aprūpinimas surinkimo priemonėmis butyje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti, vnt.	Faktinė reikšmė			...	...	...
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų	Siektina reikšmė	5	5	5	5	6
		Faktinė reikšmė					...
263.3.	plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą;	Siektina reikšmė	0	0	1	1	2
		Faktinė reikšmė					...

Atskirų atliekų tvarkymo įrenginių poveikis aplinkai stebimas vykdant ūkio subjektų monitoringą pagal šių teisės aktų reikalavimus:

- Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo;

- Ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 230 su visais pakeitimais;
- Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 su visais pakeitimais;
- Metodinių reikalavimų monitoringo programos požeminio vandens monitoringo dalies rengimui, patvirtintus Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. 1-156 su visais pakeitimais;
- Atliekų deginimo aplinkosauginių reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 699 su visais pakeitimais;
- Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. 444 su visais pakeitimais;
- Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo, anaerobinio apdorojimo aplinkosauginių reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. D1-57 su visais pakeitimais.

Ūkio subjektų aplinkos monitoringas turi būti vykdomas pagal Aplinkos apsaugos agentūros suderintą ūkio subjektų aplinkos monitoringo programą. Požeminio vandens monitoringas turi būti vykdomas pagal teisės aktų nustatyta tvarka parengtą ir patvirtintą ūkio subjekto požeminio vandens monitoringo programą. Ūkio subjektas atsako už taršos šaltinių ir jų aplinkos (poveikio aplinkai) monitoringo įgyvendinimą, duomenų patikimumą bei monitoringo duomenų pateikimą teisės aktų nustatyta tvarka. Ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo atveju nustatčius išmetamų teršalų ribinių verčių viršijimą arba gamtinės aplinkos komponentų kokybės pablogėjimą, ūkio subjektas turi imtis visų priemonių sumažinti taršą iki leidžiamų normatyvų.

12 ATASKAITOJE PATEIKTOS INFORMACIJOS NETECHNINĖ SANTRAUKA

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas pradėtas rengti 2022 m. gegužės mėn. vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo VI skirsnio 28 straipsniu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintas Regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų sudėties ir turinio, rengimo ir skelbimo reikalavimais.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas atnaujina Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T11-43 patvirtintą *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 m. planą*, numatant priemones, užtikrinančias *2021–2030 metų nacionalinio pažangos planą, Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane (VAPTP) bei Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* nustatytų užduočių įgyvendinimą.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto rengimo organizatorius yra Klaipėdos rajono savivaldybės administracija. Pagal su Klaipėdos rajono savivaldybės administracija pasirašytą sutartį, *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* rengimo SPAV konsultantas yra UAB „Ekokonsultacijos“. SPAV procese subjektų teisėmis dalyvauja Klaipėdos rajono savivaldybės administracija, Klaipėdos miesto

savivaldybės administracija, Kretingos rajono savivaldybės administracija, Neringos savivaldybės administracija, Palangos miesto savivaldybės administracija, Šilalės rajono savivaldybės administracija, Šilutės rajono savivaldybės administracija, Rietavo rajono savivaldybės administracija, Plungės rajono savivaldybės administracija, Aplinkos apsaugos agentūra, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis skyrius; Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

SPAV ataskaita parengta pagal *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projektą ir šio plano SPAV apimties nustatymo dokumentą. Ataskaitoje aprašomos ir įvertinamos plano įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai, išsamiai nagrinėjami vertinimo apimties nustatymo dokumente numatyti klausimai.

Ataskaitos 2 skyriuje pateikiamas trumpas *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* aprašymas. Pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo Klaipėdos rajono savivaldybėje tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu, komunalinių atliekų tvarkymo principais ir siekiant įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotis iki 2027 m., nustatomi šie Klaipėdos rajono savivaldybėje komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 m.:

- 1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti jų sąmoningumą ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (keisti požiūrį, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti).
- 2 tikslas. Mažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ir šiukšlinimą.
- 3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius.
- 4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą.

Šiame skyriuje taip pat pateikiamos plano sąsajos su kitais Lietuvos Respublikos planais ir programomis, pvz., *Valstybinių atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planu*, *Klaipėdos regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planu*, *Klaipėdos rajono strateginiu plėtros planu iki 2030 m.*

Ataskaitos 3 skyriuje yra pateikiamos bendros Klaipėdos rajono savivaldybės aplinkos charakteristikos ir jų sąsaja su komunalinių atliekų tvarkymu, vertinama kokia bus aplinkos būklė, jeigu *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas* nebus įgyvendintas. Kadangi atliekų deginimas yra pagrindinis Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų tvarkymo būdas, todėl yra prarandami medžiaginiai ištekliai, kas buvo identifikuota kaip pagrindinė komunalinių atliekų tvarkymo problema.

Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano įgyvendinimo priemonės pateiktos šio plano 4 skyriuje. Priemonių plane numatytos priemonės komunalinių atliekų tvarkymo uždaviniams spręsti, atsakingi vykdytojai, atlikimo terminai, prognozuojamas investicijų poreikis ir finansavimo šaltiniai. Plane didelis dėmesys skiriamas atliekų prevencijai, maisto švaistymo ir šiukšlinimo mažinimui, pakartotiniam naudojimui, biologinių atliekų namudiniam kompostavimui, intensyvinamas maisto atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų bei kitų perdirbimui tinkamų

komunalinių atliekų rūšiuojamasis surinkimas, vystoma rūšiuojamojo surinkimo sistema (konteineriais, plečiamas DGASA tinklas), apdorojamos atskirai surinktos maisto atliekos, plečiamas žaliųjų atliekų kompostavimas, likusių atliekų mechaninis apdorojimas, išskiriant daugiau perdirbimui tinkamų antrinių žaliavų, didelio gabarito ir statybinių atliekų apdorojimas, tik perdirbimui netinkamų ir energetinę vertę turinčių atliekų deginimas, komunalinių atliekų šalinimas sumažinamas iki minimumo. Pagrindiniai regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros objektai, kurių įgyvendinimas numatytas plane, ir kurie bus pastatyti iki 2027 m. pabaigos – tai regioniniai maisto apdorojimo įrenginiai, statybinių atliekų apdorojimo aikštelė, paruošimo pakartotiniam naudojimui centras, nauja didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė (skirta atliekų priėmimui iš juridinių asmenų). Nujos DGASA su atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vieta (stotele) įrengimas planuojamas pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejau, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Planuojama esamos DGASA plėtra.

Ataskaitos 4 skyriuje pateikiama informacija apie planuojamų įrengti atliekų tvarkymo įrenginių vietoves, t. y. teritorija, kuri gali būti reikšmingai paveikta, aplinkos charakteristikos.

Ataskaitos 5 skyriuje trumpai aprašytos su planu susijusios aplinkos apsaugos problemos. Rengiant *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projektą, buvo identifikuotos 5 pagrindinės problemos, kurias būtina spręsti iki 2027 m.: (1) užtikrinti, kad atliekų susidarymo vietoje sutvarkytas biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktas komunalinių atliekų kiekis 2023 m. sudarytų ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio; (2) iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose; (3) iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarantioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis; (4) iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidaranti pavojingąsias atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas); (5) iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų.

Ataskaitos 6 skyriuje apibūdinami su plano projektu susiję tarptautiniu, Europos Sąjungos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai.

Ataskaitos 7 skyriuje pateiktas *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* (t. y. siūlomos alternatyvos) strateginis pasekmių aplinkai vertinimas pagal poveikio objektus ir pasekmių rūšį. Pagrindinės SPAV išvados:

- Įgyvendinus *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatytas priemones ir užduotis (diegiant pakartotinį atliekų naudojimą, intensyvinant maisto atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų bei kitų perdirbimui tinkamų komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir perdirbimą, plečiant žaliųjų atliekų kompostavimą ir tik perdirbimui ar naudojimui netinkamos atliekos bus šalinamos sąvartyne, t.y. mažinant šalinamų atliekų kiekį sąvartynuose bei didesnį kiekį atliekų perdirbant), komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai lyginant su esama būkle turės teigiamą poveikį aplinkos orui ir klimato kaitai (t.y., atliekų tvarkymo procesai sąlygos mažesnę šiltnamio dujų susidarymą, taupys atsinaujinančius ir neatsinaujinančius išteklius);
- Įgyvendinus atnaujinamo *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatytas priemones ir užduotis, komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai

lyginant su esama būkle neturės reikšmingo neigiamo poveikio paviršiniams ir požeminiams vandenims;

- Plečiant kompostuojamų žaliųjų atliekų (žolės, lapų, nugenėtų šakų ir pan.) pajėgumus bei pradėjus atskirai surinkti maisto ir virtuvės atliekas bei jas perdirbti, bus gaunamas aukštos kokybės kompostas – dirvos trąša, kuri naudojama dirvai tręšti, jos kokybei gerinti, taigi *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projekto* įgyvendinimas turės teigiamą poveikį dirvožemio kokybei.
- Kadangi atliekų perdirbimo ar naudojimo metu išsaugomi išteklių pakeičia gamtinius išteklius, kurie turėtų būti išgaunami, todėl siūlomų alternatyvų atveju numatomas teigiamas poveikis neatsinaujantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams (mažinant iškastinio (neatsinaujinančio) kuro vartojimą ir pirminių žaliavų naudojimą).
- Dalis *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatytų įrenginių bus įrengti Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje. Todėl šių atliekų tvarkymo įrenginių teritorija į saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektų teritorijas, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas nepatenka ir jose nėra kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų. Naujai planuojamos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės įrengimo vieta būtų pietrytinėje savivaldybės dalyje ties Endriejavu, Judrėnais ar gretimose teritorijose. Bus parinkta tokia DGASA įrengimo vieta, kuri į saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektų teritorijas, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas bei kultūros paveldo vertybių teritorijas ir jų apsaugos zonas nepatenka ir su jomis nesiriboja. Numatoma komunalinių atliekų pirminio rūšiavimo konteneriais sistemos plėtra bus vykdoma tik pas atliekų turėtojus, t. y. urbanizuotose teritorijose, todėl komunalinių atliekų tvarkymo pokyčiai lyginant su esama būkle neturės reikšmingo neigiamo poveikio biologinei įvairovei, saugomoms teritorijoms ir kultūros paveldui.
- Kraštovaizdžiui atliekų tvarkymo įrenginiai daro neigiamą poveikį dėl žemės plotų užėmimo, žemėnaudos pakeitimo, sukelia vizualinę taršą, suvaržo gretimų žemių naudojimą. Įgyvendinus siūlomą alternatyvą, esamo Klaipėdos regiono nepavojingų atliekų sąvartyno, ploto nereikės didinti, nes plečiant atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, o likusias mišrias komunalines atliekas pirmiausiai tvarkant regioniniuose mechaninio rūšiavimo įrenginiuose sumažės į sąvartyną patenkančių atliekų kiekis, todėl tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės.
- *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatytiems įrenginiams arba jau yra nustatytas SAZ dydis, arba bus nustatytas, todėl daroma išvada, kad siūlomos alternatyvos atveju neigiamo poveikio materialiniams antropogeniniams ištekliams nebus.
- Didžiausią neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir gerovei gali daryti šiukšlinimas, didėjantys netvarkomų atliekų kiekiai, atliekų sąvartynai. Kadangi *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projekte numatyta atliekų prevencija, šiukšlinimo mažinimas, daiktų pakartotinis naudojimas, didesnis atliekų perdirbimas daroma išvada, kad siūlomos alternatyvos atveju bus daromas teigiamas poveikis visuomenės sveikatai. Be to, atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas visuomet siejamas su aukštesnių higienos reikalavimų užtikrinimu, mažesne aplinkos tarša ir mažesniu neigiamu poveikiu visuomenės sveikatai ir gerovei.

Ataskaitos 8 skyriuje aprašytos priemonės *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti. Šios priemonės susijusios su komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimu ir su galimomis neigiamomis pasekmėmis aplinkai statant ir eksploatuojant atliekų tvarkymo infrastruktūrą.

Ataskaitos 9 skyriuje aprašytos ir įvertintos dvi alternatyvos nulinė bei siūloma alternatyva:

- 1) **„Nulinė“ alternatyva** – galioja Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T11-43 patvirtinto *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plano* sprendiniai ir komunalinių atliekų tvarkymo būdai išlieka panašūs kaip esamos situacijos, t. y. didžioji dalis komunalinių atliekų panaudojama energijos gamybai (apie 66 proc. susidariusių ir surinktų komunalinių atliekų), o sąvartyne šalinama apie 5 proc.
- 2) **Pirma alternatyva – Siūloma alternatyva** – didelis dėmesys skiriamas atliekų prevencijai, maisto švaistymo ir šiukšlinimo mažinimui, pakartotiniam naudojimui, biologinių atliekų namudiniam kompostavimui, intensyvinamas maisto atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų bei kitų perdirbimui tinkamų komunalinių atliekų rūšiuojamasis surinkimas, vystoma rūšiuojamojo surinkimo sistema (konteineriais, plečiamas DGASA tinklas), apdorojamos atskirai surinktos maisto atliekos, atskiriant priemaišas ir paruošiant biomasę biudujų išgavimui, plečiamas žaliųjų atliekų kompostavimas, likusių atliekų mechaninis apdorojimas, išskiriant daugiau perdirbimui tinkamų antrinių žaliavų, didelio gabarito ir statybinių atliekų apdorojimas, tik perdirbimui netinkamų ir energetinę vertę turinčių atliekų deginimas, komunalinių atliekų naudojimo energijai gauti kiekiai sumažėja iki 33 proc.

SPAV alternatyvų palyginimas pagal pasekmes aplinkai pateiktas **Lentelė 14**. SPAV ataskaitoje nagrinėtos I alternatyvos atveju, komunalinių atliekų tvarkymo sprendiniai yra priimtini, nes jie ženkliai pagerins aplinkos būklę, lyginant su esama situacija. Numatytos priemonės išplės atskirą atliekų surinkimą ir perdirbimą, 2027 m. sumažinant deginimui skirtų atliekų kiekį iki 33 proc. bei nepadidins šalinamų atliekų kiekio, kuris sudaro apie 2 proc. nuo bendro surenkamų atliekų kiekio.

Ataskaitos 10 skyriuje trumpai apibūdinti sunkumai, su kuriais susidurta atliekant SPAV. Pagrindinis sunkumas, su kuriuo buvo susidurta atliekant vertinimą, susijęs su susistemintos informacijos apie atliekų tvarkymo sektoriaus poveikį atskiriems aplinkos komponentams ir visuomenės sveikatai nebuvimu.

Ataskaitos 11 skyriuje pateiktos *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo stebėsenos (monitoringo) priemonės. Plano įgyvendinimą vertins jame nurodytos institucijos (pagal kompetenciją) periodiškai po kiekvienų kalendorinių metų pagal tokius kriterijus:

- kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo priemonės, kurios pateiktos Plano **Lentelė 35**.
- kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano* komunalinių atliekų tvarkymo užduotys (užpildoma **Lentelė 15**).

Atskirų atliekų tvarkymo įrenginių poveikis aplinkai bus stebimas vykdant ūkio subjektų aplinkos monitoringą teisės aktų nustatyta tvarka.

Ataskaitos prieduose pateiktas *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektas* (1 priedas), SPAV apimties nustatymo dokumento derinimo su subjektais

dokumentai (2 priedas), Plano ryšys su kitais strateginiais dokumentais (3 priedas); Klaipėdos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno SAZ ribų schema (4 priedas); visuomenės informavimo ir konsultacijų su visuomene dokumentai (5 priedas).

13 VISUOMENĖS DALYVAVIMAS

Šiame skyriuje pateikta informacija apie visuomenės dalyvavimą viso SPAV proceso metu.

Informacija apie SPAV proceso pradžią 2023-04-20 paskelbta Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos internetiniame puslapyje (žr. 5 priedą).

SPAV apimties nustatymo dokumentas buvo parengtas ir 2023 m. balandžio 14 d. išsiųstas derinimui vertinimo subjektams. Gautos SPAV subjektų išvados pateiktos šios SPAV ataskaitos 2 priede.

SPAV ataskaita parengta 2023 m. liepos mėn. Informacija apie supažindinimą su šia SPAV ataskaita paskelbta:

- 2023 m. rugpjūčio mėn. 25 d. Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos internetiniame puslapyje;
- 2023 m. rugpjūčio mėn. 25 d. VšĮ „Gargždų švara“ internetiniame puslapyje;
- 2023 m. rugpjūčio mėn. 24-25 d. Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos Agluonėnų seniūnijos, Dauparų-Kvietinių, Dvilų seniūnijos, Endriejavo seniūnijos, Gargždų seniūnijos, Judrėnų seniūnijos, Kretingalės seniūnijos, Priekulės seniūnijos, Sendvario seniūnijos, Veiviržėnų seniūnijos, Vėžaičių seniūnijos skelbimų lentose.

Visuomenei suteikta galimybė susipažinti su SPAV ataskaita *Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* projektu plano organizatoriaus – Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos patalpose.

Viešas susirinkimas, kurio metu bus viešai supažindinta su SPAV ataskaita ir Klaipėdos rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektu, įvyks **2023 m. rugsėjo 25 d. 13:00 val.** internetinės vaizdo transliacijos būdu. Prisijungimo adresas: <https://us02web.zoom.us/j/84395923091?pwd=Z3dLYzZFOUFpNXk1bnM5ZVlpbHhYQT09> (prisijungimo ID Zoom platformoje: 843 9592 3091, kodas: 743442) arba atvykus į Savivaldybės administracijos posėdžių salę (adresu: Klaipėdos g. 2, Gargždai).

14 PRIEDAI

Priedas	Pavadinimas
<u>1 PRIEDAS</u>	KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021–2027 M. PLANO PROJEKTAS
<u>2 PRIEDAS</u>	SPAV APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO DERINIMO SU SUBJEKTAIS DOKUMENTAI
<u>3 PRIEDAS</u>	PLANO RYŠYS SU KITAIS STRATEGINIAIS DOKUMANTAIS
<u>4 PRIEDAS</u>	KLAIPĖDOS REGIONINIO NEPAVOJINGŲ ATLIEKŲ SĄVARTYNO SAZ RIBŲ SCHEMA
<u>5 PRIEDAS</u>	VISUOMENĖS INFORMAVIMO IR KONSULTACIJŲ SU VISUOMENE DOKUMENTAI